

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008 - 2017

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 16/2008

Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008–2017

Helsingin kaupungin ympäristökeskus
Helsinki 2008

Kannen kuva: Kevättä Vartiosaaressa © Pekka Paaer

ISSN 1235-9718
ISBN 978-952-223-238-0
ISBN (PDF) 978-952-223-239-7

Painopaikka: Kopio Niini Oy
Helsinki 2008

Esipuhe

Ensimmäinen Helsingin luonnonsuojeluohjelma laadittiin vuonna 1989 ja siinä esitettiin 41 alueen rauhoittamista luonnonsuojelulailla. Nyt valtaosa näistä Helsingin luonnon helmistä on saanut lain suojan ja suunnitelmallisen hoidon turvaiseen. Luonnonsuojelulaki on sittemmin uudistettu ja tuntemuksemme Helsingin luonnosta on aiemman ohjelman vuosista lisääntynyt harppauksin. Uusi luonnonsuojeluohjelma tulee siis tarpeeseen.

Helsingin uusi luonnonsuojeluohjelma on laadittu ympäristökeskuksessa virkautyönä vuosina 2006–2008. Valmistelutyöstä ovat vastanneet ympäristötarkastajat Tiia Stén ja Pekka Paaer ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksiköstä tukenaan yksikön luontoasiantuntijat. Kaupungin hallintokuntien välistä vuoropuhelua on ylläpidetty ohjelmatyön aikana ja uutta luonnonsuojeluohjelmaa ovat sen valmisteluvaiheessa kommentoineet useat kaupungin ulkoilun ja virkistystyksen, luonnonhoidon, kaupunkisuunnittelun sekä maanomistuksen asiantuntijat. Ohjelmaluonnoksen lausuntokierrokseen osallistui suuri joukko järjestöjä ja kaupunginosayhdistyksiä, joilla oli paljon oman alueensa tai erityisalansa tuntemusta jaettavanaan.

Eri näkökulmia on mahdollisuuksien mukaan huomioitu ohjelman viimeistelyvaiheessa. Kuultavina ovat luonnollisesti olleet myös asianosaiset viranomaiset, tutkimuslaitokset ja luontoalueisiin liittyvät naapurikunnat sekä yksittäiset maanomistajat. Kiitokset kaikille valmisteluun osallistuneille!

Ympäristölautakunta hyväksyi luonnonsuojeluohjelman elokuussa 2008.

Toivomme, että tämä ohjelma osaltaan siivittää Helsingin monimuotoisen luonnon säilymistä ja hyvinvointia ensi vuosikymmenelle saakka ja tuottaa niin tehdessään myös iloa helsinkiläisille ja kaikille luonnossa liikkujille!

Helsingissä marraskuussa 2008

Päivi Kippo-Edlund
Ympäristötutkimuspäällikkö

SISÄLLYS

Tiivistelmä	2
Sammandrag	3
1 Johdanto	4
1.1 Tausta	4
1.2 Tavoitteet	5
1.3 Ohjelman kattavuus	6
1.4 Ohjelman laatiminen	6
2 Helsingin luonnonsuojelun nykytilanne	8
3 Edellisen luonnonsuojeluohjelman toteutuminen	8
3.1 Helsingissä vuosina 1990–2005 rauhoitetut luonnonsuojelualueet	8
3.2 Vireillä olevat alueet	10
3.3 Toteutumattomat alueet	10
4 Luonnonsuojelualueet	11
4.1 Rauhoitettavaksi ehdotettavat alueet	11
4.2 Muut Yleiskaavaan 2002 suojelualuevarauksella merkityt saaret ja luodot	12
4.3 Rauhoituksen toteuttaminen kaupungin omistamilla alueilla	13
4.4 Luonnonsuojelualueiden hoito ja seuranta	13
5 Selvitettäväksi ehdotettavat alueet	15
5.1 Helsingin kaupungin mailla sijaitsevat alueet	15
5.2 Valtion saarten arvokkaat luontokohteet	16
6 Natura 2000 -alueet	17
7 Suojellut luontotyypit	17
8 Erityisesti suojeltavat lajit	18
9 Luonnonmuistomerkit	18
10 Luonnonsuojelu Helsingin kaupungin omistamilla alueilla muissa kunnissa	19
10.1 Luonnonsuojelualueet muiden kuntien alueella	19
10.2 Suojellut luontotyypit ja erityisesti suojeltavat lajit muiden kuntien alueella	20
11 Rauhoitettavaksi ehdotettavat alueet	20
12 Kohdekortit	22

LIITTEET

1. Luonnonsuojelualueet Helsingissä 2007
2. Helsingin kartta, jossa värisymbolein
 - nykyiset luonnonsuojelualueet
 - luonnonsuojeluohjelmalla 2007–2016 rauhoitettavaksi ehdotetut alueet numeroituina
 - Natura 2000 -alueet
 - Yleiskaava 2002 muut suojelualuevaraukset (SL merkintä)
 - suojellut luontotypit
 - luonnonmuistomerkit
 - erityisesti suojeltavien lajien rajatut esiintymispaikat
3. Suojellut luontotypit Helsingissä
4. Erityisesti suojeltavat lajit Helsingissä
5. Luonnonmuistomerkit Helsingissä
6. Rauhoitusesitysten sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien aikataulu
7. Luonnonsuojelualueen rauhoitusesityksen valmistelu
 - a) työnkulkukaavio b) kirjallinen kuvaus
8. Luonnonmuistomerkin rauhoitusesityksen valmistelu
 - a) työnkulkukaavio b) kirjallinen kuvaus

Tiivistelmä

Helsingin luonnonsuojeluohjelmassa 2008–2017 esitetään yhteensä 29 alueen rauhoittamista luonnonsuojelulailla. Nämä alueet muodostavat 267,3 hehtaarin yhteispinta-alan. Ohjelman tavoitteena on säilyttää Helsingin luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä (lajeja ja luontotyyppejä) ja täydentää olemassa olevaa luonnonsuojelualueverkostoa. Ohjelma keskittyy Helsingin vuosien 1966–2008 rajojen sisällä oleviin arvokkaisiin luontoalueisiin, niiden määrittelyyn ja kuvailuun sekä rauhoitusperusteisiin. Alueiden rauhoittamisen ja hoito- ja käyttösuunnitelmien aikataulu on esitetty liitteenä.

Rauhoitettavaksi ehdotetuista 29 alueesta 23 on kokonaan Helsingin kaupungin omistuksessa. Yksi alue – Kruunuvuorenlampi – on kokonaan yksityisomistuksessa, mutta merkitty suojeluvarauksella yleiskaavaan 2002. Kaksi ehdotettua aluetta sijaitsee kokonaan tai osittain valtion mailla, ja osa kahden pikkusaaren vesialueesta kuuluu Helsingin seurakunnille. Valtaosin yksityisomistuksessa olevan Kalkkisaaren lunastusprosessi kaupungille on käynnissä.

Luonnonsuojeluohjelma 2008–2017 lisää Helsingin nykyistä suojeltua kokonaispinta-alaa noin 0,4 prosenttiyksikköä. Jos ohjelma toteutuu, noin 1,5 % Helsingin kokonaispinta-alasta tulee suojelun piiriin (nykyisin 1,1 % on suojeltu). Elinympäristöistä eniten lisääntyy Helsingin suojeltujen metsien pinta-ala 112,4 hehtaarilla, jolloin Helsingin suojeltujen metsien pinta-ala kaksinkertaistuu.

Ympäristölautakunta lähetti Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2007–2016 luonnoksen lausunnon antoa varten maanomistajille, asianosaisille kaupungin lautakunnille ja laitoksille, valtion luonnontieteellisille tutkimuslaitoksille; niille naapurikunnille, joihin ehdotetut suojelualueet rajautuvat; saaristossa toimintaa harjoittaville tahoille, ulkoilu- ja liikuntajärjestöille, luonnontieteellisille seuroille ja suojelujärjestöille sekä kaupunginosayhdistyksille. Lausuntoja saapui 23 lausunnonantajalta. Saatujen lausuntojen perusteella ohjelmaluonnoksesta otettiin pois kolme kohdetta (Harmaakari, Mustakupu ja Tahvonlahdenharju) ja siihen lisättiin kolme uutta kohdetta (Varjakanpuiston tervaleppäluhta, Uutelan neva ja Rudträskin koskeikko). Ympäristölautakunta palautti Tahvonlahdenharjun mukaan ohjelmaan ja hyväksyi Helsingin luonnonsuojeluohjelman 2008–2017 kokouksessaan elokuun 12. päivä 2008.

Sammandrag

I Helsingfors naturskyddsprogrammet för åren 2008–2017 presenteras 29 områden som skall fridlysas på basen av naturvårdslagen. Dessa områden utgör en total areal som omfattar 267,3 hektar. Som mål har programmet att bevara typiska och sällsynta särdrag (arter och naturtyper) som förekommer i Helsingfors och komplettera det befintliga nätverket av naturskyddsområden. Programmet fokuserar på värdefulla naturområden i Helsingfors före 2009, deras definiering och beskrivning samt använda fridlysningsgrunder. Tidtabellerna för fridlysningen samt skötsel- och bruksplaner är presenterade i programmets bilagor.

23 av de totalt 29 föreslagna områdena är i sin helhet i Helsingfors stads ägo. Kronobergstjärnen är privatägd, men den är märkt med förbehåll för fridlysning i generalplanen från 2002. Två av de föreslagna områdena ligger helt eller delvis på statlig mark, och en del av två holmars vatten områden tillhör Helsingfors församlingar. Inlösningssprocessen av den till största delen privatägda Kalkholmen till Helsingfors stad är i gång.

Naturskyddsprogrammet 2008–2017 ökar den nuvarande fridlysta total arealen i Helsingfors med 0,4 procentenheter. Ifall programmet verkställs kommer totalt 1,5 % av Helsingfors totala areal att vara fridlyst (i dagens läge 1,1 %). Av olika habitat typer ökar den fridlysta skogens areal mest, till 112,4 hektar, varmed den fridlysta skogsarealen fördubblas.

Miljönämnden skickade ett utkast av Helsingfors naturskyddsprogram 2008-2017 för utlåtande till markägare, stadens anhöriga nämnder och inrättningar och statliga naturvetenskapliga forskningsinrättningar. Förutom dessa bads utlåtanden av de grannkommuner till vilkas områden fridlysta områden gränsar, av näringsidkare i skärgården, av frilufts- och motionsföreningar, av naturvetenskapliga och naturskyddsföreningar och av stadsdelsföreningar. Miljönämnden fick utlåtanden av 23 utlåtgivaren. Tre föreslagna områden (Gråskärret, Svartkobben och Stansviksudden) ströks från naturskyddsprogrammet och tre områden (Väringsparkens gråalslund, Nybondas fattigkärr och Rudträsket) lades till programmet på basis av utlåtanden. Miljönämnden återinförde Stansviksudden till programmet och godkände miljöskyddsprogrammet 2008-2017 vid sitt möte den 12 augusti 2008.

1 Johdanto

1.1 Tausta

Helsingin ensimmäinen luonnonsuojeluohjelma laadittiin vuosille 1989–1994 ja ympäristönsuojelulautakunta hyväksyi sen 18.4.1989 (§ 177). Ohjelmassa esitettiin yhteensä 41 alueen rauhoittamista luonnonsuojelulailla. Alueista 14 sijaitsee mantereella ja 27 saaristossa.

Ohjelman uudistaminen on tarpeen, koska ensimmäinen luonnonsuojeluohjelma on jo suurelta osin toteutettu, tieto Helsingin luonnosta on lisääntynyt ja uusi luonnonsuojelulaki uusine suojelukeinoineen on tullut voimaan jo vuonna 1997.

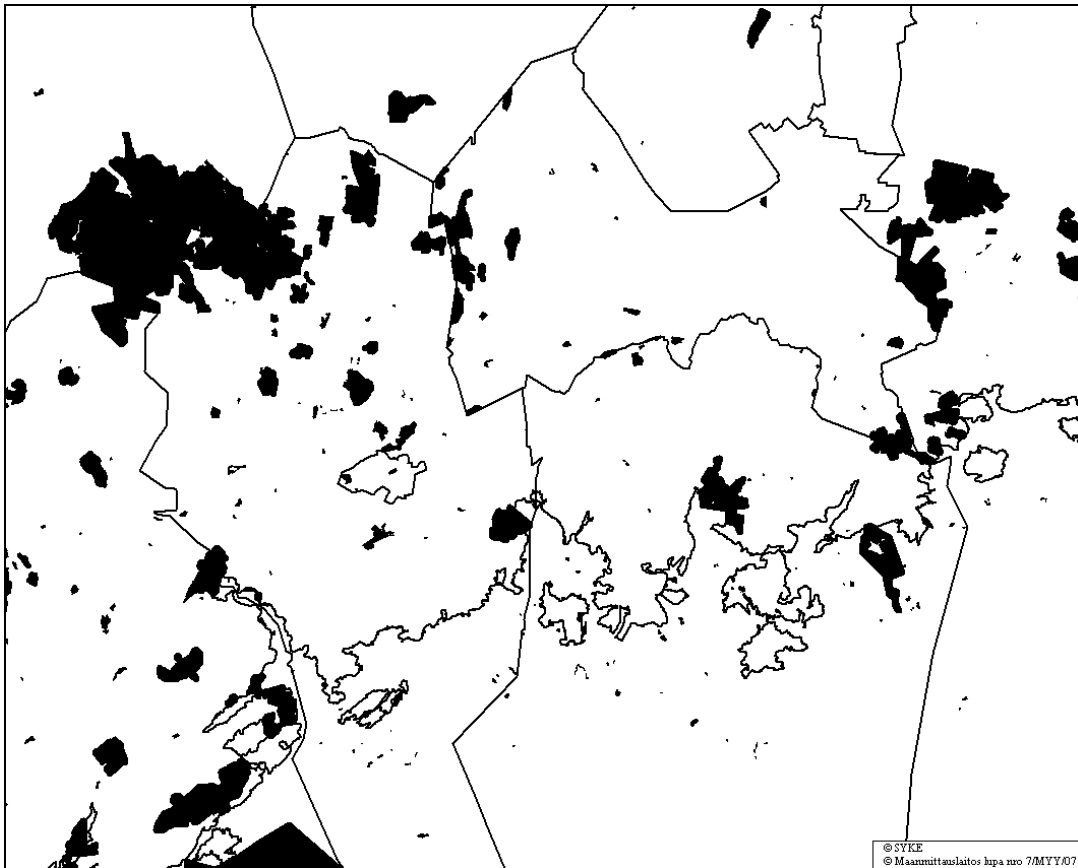
Luontoa voidaan suojella monin eri tavoin, esimerkiksi kaavoituksen ja luonnonhoidon keinoin sekä jokaisen arkielämään liittyvillä valinnoilla. Luonnonsuojelulain mukaisia keinoja ovat luonnonsuojelualueen rauhoittaminen, luonnonmuistomerkkin rauhoittaminen, suojellun luontotyypin rajaaminen (vuodesta 1997 alkaen) sekä erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajaaminen (vuodesta 1997 alkaen). Tässä ohjelmassa keskitytään ensi sijassa uusien luonnonsuojelualueiden rauhoittamisten esittämiseen.

Alueellinen ympäristökeskus tekee muut edellä mainitut rauhoitus- ja rajauspäätökset, mutta luonnonmuistomerkkin rauhoittamisesta päättää kunta. Helsingissä tämä tehtävä on delegoitu ympäristölautakunnalle (Helsingin kaupungin ympäristötoimen johtosääntö, kaupunginvaltuusto 9.5.2001). Ympäristölautakunnan tehtävänä on myös huolehtia yhteistyössä yleisten töiden lautakunnan kanssa kaupungin omistamien luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden hoidon suunnittelusta.

Helsingin luonnonsuojeluohjelma liittyy osaltaan seuraaviin ohjelmiin:

- valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin, jotka Helsingissä on jo toteutettu lintuvesien suojeluohjelmaa osaksi lukuun ottamatta.
- EU:n Natura 2000 -ohjelmaan
- Helsingin kestävän kehityksen (KeKe) toimintaohjelmaan, jossa esitetään luonnonsuojelu- ja viheralueverkoston puutteiden kartoittamista
- Helsingin ekologisen kestävyys ohjelmaan (HEKO), jonka yhtenä toimenpiteenä on luonnonsuojeluohjelman uudistaminen
- LUMO-projektiin, jossa laaditaan toimintaohjelma Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Toimenpiteet kohdistuvat maankäytön suunnitteluun, luonnonhoitoon, ympäristökasvatukseen ja neuvontaan.
- Helsingin viheralueohjelmaan
- Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjaukseen, jossa kuvataan Helsingin kaupungin omistamien viheralueiden luonnonhoidon periaatteet, toimintatapa ja tärkeimmät toimenpiteet.

Pääkaupunkiseudun ja keskisen Uudenmaan mittakaavassa Helsinki sijoittuu Suomenlahden rannikkokaistan niemien rykelmään (Kuva 1). Alue on tiiviisti rakennettu, ja suurin yhtenäinen luonnonsuojelualue on Nuuksion kansallispuisto luoteessa. Luonnonsuojelualueet muodostavat erillisiä saarekkeita, joiden yhteydet toisiinsa ovat pääasiassa hyvin heikkoja. Pääkaupunkiseudulla luonnonsuojelualueiden välisistä yhteyksistä voidaan puhua vain tukeutumalla alueita ympäröivään viheralueiden verkostoon.

Kuva 1. Pääkaupunkiseudun luonnonsuojelualueet 2007 Lähde: Hertta-tietokanta / www.ymparisto.fi.

Helsingin nykyiset luonnonsuojelualueet ovat keskimäärin pieniä ja hajanaisesti sijoittuneita. Ne ovat eräänlaisia luontoverkoston ydinalueita, jotka eivät yksinään pysty säilyttämään kaikkea kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja erityispiirteitä. Tiukasti suojeltujen ydinalueiden yhteydet muuhun viheralueverkostoon on siksi pyrittävä säilyttämään. Tavallisten viheralueiden hoitoon tai "hallittuun hoitamattomuuteen" on syytä kiinnittää huomiota. Virkistysalueiden toiminnot ja mahdolliset rakenteet tulisi toteuttaa niin, että myös virkistysalueilla sijaitsevat arvokkaat luontokohteet säilyvät. Viheralueita kehitettäessä tulee myös korostetusti ottaa huomioon olemassa olevat luonnonsuojelualueet.

1.2 Tavoitteet

Luonnonsuojeluohjelman tavoitteena on

- säilyttää Helsingin luonnon tyypillisiä ja harvinaisia piirteitä (lajit ja luontotyy-
pit)
- täydentää olemassa olevaa luonnonsuojelualueverkostoa
- toteuttaa valtion ja EU:n luonnonsuojeluohjelmat Helsingin alueella

Luonnonsuojeluohjelman yksi suojelubiologinen tavoite on, että merkittävä osa ohjelmassa rauhoitettavaksi ehdotettavista kohteista tukee jo olemassa olevia

Helsingin luonnon suuria ydinalueita. Tällaisia ytimiä ovat Viikki-Vanhankaupunginlahti ja Haltialan-Vantaanjoen alue.

Tässä ohjelmassa esitetään mm.

- edellisen luonnonsuojeluohjelman toteutumistilanne
- luonnonsuojelulain mukaiset erityyppiset kohteet Helsingissä
- Helsingin arvokkaat luontoalueet, joita esitetään rauhoitettavaksi luonnonsuojelulailla
- tulevien rauhoitusten suunniteltu aikataulu

Ohjelma painottuu Helsingin rajojen sisällä olevien arvokkaiden luontoalueiden määrittelyyn ja kuvailuun sekä niiden rauhoitusperusteisiin. Alueiden rauhoittamisen ja hoito- ja käyttösuunnitelmien aikataulu on esitetty liitteessä 6.

Kustakin kohteesta tehdään myöhemmin rauhoitusesitys sekä hoito- ja käyttösuunnitelma. Poikkeuksena ovat pienet saaret ja luodot, joille ei laadita omia hoito- ja käyttösuunnitelmia vaan yhtenäiset hoitoperiaatteet.

1.3 Ohjelman kattavuus

Luonnonsuojeluohjelma päivitetään tarpeen vaatiessa, kuitenkin viimeistään kylvän kymmenvuotiskauden lopussa eli vuonna 2017. Luonnonsuojeluohjelma perustuu tämänhetkiseen tietoon ja nykyiseen lainsäädäntöön. Ohjelmakauden aikana voi ilmaantua tekijöitä, jotka heikentävät ohjelmaan esitettyjen alueiden luontoarvoja tai toisaalta nostavat esiin uusia suojelun tarpeessa olevia luontoalueita.

1.4 Ohjelman laatiminen

Helsingin luonnon pääpiirteet tunnetaan varsin hyvin: esimerkiksi kasvillisuutta ja kasvistoaa on kartoitettu perusteellisesti vuodesta 1990 alkaen, linnuista on koottu paljon tietoa ja lepakoiden tärkeimmät esiintymisalueet on selvitetty. Helsingin luontotietojärjestelmä sisältää myös uusimmat tiedot matelijoista ja sammakkoeläimistä ja geologisista kohteista¹. Geologiset kohteet on kartoitettu 2003–2004² ja vuonna 2007 toteutettiin Helsingin matelijoiden ja sammakkoeläinten esiintymisen kartoitus.³

Luonnonsuojeluohjelman uusiin rauhoitettavaksi esitettyihin alueisiin – kaikkiaan 29 aluetta – on sisällytetty 17 alue-ehdotusta, joita ei ole merkitty suojelualueva-

1 Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Luontotietojärjestelmä 2008: Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet; linnustollisesti arvokkaat kohteet; lepakoiden tärkeät esiintymispaikat; matelija- ja sammakkoeläinkohteet; geologiset kohteet

2 Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä.- Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004, 27s. 59 liitettä.

3 Saarikivi, J. 2008: Helsingin matelija- ja sammakkoeläinlajisto sekä tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet vuonna 2007.- Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 8/2008

rauksella lainvoimaiseen yleiskaava 2002:een. Yleiskaavan valmistumisen jälkeen näiltä alueilta on ilmennyt luontoarvoja, jotka ohjelma haluaa nostaa esiin.

Tätä ohjelmaa varten ei ole tehty uusia luontoselvityksiä. Rauhoitettavien alueiden valinta ja rajaukset perustuvat aiempiin ehdotuksiin. Suurin osa niistä on esitetty Saariston osayleiskaavassa 1997 ja yleiskaava 2002:ssa tai luontoselvityksissä (erityisesti kasvillisuus- ja linnustoselvityksissä), Helsingin luontotietojärjestelmää varten tehdyissä kartoituksissa sekä muissa projekteissa tai työryhmissä (esim. Viikin tutkimustyöryhmä) saatuihin tietoihin.

Luonnonsuojeluohjelma on laadittu ympäristökeskuksen virkatyönä vuosina 2006–2008. Valmistelusta ovat vastanneet ympäristötarkastaja Tiia Stén ja vs. ympäristötarkastaja Pekka Paaer ympäristönsuojelu- ja tutkimusyksiköstä. Ympäristötarkastajat Sanna Elijoki ja Ville Hahkala ovat tuottaneet ohjelmassa esitetyt kartat. Ympäristötarkastaja Raimo Pakarinen on avustanut työn kuluessa lukuisissa asiakysymyksissä. Ohjelman laadintaa ovat valvoneet johtavat ympäristötutkijat Liisa Autio ja Jari-Pekka Pääkkönen sekä ympäristötutkimuspäällikkö Päivi Kippo-Edlund. Luonnonsuojeluohjelmaa ovat valmisteluvaiheessa kommentoineet luontoasiantuntijat Tuuli Ylikotila ja Markku Heinonen rakennusvirastosta, suunnittelija Liisa Kuokkanen-Suomi ja maisema-arkkitehti Raisa Kiljunen-Siirola kaupunkisuunnitteluvirastosta, kalastuspäällikkö Matti Mielonen ja suunnittelu-päällikkö Antti Salaterä liikuntavirastosta ja suunnittelija Helena Vuolanto kiinteistövirastosta. Ympäristölautakunta hyväksyi luonnonsuojeluohjelman kokouksessaan 12.8.2008.

Ohjelma on ollut talvella 2007–2008 lausunnoilla viranomaisilla ja tärkeimmillä sidosryhmillä. Saatujen lausuntojen perusteella ohjelmasta poistettiin kolme rauhoitettavaksi ehdotettua aluetta (Harmaakari- ja Mustakupu-luodot sekä Tahvonlahdenharju) ja siihen lisättiin kolme uutta aluetta (Uutelan neva, Rudträskin koskeikko ja Varjakanpuiston tervaleppäluhta). Ympäristölautakunta päätti palauttaa Tahvonlahdenharjun mukaan ohjelmaan elokuussa 2008.

2 Helsingin luonnonsuojelun nykytilanne

Helsingissä on vuonna 2008 yhteensä 40 luonnonsuojelualuetta (liite 1), joiden yhteispinta-ala on noin 460 hehtaaria. Osa alueista kuuluu valtakunnallisiin harjujen-, lehtojen- ja lintuvesiensuojeluohjelmiin. EU:n Natura 2000 -verkostoon kuuluvia alueita on Helsingissä kolme (ks. kappale 5).

Uuden luonnonsuojelulain mukaisia suojeltuja luontotyppejä on rajattu yhteensä 28 ja niiden yhteispinta-ala on n. 14 hehtaaria (liite 3). Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkoja on rajattu 4 kappaletta (liite 4). Rauhoitettuja luonnonmuistomerkkejä on 32 (liite 5).

Pohjoismaisten suurkaupunkien välisessä vertailussa on tullut esiin, että Helsingin luonnonsuojelualueet ovat keskimäärin pieniä⁴. Niitä on lukumääräisesti paljon, mutta ne eivät muodosta verkostoa, joka pystyisi turvaamaan eri luontotyyppien ja lajien säilymisen. Siksi on tärkeää, että luonnonsuojelualueet liittyvät mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaan viheralueiden verkostoon. Verkostoon kuuluvien alueiden ja niitä yhdistävien ”käytävien” säilyminen tulee turvata nykyistä vahvemmin maankäytön suunnittelussa ja alueiden hoidossa. Arvokkaat luontoalueet, jotka eivät täytä luonnonsuojelulain kriteereitä, voidaan huomioida kaavoituksessa myös maankäyttö- ja rakennuslain keinoin kaavamerkinnällä ”Luo” eli ’luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue’. Tällaisten alueiden analyysi on yksi lähitulevaisuuden haaste Helsingin luonnonsuojelualueiden ja viheralueiden välistä verkostoa kehitettäessä.

3 Edellisen luonnonsuojeluohjelman toteutumisen

Helsingin ensimmäisessä luonnonsuojeluohjelmassa vuosille 1989–1994 esitettiin rauhoitettavaksi yhteensä 41 aluetta: 14 aluetta mantereelta ja 27 saaristosta. Syyskuuhun 2007 mennessä Uudenmaan ympäristökeskus (vuoteen 1994 asti Uudenmaan lääninhallitus) on tehnyt päätöksen 12 alueen rauhoittamisesta mantereella (lisäksi vireillä 2 rauhoitusta) ja 19 alueen rauhoittamisesta saaristossa.

3.1 Helsingissä vuosina 1990–2005 rauhoitetut luonnonsuojelualueet

Seuraavassa on lueteltu alueet rauhoitusjärjestyksessä rauhoituspäivämäärineen:

- Ruutinkosken lehto 5.6.1990 (valtakunnallinen lehtojensuojeluohjelma)
- Ramsinniemen lehto 5.6.1990 (valtakunnallinen lehtojensuojeluohjelma)
- Kallahdenharju, laajennus 5.6.1990 (valtakunnallinen harjujensuojeluohjelma)
- Matalahara 25.4.1991

⁴ Environmental Indicators of Major Nordic Cities 2007. – Raportti. Göteborg, Helsinki, Copenhagen, Malmö, Oslo, Reykjavik and Stockholm Cooperation, November 2007. 47 s.

- Nuottakari 25.4.1991
- Maununneva 28.11.1991
- Jollaksen räme 28.11.1991
- Kallahden rantaniitty 2.3.1993
- (Uutelan) Särkkäniemi 26.8.1993
- Kivisaaren luotoja ympäröivä vesialue 5.6.1995
- Harakan kasvillisuuskohteet sekä Harakan eteläkärki ja Vanha-Räntty 5.6.1995
- Puolimatkansaari ja Pormestarinhepo 5.6.1995
- Norppa ja Kuutti 5.6.1995
- Pikku Niinisaaren rantaniitty ja vesialue 5.6.1995
- Pihlajaluodonkupu ja Välikarit 5.6.1995
- Slåttmossen 13.12.1995
- Rastilan neva ("Valkkusuo") 13.12.1995
- Stansvikin lehto ja kaivosalue 21.11.1997
- Rajakupu 23.2.1999
- Variskari 23.2.1999
- Seurasaaaren eteläpuoliset luodot 23.2.1999
- Läntisen Pihlajasaaren lehto 23.2.1999
- Koirapaasi 23.2.1999
- Vuorilahdenpaadet ("Hevossalmenluodot") 23.2.1999
- Prinsessa 23.2.1999
- Saunalahti 22.12.2005 (laajennus Viikki-Vanhankaupunginlahden suojelualueeseen)

Lisäksi luonnonsuojeluohjelman ulkopuolelta on rauhoitettu:

- Rantaruttojuuren kasvupaikka Vartiosaassa 5.6.1995 (Suomen ainoa esiintymä, joka ei ollut tiedossa edellistä luonnonsuojeluohjelmaa laadittaessa)
- Loppikari 26.3.2002 (rauhoitettu omistajan Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hakemuksesta)
- Kalliosaarenluoto 26.3.2002 (rauhoitettu omistajan Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hakemuksesta)
- Kallioluoto 26.3.2002 (rauhoitettu omistajan Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen hakemuksesta)

Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt myös seuraavat rajauspäätökset:

- Suojeltu luontotyyppi: 28 kpl vuosina 1999–2001 (LsL 20.12.1996 perusteella; Liite 3)
- Erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikka: 4 kpl vuosina 2000–2003 (LsL 20.12.1996 perusteella; Liite 4)

3.2 Vireillä olevat alueet

Edelliseen luonnonsuojeluohjelmaan sisältyi myös seuraavat kaksi aluetta, joiden rauhoitus on vireillä:

- Skatanniemi (ympäristölautakunta lähetti uudistetun rauhoitusesityksen kaupunginhallitukselle 14.11.2006)
- Porvarinlahden eteläranta (rauhoitusesityksestä on saatu lausunnot keväällä 2007)
- Mustavuoren-Porvarinlahden laajennus (lausunnot saatu keväällä 2007)

Näiden lisäksi vireillä on tähän ohjelmaan kuuluvan Itäniityn laakson (kohdekortti 1) rauhoittaminen. Rauhoitusesityksestä on saatu lausunnot keväällä 2008.

3.3 Toteutumattomat alueet

Seuraavia saariston kohteita ei ole toistaiseksi rauhoitettu, vaikka ne oli merkitty edelliseen luonnonsuojeluohjelmaan. Tiedossa oleva rauhoituksen toteutumatta jäämisen syy on mainittu kohteen jälkeen.

- Taivalluoto. Ympäristölautakunta luopui rauhoittamisesta lausuntojen perusteella.
- Taulukari-Pitkäouri. Saariston osayleiskaavatyön yhteydessä saaret luokiteltiin virkistysalueeksi, mutta Pitkäourin merenrantaniitty on rajattu suojeltuna luontotyyppinä. Pitkäouri on edelleen rauhoittamisen arvoinen, saarella on pesinyt erityisesti suojeltava lintulaji, räyskä.
- Pikku-Satamakari. Ympäristölautakunta luopui rauhoittamisesta lausuntojen perusteella.
- Mustakupu. Merkittiin yleiskaavassa virkistysalueeksi, mutta ympäristölautakunta huomautti lausunnossaan Yleiskaava 2002 -luonnoksesta, että Mustakupu tulisi merkitä luonnonsuojelukohteeksi.
- Västinki. Luoto jäänyt Vuosaaren sataman alle.
- Varisluoto. Luoto jäänyt Vuosaaren sataman alle.
- Ruohokari. Luoto on merkitty yleiskaava 2002:ssa rauhoitettavaksi, toteutetaan.
- Prinssi. Saari sijaitsee nykyisellä Natura-alueella – ei tarvita erillistä rauhoitusta. Kohteella on vain vähäinen linnustollinen arvo.

Kruunuvuorenlampi tuotiin edellisessä luonnonsuojeluohjelmassa esiin erittäin arvokkaana alueena, mutta sitä ei varsinaisesti esitetty rauhoitettavaksi, koska se sijaitsee yksityismaalla. Alue on kuitenkin merkitty suojeluvarauksella yleiskaava 2002:een ja kaupunki kaavoittaa Kruunuvuorenrannan aluetta.

4 Luonnonsuojelualueet

4.1 Rauhoitettavaksi ehdotettavat alueet

Tässä luetelluista, rauhoitettavaksi esitetyistä alueista on tarkemmat kohdekuvauskortit luvussa 12. Alueet on merkitty numeroituina liitteen 2 kartalle punaisella värillä. Suluissa mainitaan kaava, selvitys, lausunto tms., jossa kyseisen alueen suojelua perustellaan. Helsingin kaupungin luontotietojärjestelmä on lyhennetty merkinnällä LTJ.

Kaupungin omistuksessa olevat alueet mantereella:

- Itäniityn laakso (Yleiskaava 2002), vireillä
- Roosinmäki (Yleiskaava 2002)
- Kallahden matalikko (Kallahden rantaniityn hoito- ja käyttösuunnitelma), kuuluu Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet-Natura 2000-alueeseen. Toimitetaan luonnonsuojelulain mukaisella rauhoituksella Kallahden asemakaavatyön valmistuttua n. 2011.
- Tahvonlahden harju (geologiaselvitys 2004, lepakkokartoitus 2003)
- Jakomäen muinaisrantakivikko (geologiaselvitys 2004)
- Meri-Rastilan muinaisrantakivikko (geologiaselvitys 2004)
- Maununnevan ruohokorpi (Hy:n metsäekologian laitoksen selvitys 2007)
- Haltialan pohjoinen lehtoalue (Arto Kurtto 1993, LTJ 8/93)
- Paloheinän lehto- ja korpilaakso (Suomen luonnonsuojeluliitto ry., Tringa ry 2007)
- Vantaanjoen ahde Pitkäkosken ja Ruutinkosken välillä (Arto Kurtto LTJ 10/93)
- Pornaistenniemen tervaleppälehto (Viikki-tutkimustyöryhmä 2006)
- Kivinokan pohjois- ja koillisosa (Viikki-tutkimustyöryhmä 2006)
- Varjakanpuiston tervaleppäluhta (Luonnontiet. keskusmuseon lausunto 5.12.2007)
- Uutelan neva (Helsy ry:n lausunto 10.12.2007, Luonnontiet. keskusmuseon lausunto 5.12.2007)
- Rudträskin kosteikko (Luonnontieteellisen keskusmuseon lausunto 5.12.2007)

Kaupungin omistuksessa olevat alueet saaristossa:

- Pieni Porsas- luoto (Yleiskaava 2002)
- Louekarinpaadet (Yleiskaava 2002)
- Korkeasaarenluoto (Yleiskaava 2002): aloite rauhoittamisesta on tullut Korkeasaaren eläintarhalta.
- Kajuuttaluodot (Yleiskaava 2002)

Seuraavat kaupungin omistamat saaret on merkitty yleiskaava 2002:an virkistys-alueeksi, mutta niitä ehdotetaan suojeltaviksi suuren linnustollisen arvonsa vuoksi:

- Kuminapaasi (ympäristölautakunnan lausunto Yleiskaava 2002- luonnoksesta: kohde tulee merkitä luonnonsuojelukohteeksi)
- Pormestarinluodot (Saaristolintutkimus 2000–2007, M. Luostarinen)
- Pitkäouri (Saaristolintutkimus 2000–2007, M. Luostarinen)
- Tiirakari (Saaristolintutkimus 2000–2007, M. Luostarinen)

Valtion, yksityisten tai yhteisöjen mailla kokonaan tai osittain sijaitsevat alueet. Näillä alueilla rauhoitus etenee maanomistajatahojen yhteissopimuksella tai yksityisen maanomistajan aloitteesta:

- Bäcksin torpan rinneriitty Viikissä, valtion omistuksessa (Arto Kurtto LTJ 67/90). Rinneriityn yhteydessä sijaitsee kaupungin omistama Mölylän metsä (Viikki-tutkimustyöryhmä 2006). Rinneriityn suojelusta on neuvoteltu aluetta hallinnoivan yliopiston koetilan kanssa.
- Purolahden rantaniitty (Yleiskaava 2002): kuuluu Vanhankaupungin lintuvesi -Natura 2000 -alueeseen. Valtion maata – valtio rauhoittaa alueen asetuksella.
- Kruunuvuorenlampi (Yleiskaava 2002): yksityisomistuksessa, kaupunki kaavoittaa Kruunuvuorenrannan aluetta.
- Kalkkisaari (Yleiskaava 2002): yksityisomistuksessa, saaren lunastus on käynnissä vuonna 2008. Helsingin kaupungin tavoitteena on yleiskaavaa laajempi, koko saaren suojelu.
- Ruohokari (Yleiskaava 2002). Osa vesialueesta kuuluu Helsingin seurakuntayhtymälle.
- Morsianluoto (ympäristölautakunnan lausunto yleiskaava 2002 -luonnoksesta: luoto tulee merkitä luonnonsuojelukohteeksi). Osa luodosta ja vesialueesta kuuluu Helsingin seurakuntayhtymälle.

4.2 Muut Yleiskaavaan 2002 suojelualuevarauksella merkityt saaret ja luodot

Valtion tai yksityisten omistamat kohteet, joilla on suojeluarvoa. Saaret (Sipulipaatta lukuunottamatta) on merkitty liitekarttaan 2 mustalla värillä ja SL- tunnusnumeroilla varustettuina.

- Santahaminan länsipuoleinen luoto (Yleiskaava 2002, SL4)
- Kukipaasi (Yleiskaava 2002, SL5)
- Haminansalmenpaasi (Yleiskaava 2002, SL6)
- Kuivasaaren itäpuoleiset luodot (Yleiskaava 2002, SL7)
- Kiislapaasi (Yleiskaava 2002, SL8)
- Kuivakari ja sen eteläpuoliset luodot (Yleiskaava 2002, SL9)
- Peninkarit (Yleiskaava 2002, SL10)
- Matalakari (Yleiskaava 2002, SL11)
- Kajapaadet (Yleiskaava 2002, SL12)
- Läntisen liluodon eteläpuolinen luoto (Yleiskaava 2002, SL15)
- Länsiluoto (Yleiskaava 2002, 16)
- Uppoluoto (Yleiskaava 2002, SL17)
- Sipulipaasi (Yleiskaava S13; ympäristölautakunnan lausunto yleiskaava 2002 -luonnoksesta: Sipulipaasi tulee merkitä luonnonsuojelukohteeksi)

Huom. Pääosa rauhoitettaviksi ehdotetuista saarista ja niiden rauhoitusperusteista pohjautuu saariston osayleiskaavaan vuodelta 1997. Rauhoitusesityksiä varten saarten luontotiedot on päivitettävä.

4.3 Rauhoituksen toteuttaminen kaupungin omistamilla alueilla

Rauhoitettavilla alueilla tehdään tarvittaessa lisätutkimuksia – varsinkin, jos luontotiedot ovat vanhoja. Helsingin kaupungin ympäristökeskus laatii alueelle rauhoitusesityksen. Lisäksi kullekin suojelualueelle (poikkeuksena pienet saaret ja luodot) laaditaan hoito- ja käyttösuunnitelma, jossa määritellään yhteistyössä rakennusviraston kanssa mm. alueella mahdollisesti tarvittavat hoitotoimet ja rakenteet (pitkospuut, opasteet yms.) sekä niiden toteuttamisaikataulu.

Suuria tai yleiseltä kannalta merkittäviä luonnonsuojelualueita rauhoitettaessa pyritään järjestämään osallistamistilaisuuksia tärkeille sidosryhmille, kuten lähi-seudun asukkaille ja kansalaisjärjestöille. Tällaisia tilaisuuksia järjestettiin mm. Viikin lintuvesien hoito- ja käyttösuunnitelman valmistelussa. Jos tilaisuutta ei järjestetä, pyritään asukkaita ja asianosaisia kuulemaan muulla tavoin.

Rauhoitusesityksiä valmisteltaessa noudatetaan voimassaolevaa luonnonsuojelulainsäädäntöä ja huomioidaan toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Muutokset voivat koskea esimerkiksi luonnonsuojelun ja maastotapahtumien yhteensovittamisen periaatteita.

Rauhoitusesitys sekä hoito- ja käyttösuunnitelma viedään ympäristölautakuntaan, joka lähettää esityksen lausunnoille ja lausunnot saatuaan kaupunginhallitukselle. Kaupunginhallitus lähettää rauhoitusesityksen ja hoito- ja käyttösuunnitelman Uudenmaan ympäristökeskukseen, joka tekee päätöksen alueen rauhoittamisesta ja hoito- ja käyttösuunnitelman vahvistamisesta. Tavoitteena on, että hoito- ja käyttösuunnitelma hyväksytään rauhoitusesityksen yhteydessä. Tämä vähentää lausuntopyyntöjen määrää ja lausunnonantajien on helpompi hahmottaa kokonaisuus, kun rauhoitusesitys ja hoito- ja käyttösuunnitelma ovat samaan aikaan käsittelyssä. Työnkulkukaavio ja kirjallinen kuvaus luonnonsuojelualueen rauhoittamisesta ovat liitteinä 9a ja 9b.

Pienille saarille ja luodoille ei ole tähän mennessä tehty erillisiä hoito- ja käyttösuunnitelmia, mutta niille on pyritty laatimaan yhtenäiset rauhoitusmääräykset (esim. maihinnousukielto 1.4.–15.8.) linnuston pesimärauhan turvaamiseksi.

Liitteenä 6 on aikataulu rauhoitusesitysten sekä hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimista varten. Uudet rauhoitusesitykset tehdään ensin niille alueille, joilla on kiireellinen tarve. Kiireellisyys voi johtua esimerkiksi alueen kulumisesta tai alueeseen kohdistuvasta muusta virkistyskäyttöpaineesta. Hoito- ja käyttösuunnitelmat pyritään päivittämään noin kymmenen vuoden välein, ja erityisen tarpeen ilmetessä useamminkin.

4.4 Luonnonsuojelualueiden hoito ja seuranta

Hoito

Kaupunginvaltuuston 9.5.2001 hyväksymän Helsingin kaupungin ympäristötoimen johtosäännön mukaisesti Helsingin kaupungin ympäristölautakunnan ja sen alaisen Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen tehtävänä on mm. huolehtia yhteistyössä yleisten töiden lautakunnan kanssa kaupungin omistamien luonnonsuojelualueiden ja -kohteiden hoidon suunnittelusta.

Luonnonsuojelualueita hoidetaan kullekin alueelle laadittavan ja Uudenmaan ympäristökeskuksen vahvistaman hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti. Perinteinen työnjako on ollut, että ympäristökeskus on vastannut hoito- ja käyttösuunnitelmien tekemisestä Helsingin hallinnollisella alueella ja rakennusvirasto Helsingin omistamilla mailla muiden kuntien alueella. Hoito- ja käyttösuunnitelmat päivitetään noin 10 vuoden välein tai tarvittaessa. Hoito- ja käyttösuunnitelmien laatimisaikataulu on liitteenä 6 (sisältää uusien laatimisen ja vanhojen päivytyksen). Varsinaisten hoitotoimien ja rakenteiden toteuttamisesta vastaa rakennusviraston katu- ja puisto-osasto. Suurin osa käytännön toteuttamistöistä on tilattu HKR-ympäristötuotannolta.

Luonnonsuojelualueiden hoitoon on toistaiseksi käytetty suhteellisen vähän resursseja. Esimerkiksi vuonna 2005 Helsingin metsien hoitoon käytettiin n. 500 euroa/ha, luonnonsuojelualueisiin 617 euroa/ha ja niittyjen hoitoon 1000 euroa/ha⁵.

Monet luonnonsuojelualueet, kuten Viikki-Vanhankaupunginlahti, vaativat kuitenkin paljon hoitoa. Hoitotoimiin ja käytön järjestämiseen tarvitaan jatkossa lisää resursseja. Muutoin joudutaan pohtimaan, mille alueille vähäiset hoitoresurssit keskitetään. Kaupunkioiloissa voimavaroja kuluu polkujen, opastaulujen, pitkospuiden, siltojen ym. kulkua ohjaavien rakenteiden rakentamiseen ja ylläpitoon. Jotkut luontotyytit, kuten kuusettuvat lehdot, lintukosteikot ja perinnebiotoopit vaativat säännöllisiä hoitotoimia, jotta ne säilyttävät arvokkaat piirteensä. Hoitotoimet vaativat pitkän aikavälin budjetointia ja hyvää etukäteissuunnittelua.

Seuranta

Luonnonsuojelualueilla tarvittaisiin jatkuvaa luonnon tilan seuranta. Alueen rauhoittamisen perusteena olevia tärkeimpiä tekijöitä tulisi seurata, ja seurannan toteutusmalli tulisi kirjata myös hoito- ja käyttösuunnitelmaan. Myös maaston kulumista pitäisi seurata varsinkin eniten käytetyillä alueilla. Seurannan avulla alueiden hoitoa ja käyttöä on mahdollista ohjata ja suunnitella pitkällä aikajänteellä ja reagoida ajoissa muutoksiin ja uhkiin. Esimerkiksi intensiivisen hoidon avulla kunnostetut lintukosteikot edellyttävät säännöllistä seuranta.

Kuitenkin resurssien puutteessa vain harvoilla Helsingin suojelualueilla, kuten Viikki-Vanhankaupunginlahti ja Haltialan aarnialue, tapahtuu seuranta muulloin kuin hoito- ja käyttösuunnitelmien päivytyksen yhteydessä.

Suojelualueiden luonnon tilan seuranta kuuluu hallintokuntien välisessä työnjaossa ympäristökeskukselle ja alueella tehtyjen toimenpiteiden vaikutusten seuranta rakennusvirastolle.

Valvonta

Eniten käytetyille luonnonsuojelualueille tulisi järjestää valvonta ainakin kesäaikaan. Valvoja toimisi ensi sijassa luonto- ja ympäristövalistajana – tavoitteena kulutuksen, roskaantumisen ja luonnon häirinnän vähentyminen. Tällä hetkellä rakennusviraston toimesta tilataan luontovalvontaa huhti-lokakuun ajaksi Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueelle sekä saaristossa suojeltujen lintuluotojen valvontaan (lähinnä maihinnousukiellon valvontaan).

⁵ Saukkonen T. 2007: Helsingin luonnonhoidon linjaus. Luonnos 30.1.07. Helsingin kaupungin rakennusvirasto.

Luonnonsuojelualueiden kummikoulut (ks. seuraava kappale) voivat soveltuvien osin osallistua nimikkoalueensa valvontaan seuraamalla polkujen, pitkospuiden ja vastaavien rakenteiden kuntoa ja tiedottamalla niistä ylläpidosta ja valvonnasta vastaaville virastoille.

Tiedotus ja valistus

Luonnonsuojelualueita varten tuotetaan kartoja, opaskirjasia ja muita alueella liikkumista, retkeilyä ja harrastamista tukevia materiaaleja. Sisällöntuotannon vastuu näistä materiaaleista, samoin kuin luontopolkujen opasteiden sisällöstä, on ympäristökeskuksella. Monille suojelualueille järjestetään vuosittain myös yleisöretkiä yhteistyössä Gardenia-Helsinki Oy:n kanssa.

Helsingin luonnonsuojelualueista 16:lla on nimettyjä kummikouluja (21 koulua), jotka ovat pääosin lähetyksillä sijaitsevia kaupungin peruskouluja. Kummikoulujen oppilaat retkeilevät omalla kummialueellaan ja hyödyntävät luontohavaintojaan koulutyössään. Ympäristökeskus pyrkii pitämään yhteyttä kummikoulujen opettajiin. Muutama kummikoulu on pitänyt siivoustalkoita omalla kummialueellaan tai osallistunut luontopolun opasteiden laatimiseen.

5 Selvitettäväksi ehdotettavat alueet

Helsingin kaupungin alueella sijaitsee lisäksi alueita, joilla on merkittäviä luontoarvoja, mutta jotka eivät sisälly tässä ohjelmassa rauhoitettavaksi esitettyihin kohteisiin. Osa arvokkaista luontoalueista on puutteellisesti tunnettuja ja tarvitsee lisätutkimuksia. Monilla alueilla on kuitenkin jo nykytiedon valossa merkittäviä luontoarvoja, jotka tulisi ottaa huomioon alueita kaavoitettaessa. Kappaleissa 5.1 ja 5.2 on esitetty tällaisia jo tiedossa olevia arvokkaita luontoalueita.

5.1 Helsingin kaupungin mailla sijaitsevat alueet

Viikin, Kaitalahden ja Mustavuoren arvokkaat kallioalueet

Uudenmaan kallioalueiden kartoituksessa ovat nousseet esiin arvokkaat kallioalueet Viikissä, Laajasalon Kaitalahdessa ja Vuosaaren Mustavuoressa⁶. Alueiden geologiset ja luontoarvot tulisi huomioida kaavoitettaessa. Viikin peltojen koillispuolella sijaitseva alue on kooltaan 48 ha ja Kaitalahden kallioalue Koirasaarentien luoteispuolella 39 ha. Mustavuoren kallioalueen suojelematon eteläosa on kooltaan 50–60 ha.

Vartiosaari

Monipuolinen ja suuri saari, jolla on huomattavia luonnonsuojeluarvoja. Saarella on neljä merkittävän arvokasta kasvillisuuskohtetta (LTJ: Kurtto 28/93, 29/93, 2/98, 3/98) ja se kuuluu kokonaisuutena Helsingin arvokkaisiin lepakkoalueisiin (LTJ: Siivonen 23/03). Saarella on myös linnustollista arvoa. Vartiosaaren luonto-

6 Husa, J. & Teeriaho J. 2004: Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Uudellamaalla. - Alueelliset ympäristöjulkaisut 350, Suomen ympäristökeskus, Edita, Helsinki. 469 s.

arvot on syytä ottaa huomioon ja tarvittaessa inventoida tarkemmin saarta kehitettäessä. Luontotietojärjestelmästä on tarvittaessa saatavilla tärkeimmät Vartiosaaren luontotiedot ja kohderajaukset.

5.2 Valtion saarten arvokkaat luontokohteet

Helsingin saaristossa sijaitsevilla valtion omistamilla ja puolustusvoimien tai Metsähallituksen hallinnoimilla saarilla on tehty useita inventointeja ja luontoselvityksiä^{7, 8} ja LTJ sisältää Kurton kasvillisuustietoja ja Siivosen lepakkoinventoinnin tietoja. Metsähallitus vastaa näiden saarten rauhoittamisen edistämisestä ja myöhemmin hoidosta. Monilla saarikohteilla on jo nykytiedon valossa vankkoja luonnontieteellisiä arvoja. Seuraavassa esitellään huomionarvoisimpia kohteita:

Vallisaaren- Kuninkaansaaren arvokkaat luontokohteet

Suomenlinnan kaakkoispuolella sijaitsevat Vallisaari ja Kuninkaansaari ovat pengertiellä yhdistetty kokonaisuus. Saarten keskiosissa on kasvistollisesti hyvin arvokkaita kohteita, joiden tiedot on tallennettu luontotietojärjestelmään (6 kohdetta, yhteensä n. 30 ha). Kohteet vaihtelevat lehdoista ja tervaleppäkorvista lintoitusvallituksiin ja ketoihin. Vallisaaren on lisäksi rajattu arvokkaaksi luokiteltu lepakoiden esiintymisalue (14 ha), jolla esiintyy neljä luontodirektiivin lepakkolajia (LTJ: Siivonen 3/03). Vallisaaren-Kuninkaansaaren luonto- ja kulttuuriarvojen turvaamisen yhtenä vaihtoehtona on hakea alueelle maailmanperintöalueen statusta, jollainen on jo Suomenlinnan keskuslinnoituksella.

Santahaminan arvokkaat luontokohteet

Laajasalon jälkeen Helsingin suurimman saaren Santahaminan luontoarvoja on selvitetty Metsähallituksen toimeksiannosta (Below 2005) sekä osana Helsingin luontotietojärjestelmän tietojenkeruuta. Varuskuntasaaren itä- ja eteläosiin muodostuu laaja arvokkaiden luontokohteiden kokonaisuus. Alueen metsät ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita – pitkälle luonnontilaisia ja lahoppuustoisia. 10 saaren luontokohdetta on nimetty erikseen ja niistä arvokkaimmat ovat Rivieran matala merenlahti reunametsineen ja hietikoineen (65 ha) sekä Kissalammen ympäristö (25 ha). Rivieran alueella pesii kaksi vaarantunutta ja neljä luontodirektiivin lintulajia. Kissalammen ympäristö on arvokasta lepakkoaluetta ja siellä on tavattu kaksi luontodirektiivin lajia (LTJ: Siivonen 12/03).

Isosaaren ja Pikku Kuivasaaren arvokkaat luontokohteet

Ulkosaaristossa sijaitsevat Isosaari ja Pikku Kuivasaari ovat sotilasaluetta. Saarten luontoarvoja on inventoitu viime vuosien aikana ja tietoja on tallennettu Helsingin luontotietojärjestelmään. Isosaareissa on kolme hyvin arvokasta kasvillisuuskohdetta (yhteensä n. 35 ha), jotka edustavat nummia, kallioketoja, rantaniittyjä ja -hietikoita. Saarelta on tavattu yksi valtakunnallisesti ja kaksi alueellisesti uhanalaista kasvilajia. Saarella pesii lisäksi kaksi vaarantunutta lintulajia. Ran-

7 Below, A. 2005: Santahaminan luontoarvojen tarkastelu. – Raportissa: Santahaminasuunnitelma 2007: 26-32. Puolustusministeriö, Helsinki, 41 s.

8 Oulasvirta, P. & Leinikki, J. 2000: Ohjelma Gråskärsbådanin luodokon ja sitä ympäröivän matalikon kartoitus- ja rauhoitus suunnitelmasta. – Alleco Ky. 36 s.

taniittyjen, kallioiden ja lehdon kirjoma Pikku Kuivasaari on kokonaisuutena hyvin arvokas luontokohde, myös linnustonsa kannalta.

Gråskärsbådanin alue

Gråskärsbådanin matalikko- ja luodokkoalue sijaitsee avomerellä yleisellä vesi-alueella, 15 km Helsingistä etelälounaaseen. Alueeseen luetaan Halliluoto, Uppoluodot ja Länsiluoto sekä näitä ympäröivät matalikot. Alueen meriluonto on luonnontilaista, levävyöhykkeet ovat edustavia, monipuolisia ja syvälle 15 metriin ulottuvia (kartoitus v. 2000). Alueen vesi on kirkasta. Alueella on hyvät perusteet vedenalaisen meriluonnon suojelualueeksi. Länsiluodolla ja Uppoluodolla on yleiskaava 2002:ssa suojelualuevaraus.

6 Natura 2000 -alueet

Helsingissä on kolme Natura 2000 -aluetta: Vanhankaupunginlahden lintuvesi (FI0100062), Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet (FI0100063), sekä Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065). Lintuvesialue jatkuu Sipoon ja Vantaan puolelle.

Edellä mainittujen alueiden lisäksi Vantaanjokea on ehdotettu lisättäväksi Natura 2000 -verkostoon arvokkaan vesieliöstön perusteella. Korkein hallinto-oikeus on palauttanut esityksen ympäristöministeriöön, joka teettää asiasta lisäselvityksiä mahdollista uusintaesitystä varten.

7 Suojellut luontotyypit

Luonnonsuojelulain 29 §:n mukaan tiettyihin luontotyyppeihin kuuluvia luonnontilaisia tai luonnontilaiseen verrattavia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen kyseisellä alueella vaarantuu.

Lain tarkoittamat suojellut luontotyypit ovat:

- luontaisesti syntyneet, merkittävilta osin jaloista lehtipuista koostuvat metsiköt
- pähkinäpensaslehdot
- tervaleppäkorvet
- luonnontilaiset hiekkarannat
- puuttomat tai luontaisesti vähäpuustoiset hiekkadyynit
- katajakedot
- lehdesniityt
- avointa maisemaa hallitsevat suuret yksittäiset puut ja puuryhmät
- merenrantaniityt

Suojellut luontotyypit kartoitettiin Helsingissä vuosina 1998 ja 1999, pian uuden luonnonsuojelulain tultua voimaan⁹. Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt Helsingin alueelta 28 rajauspäätöstä (liite 3). Rajaustaan odottavat Santahaminassa

9 Ahonen T. & Markkanen K. 2000: Luonnonsuojelulain suojellut luontotyypit Helsingissä. - Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 7/2000. 85s., 8 liitettä.

sijaitsevat luonnontilaiset hiekkarannat ja hiekkadyynit, jotka on kartoitettu kesällä 2007 (LTJ Kurtto 7/07).

8 Erityisesti suojeltavat lajit

Luonnonsuojelulain 47 §:n mukaan häviämisuhan alaiset eliölajit voidaan säätää asetuksella erityisesti suojeltavaksi lajeiksi. Tällaisen lajin säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on paikan rajauspäätöksen jälkeen kielletty.

Helsingissä esiintyvät erityisesti suojeltavat putkilokasvilajit ja niiden esiintymispaikat on kuvattu amanuenssi Arto Kurton selvityksessä vuodelta 2002¹⁰. Uudenmaan ympäristökeskus on rajannut näistä neljä kohdetta (liite 4). Kaikkiaan Helsingistä tunnetaan kuusi erityisesti suojeltavaa putkilokasvilajia 11 alkuperäisellä esiintymispaikalla.

Muiden eliöryhmien osalta tiedot ovat hajanaisempia. Sienistä tunnetaan neljän erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikkoja yhteensä 11. Lintulajeja kategoriinaan kuuluu ainoastaan kaksi. Erityisesti suojeltavat putkilokasvit, sienet ja linnut on esitetty havaintotietoineen liitetaulukossa 4.

9 Luonnonmuistomerkit

Luonnonmuistomerkkien rauhoitukset perustuvat paljolti aktiivisten asukkaiden tekemiin aloitteisiin. Ympäristökeskuksen ja rakennusviraston edustajat tutkivat aloitteet ja vievät niitä mahdollisuuksiensa mukaan eteenpäin (liite 8). Viime vuosina ruuhkat luonnonsuojeluasioissa ovat aiheuttaneet sen, että luonnonmuistomerkkialoitteiden käsittely on hidastunut. Luonnonmuistomerkkien ja niitä kuvailevien taulujen ylläpidosta vastaa rakennusvirasto

Seuraavat kohteet ovat esimerkkejä luonnonmuistomerkkeinä rauhoitettavaksi ehdotetuista kohteista:

- Kurkimäen hiidenkirnu (valtuustoaloite, geologiaselvitys)
- Pohjois-Kivikon hiidenkirnut (geologiaselvitys)
- Vartiosaaren siirtolohkare (geologiaselvitys)
- Vartiosaaren mattokuusi (HKR, M. Vuohelainen)
- Oopperatalon pihan suuri tammi (asukasaloite)

10 Kurtto A. 2002: Helsingissä kasvavat erityisesti suojeltavat putkilokasvit. – Käsikirjoitus 18.10.2002. 6s., 4 liitettä.

10 Luonnonsuojelu Helsingin kaupungin omistamilla alueilla muissa kunnissa

Helsingin omistamilla mailla muissa kunnissa on monia arvokkaita luontoalueita. Näiden kohteiden luontotiedot ovat kuitenkin puutteellisia. Periaatteena on, että jokainen kunta selvittää itse oman alueensa luontoarvot. Tarvittaessa maanomistaja eli Helsingin kaupunki (ympäristölautakunta) tekee rauhoitusesityksen. Käytännössä Helsingin kaupungin rakennusvirasto (HKR-ympäristötuotanto) on hoitanut luonnonsuojelualueita myös ulkokunnissa.

10.1 Luonnonsuojelualueet muiden kuntien alueella

Tämä ohjelma, kuten edellinenkin luonnonsuojeluohjelma, keskittyy Helsingin rajojen sisäpuolisiin alueisiin. Edellisessä ohjelmassa kahta ulkokunnissa sijaitsevaa kohdetta (Eestiluodon Alörsörnen-Alören ja ”Talosaaren lahdet”/Östersundomin lintuvedet) esitettiin rauhoitettavaksi. Molemmat alueet on rauhoitettu.

Vuoteen 2007 mennessä Helsingin muissa kunnissa omistamille alueille on perustettu seuraavat luonnonsuojelualueet:

- Saltfjärdenin luonnonsuojelualue Kirkkonummella 1983. Valtio lunasti alueen myöhemmin, ja alue kuuluu suurempaan Natura- aluekokonaisuuteen.
- Elisaaren tammisto Inkoossa 1994
- Bengtsårin lehtoalue Hangossa 1995
- Eestiluodon Alörsörnen-Alören Sipoossa 1999
- Kaitalammen aarnialue Espoossa 2002
- Östersundomin lintuvedet (”Talosaaren lahdet”) Sipoossa 2003 (kuuluu valtakunnalliseen lintuvesien suojeluohjelmaan ja Natura 2000 -verkoston alueeseen nimeltä Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet, FI0100065)

Lisäksi ulkokunnissa on vireillä useita rauhoituksia:

- Hakjärven luonnonsuojelualue Espoossa (hyväksytty rauhoitusesitys lähetetty ympäristölautakunnasta kaupunginhallitukselle)
- Luukin luonnonsuojelualue Espoossa (hyväksytty rauhoitusesitys lähetetty ympäristölautakunnasta kaupunginhallitukselle)
- Pirttimäki Espoossa (hyväksytty rauhoitusesitys lähetetty ympäristölautakunnasta kaupunginhallitukselle)
- Rövassin lehto Inkoossa (rauhoitetaan Elisaaren tammiston hoito- ja käytösuunnitelman päivityksen hyväksymisen yhteydessä).

Tämän ohjelmatyön kuluessa vuonna 2008 on tullut korkeimman hallinto-oikeuden päätös Lounais-Sipoossa sijaitsevien 30 neliökilometrin ja Vantaan Västerkullassa sijaitsevien noin 2 neliökilometrin alueiden liittämistä Helsinkiin. Osaksi asian tuoreuden, osaksi puutteellisten luontotietojen vuoksi liitosaluetta ei vielä käsitellä tässä ohjelmassa. Liitosalueen etelä- ja lounaisosasta siirtyy Helsingin hallintaan Natura-ohjelmaan kuuluvia alueita.

Sipoonkorvessa on suojelun arvoisia alueita, jotka ovat tulleet esille luontoinventoinneissa.¹¹ Alueen yhteys rannikon suuntaan tulisi huomioida. Suojelun tarvetta ja edellytyksiä on syytä selvittää edelleen.

10.2 Suojellut luontotyypit ja erityisesti suojeltavat lajit muiden kuntien alueella

Vuoteen 2007 mennessä Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt Helsingin omistamilla mailla muissa kunnissa:

- 11 suojellun luontotyyppin rajauspäätöstä (Espoo, Sipoo, Kirkkonummi, Lohja)
- 2 erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajauspäätöstä (Sipoo)

Nämä, kuten myös mahdolliset tulevat rajaukset, perustuvat pääasiassa Uudenmaan ympäristökeskuksen tai kyseisen kunnan tekemiin inventointeihin.

11 Rauhoitettavaksi ehdotettavat alueet

Seuraavissa kohdekorteissa n:o 1–29 esitellään rauhoitettavaksi esitettävät alueet tarkemmin kiinteistökarttatiedoin varustettuina. Kunkin kohdekortin numero vastaa karttaliitteessä 2 (koko Helsingin alue) esitettyä numerointia sekä numerointia kappaleessa 4.1 (s.7). Kohdekorttien rauhoitusehdotukset koskevat vain uusia luonnonsuojelualueita – niihin ei ole sisällytetty uusia luonnonmuistomerkkien rauhoituksia tai erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikkoja.

Uuden luonnonsuojeluohjelman 29 uutta alue-ehdotusta voidaan jaotella elinympäristöittäin ja suojeluperusteittain (taulukko 1.). Taulukossa on oikealla vertailun vuoksi jo olemassa olevien vuoteen 2007 mennessä perustettujen suojelualueiden suojeluperusteet ja pinta-alat sekä Natura-alueiden pinta-alat.

Taulukko 1. Helsingin luonnonsuojelualueiden suojeluperusteet ja pinta-alat.

Pääasiallinen suojeluperuste	Uudet ehdotetut alueet	Pinta-ala yht. ha	Vanhat luonnonsuojelualueet	Pinta-ala yht. ha
Metsä ja metsäeliöstö	7	112,89	8	52
Geologinen kohde	3	11,78	1	4
Niitty, jokivarsi tai keto	4	27,90	4	21
Arvokas vesiympäristö	2	85,51		
Suo tai kosteikko	3	8,23	4	23
Uhanalainen kasvilaji			2	0,2
Linnusto	10	20,99	21	323
Natura-alueet				349
Yhteensä	29	267,3 ha	40	772 ha

¹¹ Honkanen J. 2006: Sipoonkorpi – luontoselvitys ja nykyinen virkistyskäyttö (lyhennelmä). -Interreg III A Etelä-Suomi ja Viro, 3+3 yhteinen ympäristö; Sipoonkorven virkistyskäytön kehittäminen. 20 s., 5 liitettä.

Helsingin suojeltu kokonaispinta-ala (Natura-ohjelman vesi- ja maa-alueet mukaan lukien) ennen uutta luonnonsuojeluohjelmaa on noin 772 hehtaaria. Helsingin kokonaispinta-alasta tämä muodostaa vain noin 1,1 %.

Uusi luonnonsuojeluohjelma 2007–2016 lisää toteutuessaan luonnonsuojelupinta-alaa 267,3 ha. Luonnonsuojelualueiden osuus muodostaisi lisäyksen jälkeen Helsingin kokonaispinta-alasta noin 1,5 % (Laskelmassa on otettu huomioon, että uudeksi suojelualueeksi ehdotetun Kallahden matalikon 83,51 ha on päällekkäistä Kallahden Natura-alueen vesialueen kanssa).

Elinympäristöistä eniten lisääntyisi Helsingin metsien suojelupinta-ala 112,89 hehtaarilla.

nanmarjaa. Kahdella kallioseinällä haurasloikko osoittaa tavallista parempaa kivilajia: pienellä kupuralla kasvaa myös hiukan mäkikauraa. Lehtoisuus jatkuu niityn pohjoispuolen metsärinnettä myöten Poikasaarentien länsipuolelle, jossa kasvaa myös pähkinäpensaita, sekä Itäniitynniemen tyven laaksoon, jonka rehevimmällä laikulla kasvaa rauhoitettu kämmekkä soikkokaksikko.

Itäniityn laakso on myös osa monipuolista lepakkoaluetta: pohjanlepakko, vesisiippa ja viiksi- tai isoviiksisiippa esiintyvät alueella. Itä-Jollaksessa on tn. useita lepakko-yhdyskuntia. Edellä mainitut lepakot kuuluvat luontodirektiivin lajeihin. Linnuista alueella pesivät pikkutikka, leppälintu, lehtokurppa ja runsas lehtimetsälintujen peruslajisto. Pikkutikka on luokiteltu vaarantuneeksi lajiksi ja leppälintu Suomen vastuulajiksi.

Alue lukeutuu topografiansa ansiosta Helsingin rauhallisiin ja meluttomiin alueisiin.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää alueen lehto- ja niittykasvillisuus ja kasvisto. Turvata alueella esiintyvien lepakko- ja lintulajien elinmahdollisuudet.

Hoito ja käyttö: Alueelle on laadittu hoito- ja käyttösuunnitelma, joka vahvistetaan Uudenmaan ympäristökeskuksessa rauhoituspäätöksen yhteydessä.

Huom. Alueen rauhoitus on vireillä. Rauhoitusesitys on tuotu ympäristölautakuntaan 11.12.2007 ja lausunnot esityksestä ovat saapuneet keväällä 2008.

Lisätietoja:

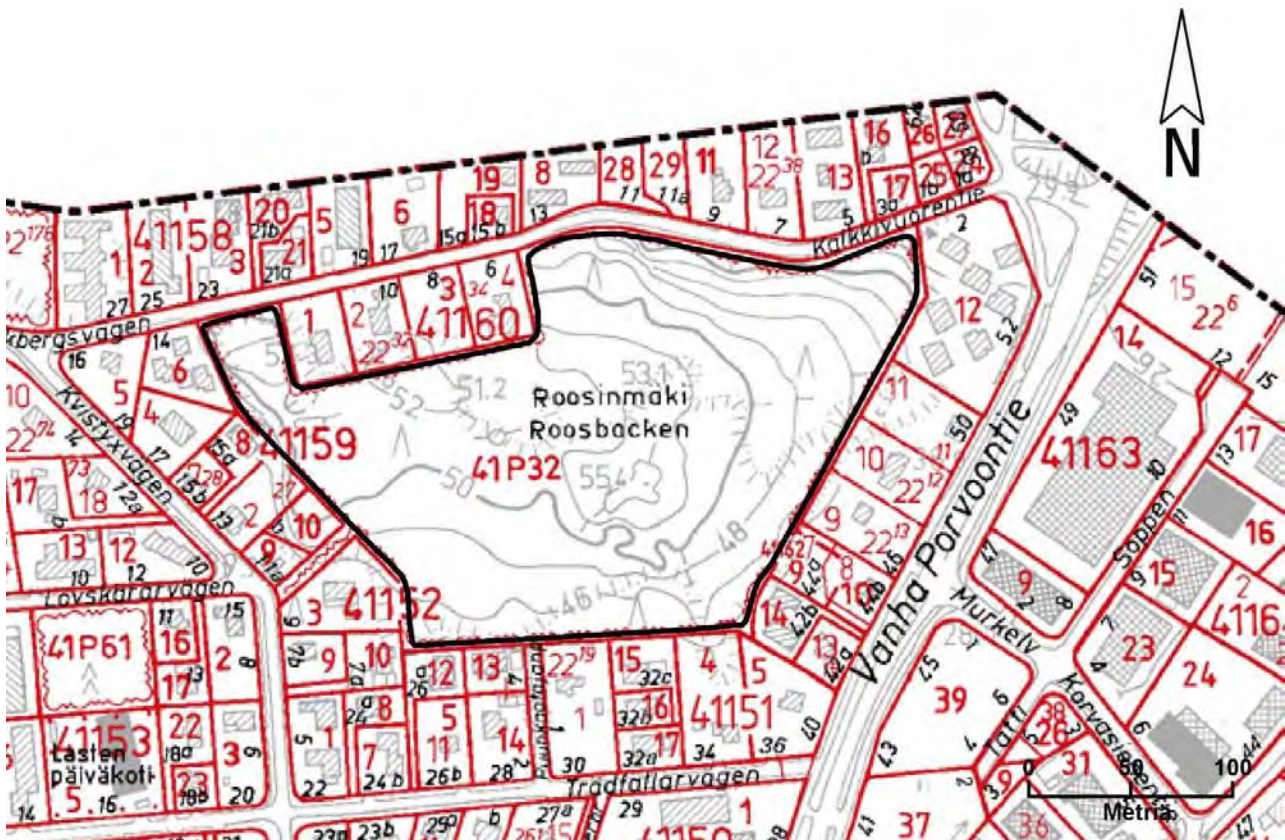
Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 5/94, Arto Kurtto 1994. Päivitetty v. 2006
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet 241/99, Matti Koivula 1999 ja 9/03, Hannu Sarvanne 2003.
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat, kohde 13/03, Yrjö Siivonen 2003.
- Pekkala, K., Paaer, P. & Pakarinen R. 2007: Itäniityn laakson luonnonsuojelualue: hoito- ja käyttösuunnitelma 2008–2018. Luonnos. Helsingin kaupungin ympäristökeskus 9 s., 4 liitettä.

Kortti 2)

Rauhoitettava alue: **Roosinmäki** (Heikinlaakso)

Pinta-ala: **4,27**

Kaupunginosa
41. KO

Tila ja Rn:o
Yleinen alue 41 P 32

Omistaja
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- Asemakaava: lähivirkistysalue VL

Kuvas: Kohde on erikoinen kallioalue, jolla karua ja kasvistoltaan vähälajista graniittia läpäisevät syvemmälle kuluneet kalkkisuonet ja niiden päälle syntyneet viljavat niitty-yhteisöt. Kalkkivaikutus ilmenee jyrkästi, siellä täällä kuin veitsellä leikaten. Kallion lounaisosan leveä niitty- ja metsikköjuotti on kasvistollisesti erityisen kiintoisa ja arvokas. Juotissa kasvavat muun muassa ketokatkerö (erityisesti suojeltava laji), kirkiruoho, ketonoidanlukko, metsämaarianheinä, kevätlinnunherne, sinivuokko, haisukurjenpolvi, metsäkurjenpolvi, harmaapoimulehti, keltamatar, lehtokuusama, metsäruusu, orjanruusu, mäkikuisma, hirssisara ja kartioakankaali. Vuonna 1991 juotissa nähty vilukko vaikuttaa sittemmin hävinneen. Kalliokkon viljavien juottien sekä laitaniittyjen ja -metsien kasvistoon kuuluvat myös mm. kissankäpälä, lituruoho, mäkiarho, ketokeltto, ahomatar, aho-leinikki ja haurasloikko.

Roosinmäen alueella esiintyvät valtakunnallisesti uhanalaiset kasvit ketokatkerö (erityisesti suojeltava), ahokirkiruoho ja keltamatar. Lisäarvoina valtakunnallisesti silmälläpidettävä laji ketonoidanlukko, Helsingissä vaarantunut laji harmaa-

poimulehti, Helsingissä silmälläpidettävät lajit kissankäpälä, hirssisara sekä metsämaarianheinä.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää alueen kiinnostava kasvisto, jossa ilmenee paikoitellen selvää kalkkivaikutusta.

Hoito ja käyttö: Kallioniityt ovat kulutukselle herkkiä ja alue sijaitsee tiiviin pientaloasutuksen keskellä. Roosinmäen suojelualueelle suunniteltava luontopolku ja kulunohjaus opasteineen.

Alueen arvokkaimpien niittyjen hoidossa sovelletaan kuiville niityille luotuja luonnonhoidon periaatteita.

Huom. Ketokatkeron kasvupaikan turvaamiseksi Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt osalle aluetta erityisesti suojeltavan lajin esiintymispaikan rajauspäätöksen.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 68/91, Arto Kurtto 1991. Päivitetty v. 2005.

Roosinmäki. Kuva: Pekka Paaer.

Kortti 3)

Rauhoitettava alue:

Kallahden matalikko

Pinta-ala: **83,51 ha**

Kylä

Vuosaari 435
Vuosaari 435
Vuosaari 435
Vuosaari 435
Vuosaari 435
Vuosaari 435

Tila ja Rn:o

Dronningsholmnäset 1:63
Dronningholm 1:153
Postlars 2:161
Vesialue 876:3
Vesialue 876:4
Vesialue 876:6

Omistaja

Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Natura -alue N2
- Natura 2000 -ohjelma: alue FI0100063
- Kallahden rantaniityn hoito- ja käyttösuunnitelma

Kuvaus: Kallahdenniemi ja sen vedenalaiset hiekkapohjat ovat luonnonsuojelullisesti arvokkaita, sillä vastaavanlaiset alueet ovat harvinaisia Suomenlahden rannikolla. Alueen hiekkapohjat ovat puhtaat ja runsaan vesikasvillisuuden peittämät, mikä tekee ne sopivaksi elinympäristöksi monipuoliselle selkärangattomalle eliöstölle ja pikkukaloille. Talouskaloista esim. silakka käyttää vastaavaa vesikasvillisuutta kutualustanaan. Vesilinnut ja kahlaajat löytävät matalikolta runsaasti ravintoa sekä levähdyspaikan muuttomatkinsa varrelta.

Niemen arvokkaimmat vedenalaiset ympäristöt sijaitsevat Kallahden rantaniityn luonnonsuojelualueen molemmiin puoliin. Niemen eteläpuolinen matalikko on merkittävä suuren pinta-alansa ja tiheän, monipuolisen kasvillisuutensa takia. Alueella kasvaa mm. silmälläpidettävä itämerennäkinparta (*Chara baltica*) ja kaakkoisosassa Helsingin vesialueilla hyvin harvinainen meriajokas (*Zostera marina*).

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää Suomenlahdella harvinainen hiekkapohjainen vedenalainen ekosysteemi.

Huom. Alueen rajausta, suojelusäädökset ja mahdolliset hoito-ohjeet päätetään vasta tarkempien selvitysten jälkeen. Matalikon vesialueille laaditaan suojelusäädökset, jossa huomioidaan veneliikenne, ankkuroituminen, saarten soveliaimmat veneväylät ja matalassa vedessä kahlaavat uimarit. Kahlaavien ihmisten liikkumista ohjaamaan ja alueen luonnosta tietoa antamaan voidaan alueen reunalle rakentaa kahlattava luontopolku. Ajoittaisesta voimakkaasta aaltovaikutuksesta hiekkasärkkien syvetessä tulee varoittaa uimareita. Helsingin Meripelastusyhdistyksen mukaan Ison Leikosaaren eteläpuolinen veneväylä tulee merkitä paremmin joko erikoismerkein tai tutkaheijastimella. Yhdistyksen mukaan kesäisin veneille tapahtuu lukuisia hiekkapohjaan juuttumisia. Tämä kuluttaa myös matalikon vedenalaista luontoa.

Lisätietoa:

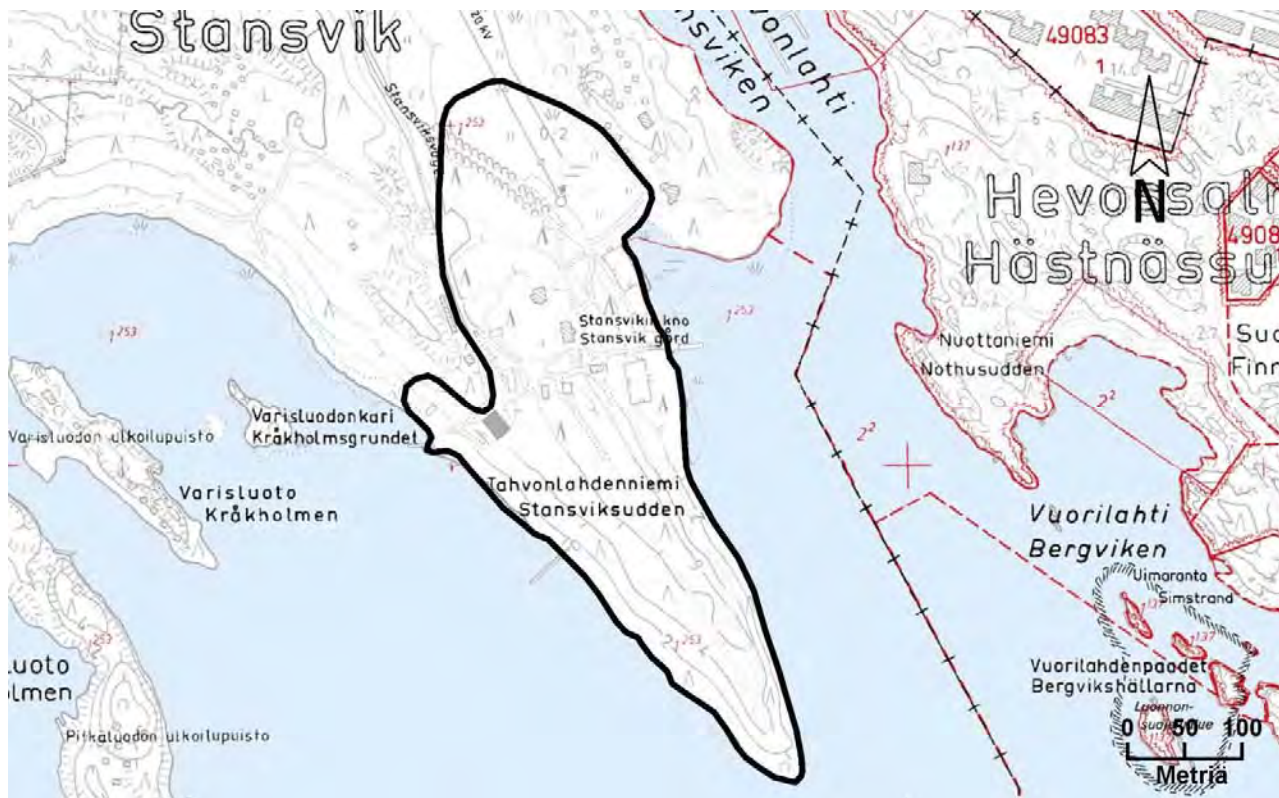
- Kinnunen, V. & Oulasvirta, P. 2002: Kallahdenniemen ympäristön vesikasvillisuus. Alleco Oy. 28 s.
- Oulasvirta, P. 2003: Ehdotus vedenalaisen luonnonsuojelualueen rajauksesta Kallahdenniemen Natura-alueella. Alleco Oy.
- Väre, S. 1988: Kallvikin rantaniityn hoito- ja käyttösuunnitelma. Helsingin kaupunki, ympäristönsuojelutoimisto. Panplan Oy.

Kortti 4)

Rauhoitettava alue:

Tahvonlahden harju

Pinta-ala: **9,04 ha**

Kylä

Laajasalo 412

Tila ja Rn:o

Stansvik 1:253

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Kaupunkipuisto ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue
- Kruunuvuorenrannan osayleiskaava 2007: virkistysalue, jolla on kulttuuri-historiallista arvoa

Kuvaus: Komea kilpikaarnapetäjiä kasvava luonnontilainen soraharju (koko 50–200 m x 400 m), jolla on luonnonsuojelu- ja opetusarvon lisäksi suuri maisemallinen merkitys. Kookkaat männyt lisäävät harjun maisemallista arvoa. Harjun länsiranta on kasvistoltaan monipuolinen ja koostuu hienoista merenrantaniityistä sekä hiekka- ja somerikkorannoista. Itärannalla on lähes koko pituudeltaan kapea hiekkaranta. Kasvilajistoon kuuluvat huomionarvoiset lajit isorantasappi, käärmeenkieli ja särmäputki. Tahvonlahdenharju ja Stansvikin kartanon pihapiiri ovat myös tärkeää lepakoiden esiintymisaluetta – harjumännikkö pysäyttää niemelle runsaasti tuulen mukana ajautuvia hyönteisiä, joita lepakot saalistavat. Alueella on tavattu neljä luontodirektiivin lajia: viiksisiippa, vesisiippa, pohjanlepakko ja pikkulepakko.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella Helsingin ainoa hyvin säilynyt ja maisemallisesti ehjä soraharju sekä lepakoiden tärkeä esiintymisalue. Lepakoiden esiintymisen vuoksi myös kartanoaluetta vanhoine rakennuksineen ehdotetaan suojeltavaksi.

Tahvonlahdenharju. Kuva: Ympäristökeskuksen kuva-arkisto / Pira Cousin.

Hoito ja käyttö: Tahvonlahdenharju ja männikkö tulisi säilyttää luonnontilaisena. Virkistyskäyttötarpeet voidaan huomioida hoito- ja käyttösuunnitelmassa sallimalla kartanoalueella normaali virkistyskäyttö ja laatimalla harjuniemelle riittävä kulunohjaus. Geologisesti arvokasta kohdetta ei tule muuttaa kaivamalla, rikkomalla, ottamalla, tai muuten siirtämällä maa-ainesta. Viiksisipponen esiintymisen vuoksi männikköharjua ei pitäisi valaista voimakkaasti. Kartanoalueen rakennustoissa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida lepakoiden elinympäristö.

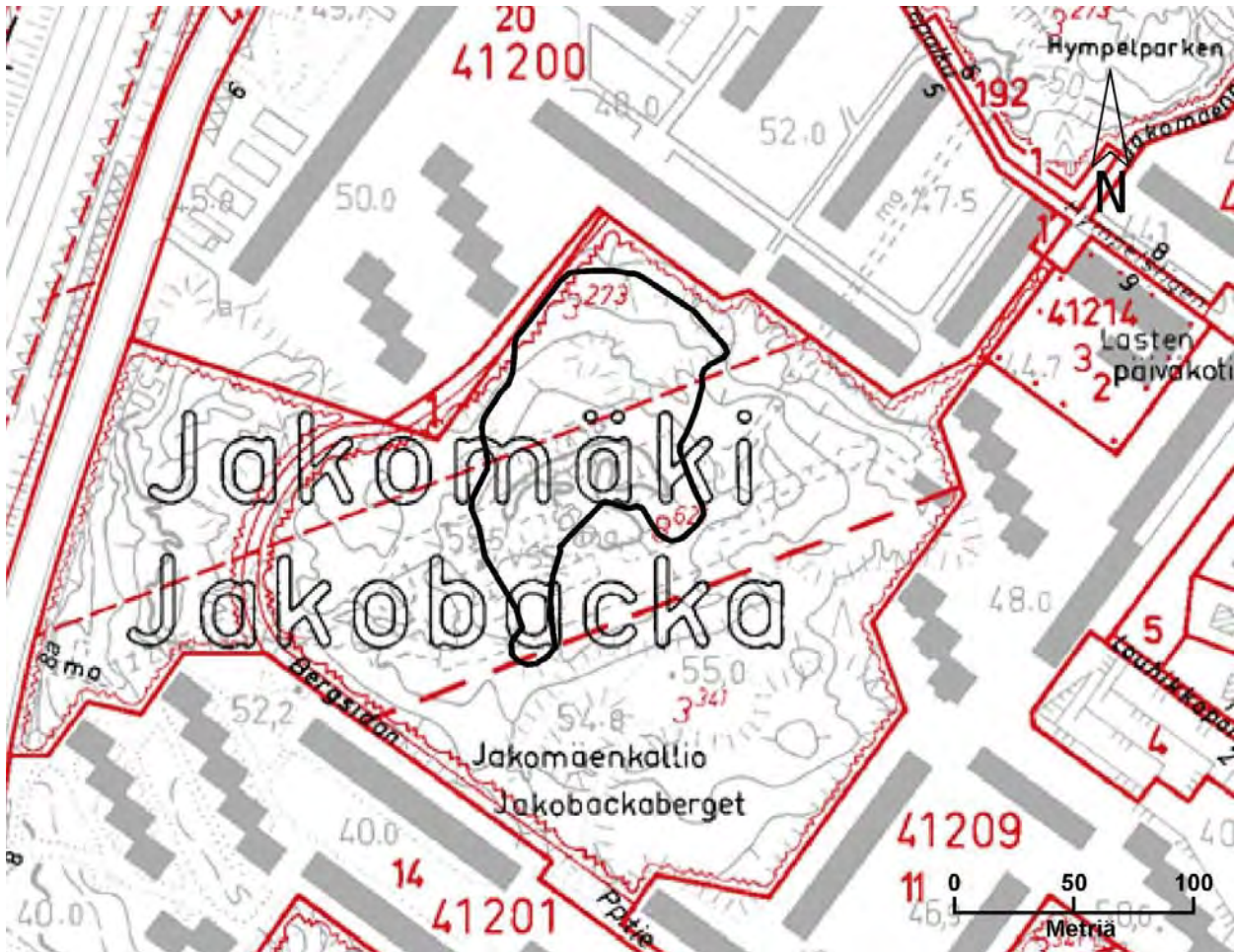
Huom. Kruunuvuorenrannan osayleiskaavan luonnos on lausuntokierroksella 2007.

Lisätietoa:

- Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 6/2004. (kohde 2103)
- Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, heinäkuu 2007
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat, kohde 21/03, Yrjö Siivonen 2003.
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 39/92, Arto Kurtto 1994. Päivitetty v. 2006
- Kruunuvuorenrannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi. Enviro Oy 2005. 39s, 4 liitettä.

Kortti 5)

Rauhoitettava alue: **Jakomäen muinaisrantakivikko** Pinta-ala: **0,96 ha**

Kylä
Tapanila 429

Tila ja Rn:o
Rasmus 8:621

Omistaja
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Kaupunkipuisto

Kuvaus: Yoldia-meren rantakivikko tasolla 60 m mpy. Pyöristyneiden kivien (5–30 cm) vyöhyke kiertää kallion lakea sen pohjois- ja luoteispuolella. Muodostuman koko on 3–30 m x 150 m ja ikä yli 10 000 v. Komea nähtävyys. Kivikko on toinen ja paremmin säilynyt Helsingin kahdesta Yoldiameren-rannasta (toinen on geologinen kohde nro 2113). Luonnonsuojelu- ja opetusarvoa. Hyvä saavutettavuus. Kallio ja kivet puhtaita.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää harvinainen, Helsingin laajin muinaisrantakivikkomuodostuma, joka sijaitsee asutuksen keskellä ja on siksi vaarassa. Helsingissä ei ole yhtään rauhoitettua muinaisrantamuodostumaa.

Jakomäen muinaisrantakivikkoa. Kuva: Ympäristökeskuksen kuva-arkisto / Pira Cousin.

Hoito ja käyttö: Alue tulee aluksi puhdistaa roskista. Kohdetta ei saa muuttaa kaivamalla, rikkomalla, ottamalla, tai muuten siirtämällä kiviainesta. Kivikon laiduille asennetaan kyltit, jotka kieltävät kivien siirtelyn ja kasaamisen. Kivikon edustalle sopivaksi katsottuun paikkaan asennetaan kuvitettu opastaulu, joka kertoo muinaisrantakivikon synnystä ja historiasta. Yleisön kulku ohjataan polun avulla paikan päälle.

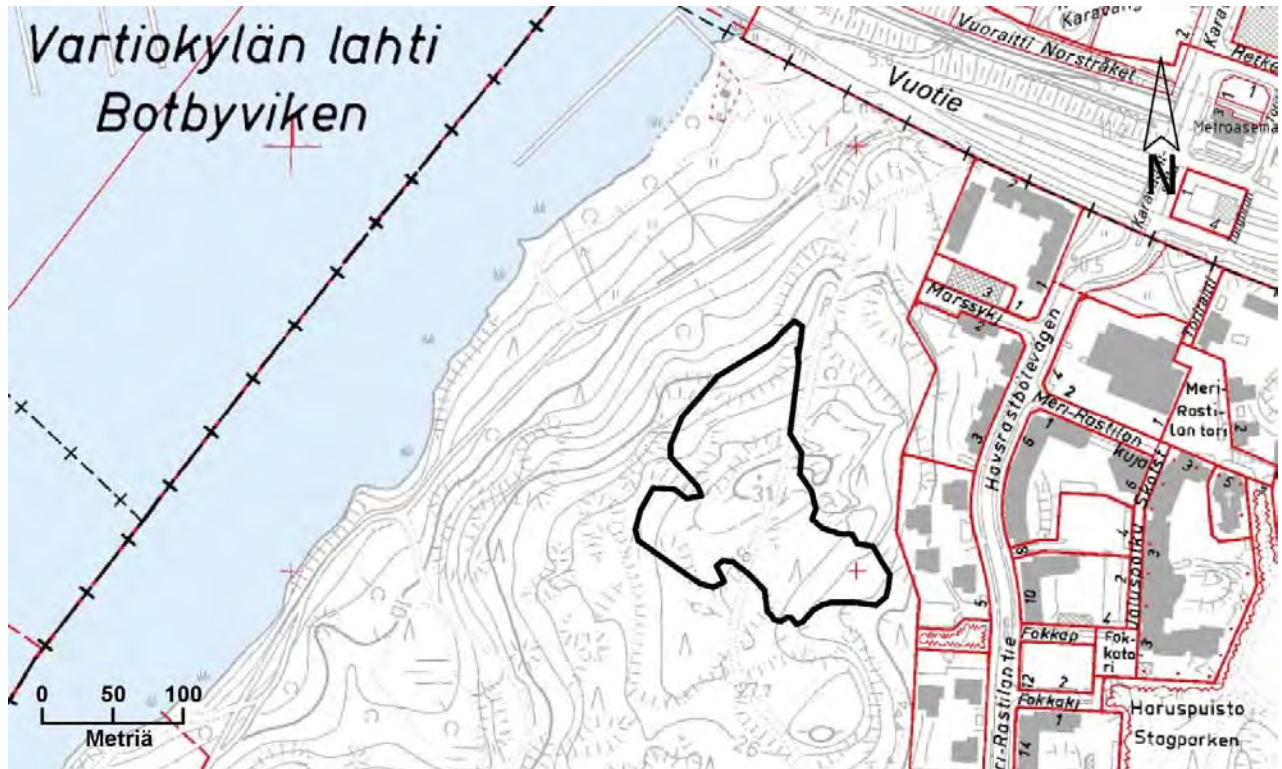
Lisätietoa:

- Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004. Kohde 2111.

Kortti 6)

Rauhoitettava alue: **Meri-Rastilan muinaisrantakivikko**

Pinta-ala: **1,78 ha**

Kylä
Vuosaari 435

Tila ja Rn:o
Rastböle 3:300

Omistaja
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Kerrostalovaltainen alue ja virkistysalue

Kuvaus: Litorina-meren rantakivikko ja lohkareikko tasolla 30 m meren pinnan yläpuolella. Ikä noin 7000–8000 v. Muinaisranta syntyi, kun aallot hioivat jään tuomat kivet pyöreiksi ja huuhtoivat ne rantaan valkeiksi. Kivet ovat niin tiheässä, ettei kasvillisuus ole päässyt itämään niiden välistä, vaan kivilpeltä on ollut paljain muodostumisestaan asti. Kivet ovat pyöristyneitä, kooltaan 20–80 cm, isot lohkareet ovat kulmikkaita. Parhaiten kehittynyt tiheä kivikko on pinta-alaltaan 30 m x 60 m. Lisäksi laajemmalla alueella (pituus 400 m) on samaan muodostumaan kuuluvia pienempiä kivikkoja ja suuria lohkareita. Komea nähtävyys. Luonnonsuojelu-, opetus- ja tieteellistä arvoa. Lähes luonnontilainen, vaikka muodostuman poikki kulkee ulkoilutie.

Erityistä Meri-Rastilan muinaisrannassa on se, että nuoremmat lohkareista muodostuvat rantavyöhykkeet sijaitsevat molemmiin puolin vanhinta korkeimmalla kohdalla sijaitsevaa muinaisrantaa. Yleensä nuorempi rantavyöhyke löytyy vain toiselta puolelta muinaisrantaa.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää Helsingin todennäköisesti laajin ja edustavin Litorina-meren rantakivikko.

Hoito ja käyttö: Sopivaan paikkaan kivikon edustalle asennetaan muinaisrannan synnystä kertova opastaulu ja ohjataan kulku polun avulla opastaululle ja kivikon edustalle. Kohdetta ei saa muuttaa kaivamalla, rikkomalla, ottamalla tai muuten siirtämällä kiviainesta. Kivikon laidalle asennetaan kyltit, jotka kieltävät kivien siirtelyn ja kasaamisen.

Huom. Muodostuma sisältää pyöristyneistä tiheästi kasautuneista kivistä koostuvan ”pirunpellon” lisäksi suuria lohkareita ja pienempiä kivikoita. Suurimmat lohkareet sijaitsevat keskuskivikon kaakkoispuolella. Kivet ovat puhtaita ja hyvin esillä (eivät sammalen tai muun kasvillisuuden peitossa).

Lisätietoa:

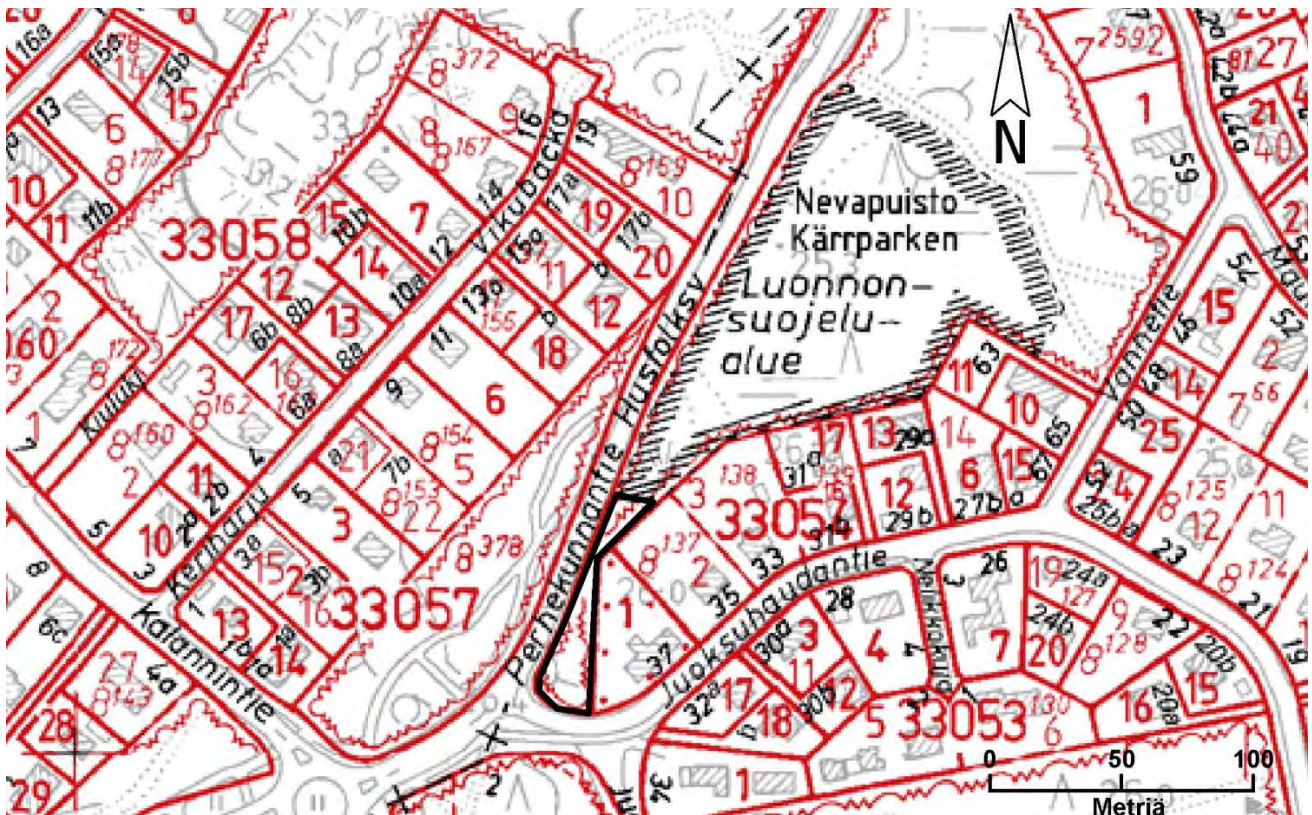
- Haavisto-Hyvärinen, M. 2003: Meri-Rastilan muinairanta ja sen suojavyöhykkeet -kartta maastokäynniltä 18.6.2003. – *Suunnitelmassa*: Ramsinniemi ja Meri-Rastilan Länsiranta – maisema- ja virkistysalueselvitys. – Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 1/2006. 39s.
- Salla, A. 2004: Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. -Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 6/2004. Kohde 2119.

Kortti 7)

Rauhoitettava alue:

Maununnevan ruohokorpi

Pinta-ala: **0,09 ha**

Kaupunginosa
Kaarela 33

Tila ja Rn:o
Yleinen alue 33 P 51

Omistaja
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue
- Asemakaava: lähivirkistysalue

Kuvaus: Maununnevan luonnonsuojelualueen (Nevapuiston) lounaispuoleinen kapea luhtainen ruohokorpi. Alue on luonnontilaisena arvokas ja se kuuluu hydrologisesti suoalueeseen. Alueen läpi kulkeva suolta lähtevä puro säätelee osaltaan suon vesitaloutta.

Rauhoituksen tarkoitus: Liittää vesitaloudellisesti tärkeä ja elinympäristönä saumattomasti muuhun suoalueeseen kuuluva kapea purokorpi Maununnevan luonnonsuojelualueeseen.

Lisätietoa:

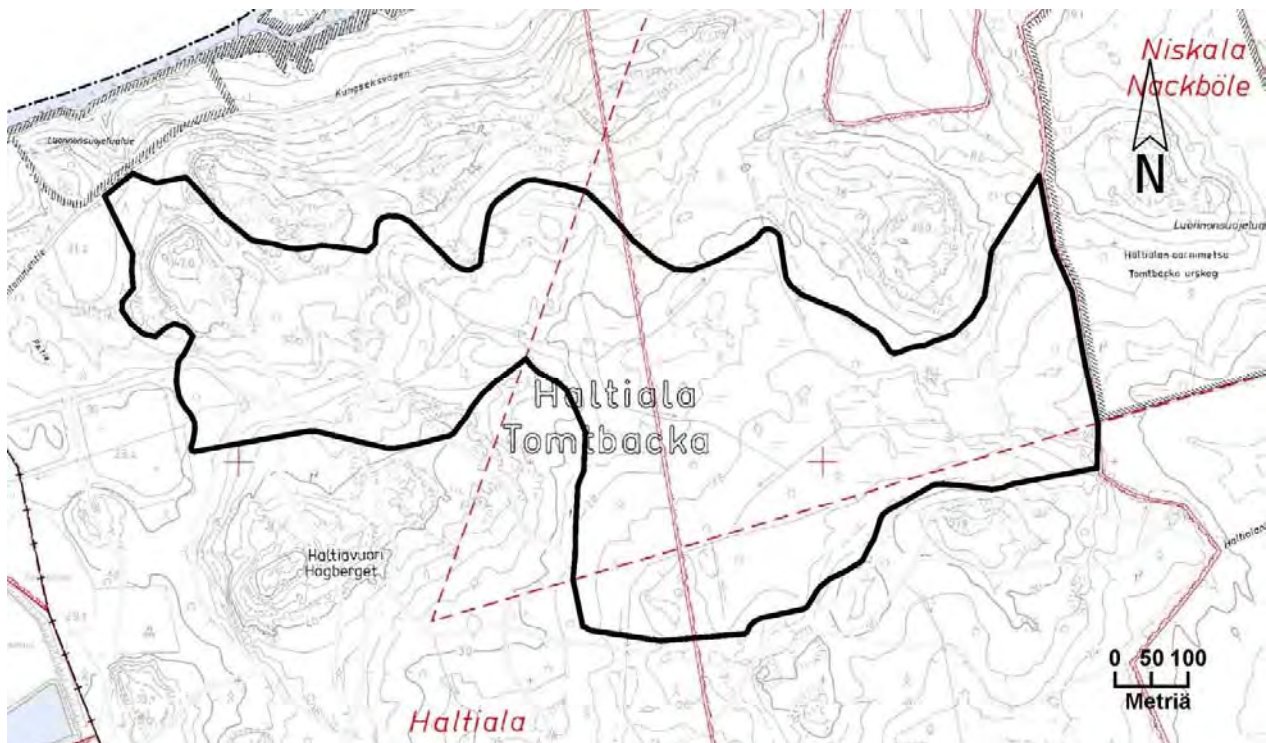
- Koskinen M. & Mikkola J. 2007: Patolan nevan, Maununnevan, Slätmosenin ja Jollaksen rämeen ennallistamisselvitys. – Raportti, 26 s. Helsingin yliopiston metsäekologian laitos.

Kortti 8)

Rauhoitettava alue:

Haltialan pohjoinen lehtoalue

Pinta-ala: **44,22 ha**

Kylä

Haltiala 404

Niskala 421

Tila ja Rn:o

Tomtbacka 1:2

Nackböle 1:3

Omistaja

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue ja Helsinki-puistona kehitettävä alue
- Asemakaava: kaavoittamaton alue ja retkeily- ja ulkoilualue

Kuvaus: Komea ja näyttävä lehtoalue. Keskeisiltä osiltaan kohde on kalkkivaikutteisiin laaksoihin ja painaumiin syntyneitä kosteaa lehtoa, joka koostuu pääosin saniaislehdoista. Kohteen itäosassa ne ovat vallitsevasti isoalvejuurilehtoja, mutta varsinkin länsiosassa mukaan tulee myös viljavampia hiirenporras- ja jopa kotkansiipilehtoja. Kosteita lehtoja reunustavat rinneilla tuoreet ja kuivat lehdot ja täplittävät alavammilla mailla korpilaikut ja -juotit, joista osa on huomattavan reheviä lehtokorpia. Kohteeseen kuuluu myös Haltiavuoren koillisrinteen vanha kalkkilouhos, kooltaan 3–4 m x 25 m. Kosteiden ympäristöjen kasvistoon kuuluvat jo mainittujen saniaisten lisäksi muun muassa purolitukka, luhtalitukka, hentosara, pitkäpääsara, korpisara, kevätlinnunsilmä, suokeltto, saarni (alkuperäisenä?), ketunlieko, lehtopalsami, tesma, jänönsalaatti, korpinurmikka, lehtoleinikki, kevätlehtoleinikki, mustaherukka, pohjanpunaherukka, mesimarja, lehtopähkämö ja lehtotähtimö. Kuivemmissa lehdoissa kasvavat esimerkiksi mustakannonmarja, pätkinäpensas, metsälehmus, koiranheisi, näsiä, etelänalvejuuri, koiranvehnä, lehtokorte, metsäkurjenpolvi, sinivuokko, metsämaarianheinä, kevätlinnunherne, lehtokuusama, lehtosinijuuri, kellotalvikki, metsävirna ja lehto-orvokki. Kalkkilouhoksen seiniä ja pohjaa luonnehtivat haurasloikko, sinivuokko, kevätlinnunherne, lehtokuusama, näsiä ja metsävirna, ja louhokallion ehyellä laella kasvaa

melko runsaasti keväthanhikkia sekä niukemmin harmaapoimulehteä, kissankäpälää, kangasmäntykukkaa ja kartioakankaalia.

Alue on kasvistollisesti hyvin arvokas. Kasvistoon kuuluvat Helsingissä äärimmäisen uhanalainen laji etelänalvejuuri, Helsingissä erittäin uhanalainen laji korpisara, Helsingissä vaarantuneet lajit harmaapoimulehti, lehtopähkämö ja lehtorvokki, Helsingissä silmälläpidettävät lajit mustakonnanmarja, kissankäpälä, hentosara, pitkäpääsara, kevätlinnunsilmä, suokeltto, metsämaarianheinä, lehtosinijuuri, kangasmäntykukka, korpinurmikka, keväthanhikki, lehtoleinikki, mesimarja ja metsävirna ja Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit kellotalvikki, ketunlieko, kevätlinnunherne, kotkansiipi, lehtokorte, lehtokuusama, lehtopalsami, lehtotähtimö, metsälehmus, näsiä ja pähkinäpensas.

Linnustollisesti alueella elää monipuolinen metsälajisto. Pesivinä on tavattu lintudirektiivin lajit palokärki, pyy ja pikkusieppo sekä vaarantuneet lajit tilitaija ja pikkutikka. Pesivään metsälajistoon kuuluvat mm. punatulkku, puukiipijä, peukaloineen, töyhtö-, hömö- ja kuusitiainen, pikku- ja isokäpylintu, närhi, uuttukyyhky, sepelkyyhky ja pähkinähakki. Alueen koon ja rauhallisuuden ansiosta sillä on merkitystä muuttolintujen levähdysalueena.

Rauhoituksen tarkoitus: Turvata rikkaan lehtokasvillisuuden ja monipuolisen metsäeliöstön säilyminen alueella. Haltialan pohjoinen lehtoalue on ojituksista huolimatta luonnontilainen, näyttävä (mm. mahtavat saniaiskasvustot), kasvillisuustypeiltaan edustava, laaja ja siihen liittyy vanhan kalkkilouhoksen myötä kiinnostavaa historiaa.

Hoito ja käyttö: Alueen nykyinen ulkoilureitistö toimintoihin voidaan säilyttää entisellään. Maastotapahtumat voivat jatkua alueella huomioimalla herkäät alueet mm. suunnistuksen ratasuunnittelussa. Rakennusvirasto on hoitanut aluetta luonnontilan vahvistamisen suunnittelualueena - tavoitteena on luoda Pitkälän rinnelehdon ja Haltialan aarnialueen väliin mahdollisimman luonnontilaisen kaltainen metsäalue ennallistamistoimien avulla.

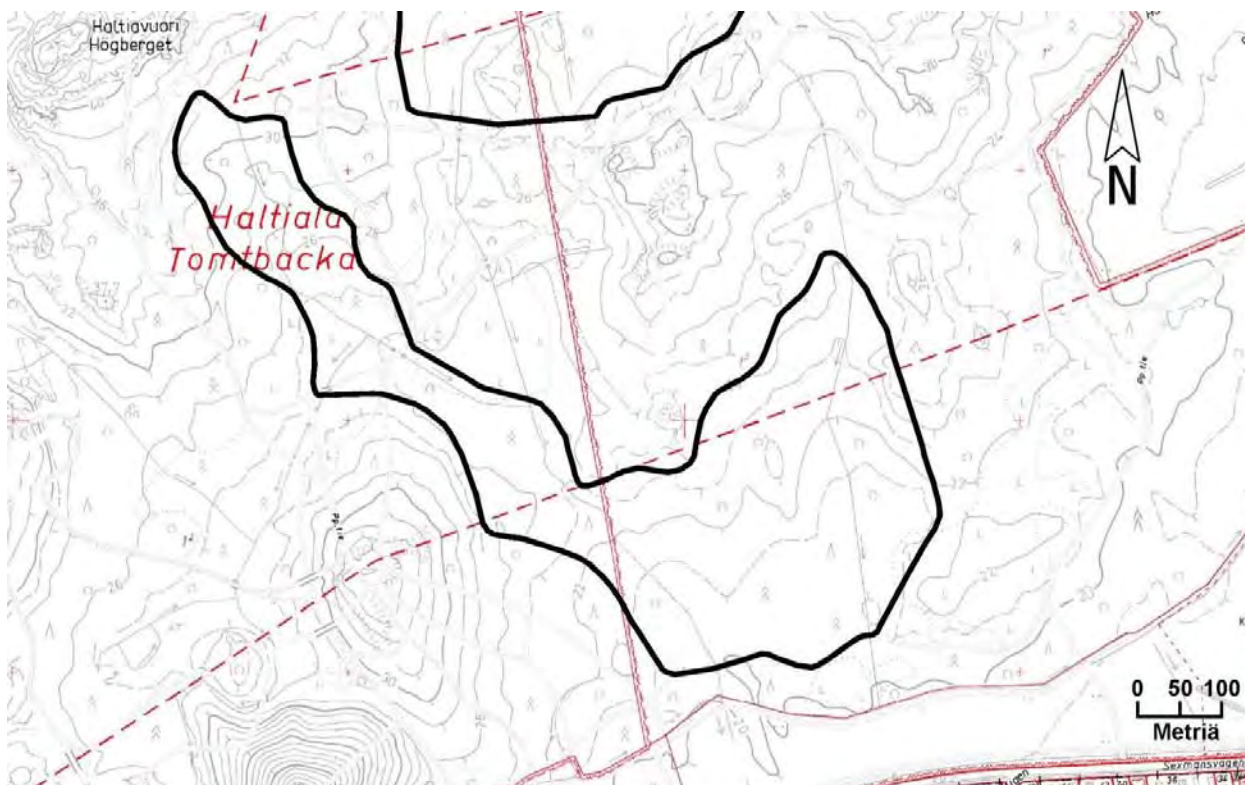
Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 8/93. Arto Kurtto 1993, päivitetty v. 2005.
- Geologisesti arvokkaat kohteet: kohde 1502. Antti Salla 2004, päivitetty v. 2006.
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 074/99, Matti Koivula 1999.
- Honkanen J. (toim.) 2006: Haltialan metsäalueen luonto. - Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 4/2006, 247s.
- Lehikoinen A. 2007: suullinen tiedonanto pikkusiepon esiintymisestä. Tringa ry:n aineisto.

Kortti 9)

Rauhoitettava alue: **Paloheinän lehto- ja korpilaakson metsä** Pinta-ala: **19,63 ha**

Kylä

Haltiala 404

Tuomarinkylä 431

Tila ja Rn:o

Tomtbacka 1:2

Tuomarinkylän kartano 1:659

Omistaja

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue ja Helsinki-puistona kehitettävä alue
- Asemakaava: kaavoittamaton alue ja retkeily- ja ulkoilualue

Kuvaus: Paloheinän lehto- ja korpilaakso on kasvillisuustyypeiltään edustava ja monipuolinen alue, joka on säilynyt luonnontilaisena purojen perkauksista huolimatta. Alue koostuu oja vaihtelevan levinä reunustavista rehevistä korvista (pääasiassa saniaiskorpia) ja kosteista lehdoista (saniais- ja suurruoholehtoja) sekä luoteispäässään myös rinnemaiden tuoreista lehdoista ja kaakkoisosissaan myös saniaiskorpia karummista korvista kangaskorpiin asti. Lehto- ja korpikasvilajiston koostumus vaihtelee osa-alueittain. Kaikkiaan ko. lajisto on hyvin rikas ja monipuolisesti lehto- ja korpityyppien kirjoa heijastava jäsenenään mm. mustakonnanmarja, hiirenporras (siellä täällä valtalajina), purolitukka, luhtalitukka, mätässara, pitkäpääsara, kevätlinnunsilmä, velholehti, pähkinäpensas, suokeltto, maariankämme, näsiä, isoalvejuuri (moniaalla valtalajina), lehtokorte, sini-vuokko, lehtopalsami, kevätlinnunherne, käenkukka, kotkansiipi, tesma, jänönsaati, korpinurmikka, imikkä (runsas luoteisosissa), kevätlehtoleinikit, ojaleinikki, mustaherukka, pohjanpunaherukka, mesimarja, lehtopähkämö, metsätähtimö, lehtotähtimö ja koiranheisi. Alueella elää myös monipuolinen metsälinnusto, johon kuuluu mm. lintudirektiivin lajit palokärki ja pyy, silmälläpidettävät lajit nokkavarpunen ja idänuunilintu sekä Helsingissä harvinainen petolintulaji.

Alue edustaa kasvistollisesti arvoluokkaa I. Kasvistoon kuuluvat Helsingissä vaarantuneet lajit mätässara, velholehti ja lehtopähkämö sekä lisäarvoina Helsingissä silmälläpidettävät lajit mustakonnanmarja, pitkäpääsara, kevätlinnunsilmä, suokeltto, korpinurmikka, imikka ja mesimarja, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit kevätlinnunherne, kotkansiipi, lehtokorte, lehtopalsami, lehtotähtimö, näsiä, pähkinäpensas, maariankämmekkä ja purolitukka. Alueen suojeluarvoa lisäävät vallitseva luonnontilaisuus (ojituksista huolimatta), monipuolisuus, kasvilisätyyppien edustavuus ja laajuus.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella monipuolinen lehtojen ja korprien muodostama laakso. Alueen luontoarvojen turvaaminen vahvistaa Haltilan metsäalueen suojelubiologista arvoa Helsingin luonnon monimuotoisuuden tärkeänä ydinalueena.

Hoito ja käyttö: Alueen nykyinen ulkoilureitistö toimintoiheen voidaan säilyttää entisellään. Maastotapahtumat voivat jatkua alueella ottamalla kulumiselle herkkimmät alueet mm. suunnistuksen ratasuunnittelussa huomioon. Rakennusvirasto on hoitanut alueen etelä- ja luoteisosaa Haltialan metsän luonnontilan vahvistamisen suunnitteluna ja nämä osat on jätetty suunnitelman mukaisesti luonnontilaan. Luonnontilaan jätettävä metsäalue laajenisi kattamaan koko ehdotetun uuden suojelun alueen.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

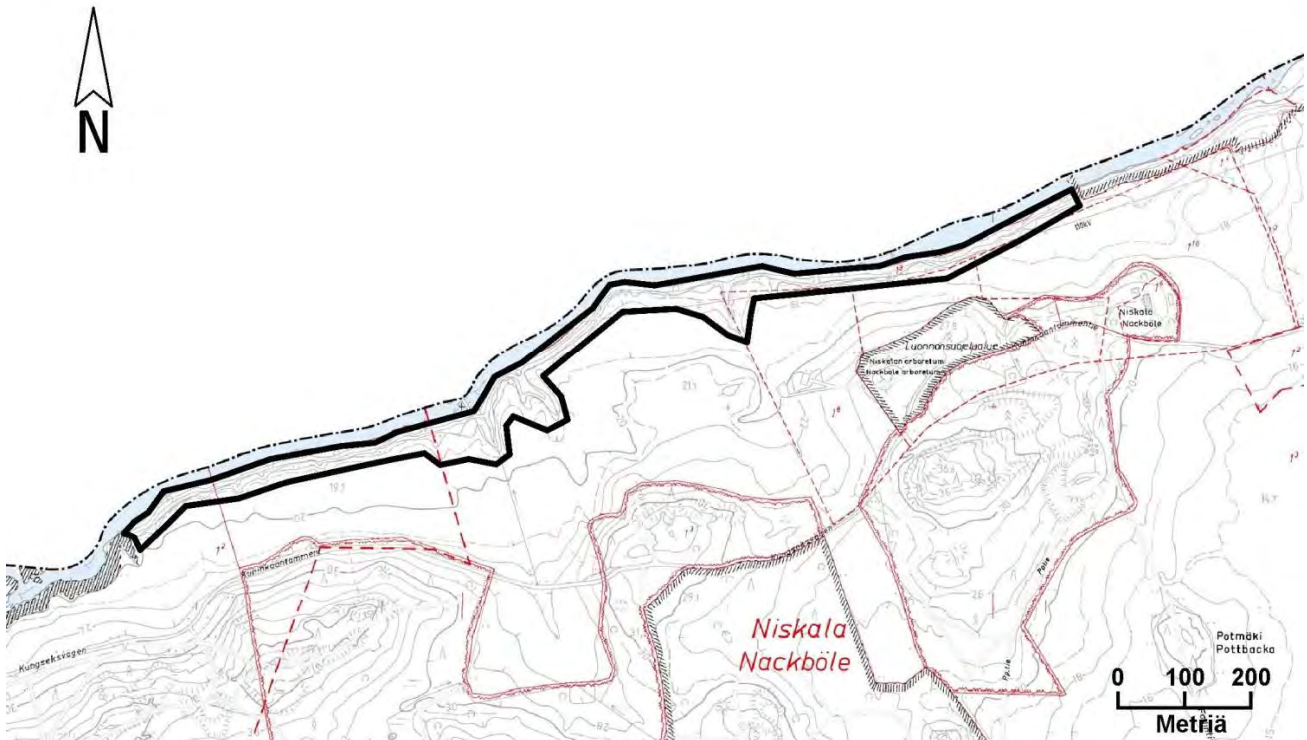
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 9/93. Arto Kurtto 1993. Päivitetty v. 2005.
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet 074/99, Matti Koivula 1999.
- Honkanen J. (toim.) 2006: Haltialan metsäalueen luonto.- Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 4/2006, 247 s.
- Lehikoinen A. 2007: suullinen tiedonanto pyyn ja idänuunilinnun esiintymisestä Paloheinän lehto- ja korpilaakson alueella. Tringa ry:n aineistot.

Kortti 10)

Rauhoitettava alue:

Vantaanjoen ahde (jokitörmä)

Pinta-ala: 6,96 ha

Kylä

Haltiala 404
Niskala 421
Niskala 421
Niskala 421
Niskala 421

Tila ja Rn:o

Tomtbacka 1:2
Nackböle 1:3
Johannesbacken II 1:8
Suvimäki 1:9
Johannesbacken 1:10

Omistaja

Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue ja Helsinki-puistona kehitettävä alue sekä kulttuurihistoriallisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue
- Asemakaava: erityisalueen osa, jolla olemassa olevaa kasvillisuutta tulee hoitaa ja uudistaa siten, että sen maisemallinen ja ekologinen merkitys säilyvät.
- Vantaanjoen varren maiseman ja kasvillisuuden hoito- ja kehittämissuunnitelma 2006–2015: luonnonmaisema-alue.

Kuvaus: Vantaanjoen ahde (jokitörmä) Pitkäkosken ja Ruutinkosken välillä on luonnontilainen ja 1,5 km pitkänä kasvillisuustypeiltään yhtenäinen kohde. Jo-
kiahdetta luonnehtivat kasvistollisesti rikkaat ja pääosin hyvin säilyneet erityyppi-
set lehdot ja isojen ojien suiden rinteiden viljavat niityt. Lehtojen kasvistoon kuu-
luvat mm. Helsingissä harvinaiset lehtosinijuuri (hyvin runsas), suokelto, musta-
konnanmarja, tesmayrtti, imikkä, kevätlinnunsilmä ja isokäenrieska sekä ylei-
semmät purolitukka, lehtopalsami, lehtokorte, koiranvehnä, kevätlehtoleinikki,
lehtotähtimö, mukulaleinikki, kevätlinnunherne, sinivuokko, tesma, lehtokuusama,

pähkinäpensas ja koiranheisi. Ojakurujen pohjilla ja seinämillä kasvavat mm. mätässara, törrosara, hakarasara, korpinurmikka ja lehto-orvokki.

Alue edustaa kasvistollisesti arvoluokkaa I. Kasvistoon kuuluvat Helsingissä vaarantuneet lajit tesmayrtti, mätässara ja lehto-orvokki. Lisäarvoina Helsingissä silmälläpidettävät lajit mustakokkonmarja, törrosara, hakarasara, kevätlinnunsilmä, suokeltto, lehtosinijuuri, korpinurmikka ja imikkä, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit kevätlinnunherne, lehtokorte, lehtokuusama, lehtopalsami, lehtotähtimö ja pähkinäpensas.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella lehto- ja niittykasvillisuudeltaan monipuolinen ja edustava alue, joka yhdistää luontevasti kaksi jo olemassa olevaa luonnonsuojelualuetta.

Hoito ja käyttö: Vantaanjoen ahde yhdistää luontevasti Pitkäkosken ja Ruutinkosken luonnonsuojelualueet ja täydentää niitä omalta osaltaan. Alueella liikuttamista on syytä ohjata asianmukaisella reitityksellä ja pyrkiä estämään rantapenkereen kulumisen.

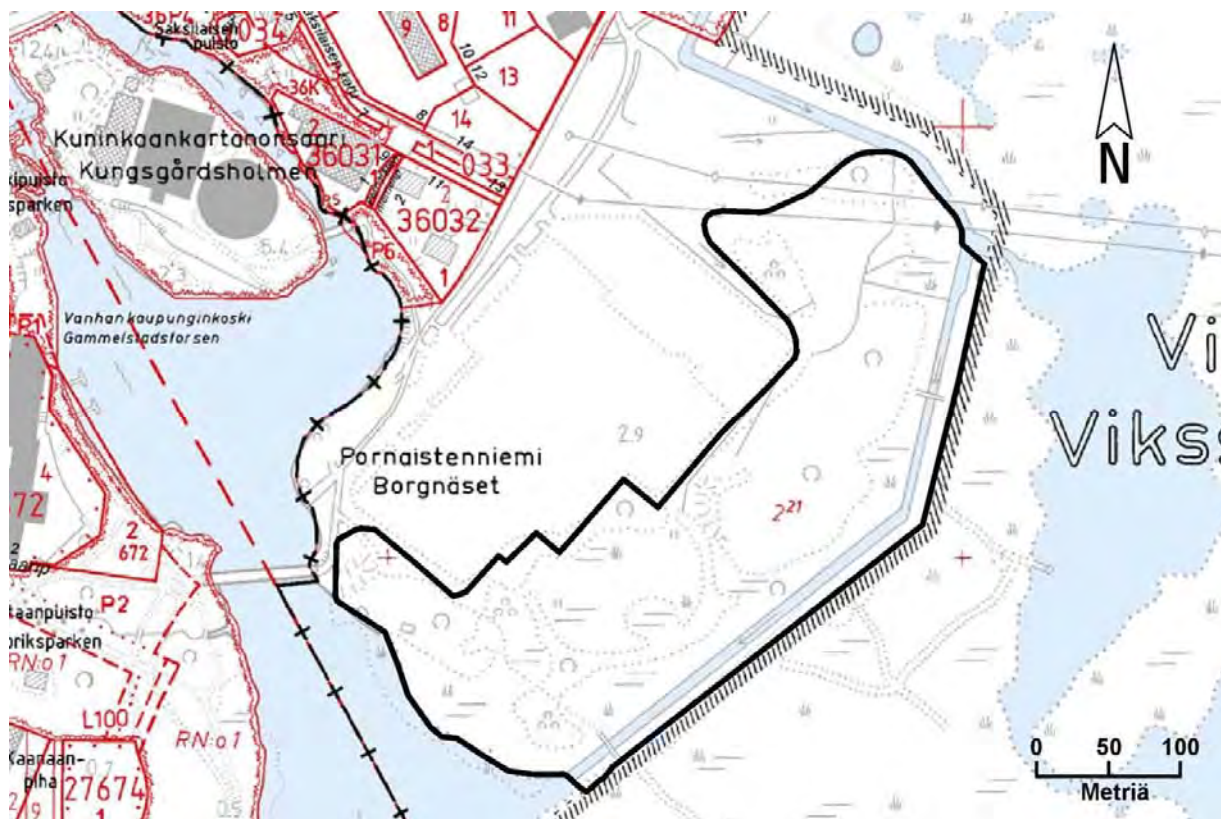
Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 10/93. Arto Kurtto 1993, päivitetty v. 2005.
- Vantaanjoen varren maiseman ja kasvillisuuden hoito- ja kehittämissuunnitelma 2006–2015. -Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2005:2 / Katu- ja puisto-osasto. Ramboll Finland Oy. 74 s., 3 liitettä.

Kortti 11)

Rauhoitettava alue: **Pornaistenniemen tervaleppälehto** Pinta-ala: **7,94 ha**

Kylä

Viikin Latokartano 434

Tila ja Rn:o

Viikinmäki 2:21

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Helsingipuisto, virkistysalue
- Viikki-tutkimustyöryhmän ehdotus: alue tulisi liittää Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueeseen
- Ymk-julkaisut 5/2006 ja 6/2006

Kuvaus: Pornaistenniemen tervaleppälehto on yksi Helsingin luontotietojärjestelmän arvokkaista linnustokohteista ja alueen sienilajisto on erittäin edustava. Alueella pesii säännöllisesti vaarantunut lintulaji pikkutikka ja kesällä 2005 lehdoissa yritti pesiä erityisesti suojeltaviin lajeihin kuuluva valkoselkätikka. Pesimälinnustoon kuuluu myös silmälläpidettävä lintudirektiivin laji pikkulepinkäinen. Pornaistenniemen lahopuilta on löydetty harvinaisia sieniä, mm. yksi erittäin uhanalainen ja yksi vaarantunut orvakaslaji (kymirypykkä ja luhtanyhakkä).

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella linnustoltaan ja sienilajistoltaan arvokas metsäalue ja liittää se suurempaan luonnonsuojelualueeseen. Pornaistenniemen tervaleppälehdon rauhoitus tukee ja kohottaa samalla Viikin-Vanhankaupunginlahden Natura-alueen suojelubiologian arvoa ja turvaa luonnon monimuotoisuuden säilymistä alueella. Pornaistenniemen metsäalue toimii suojaavana puskuri-vyöhykkeenä avoimen lintuveden ja lännen suunnalla kasvavan kaupungin välillä.

Tällaisen suojavyöhykkeen suuri merkitys on todettu kosteikkoalueiden tutkimuksissa (Rodgers & Smiteh 1997).

Huom. Viikinrannan maankäyttösuunnitelmaa laadittaessa v. 2009 Pornaistenniemeen ja sen ympäristöön kohdistuvat maankäyttötarpeet tutkitaan eri näkökulmista. Myöhemmin alue asemakaavoitetaan. Pornaistenniemen tervaleppälehdon tuleva rauhoittaminen on ajoitettu näiden prosessien jälkeiseen aikaan vuodelle 2015.

Hoito ja käyttö: Läheisten asuinalueiden virkistyskäyttöä varten Pornaistenniemen nykyistä polkuverkostoa voidaan käyttää nykyiseen tapaan kulunohjaukseen huolehtimalla.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä toukokuu 2008:

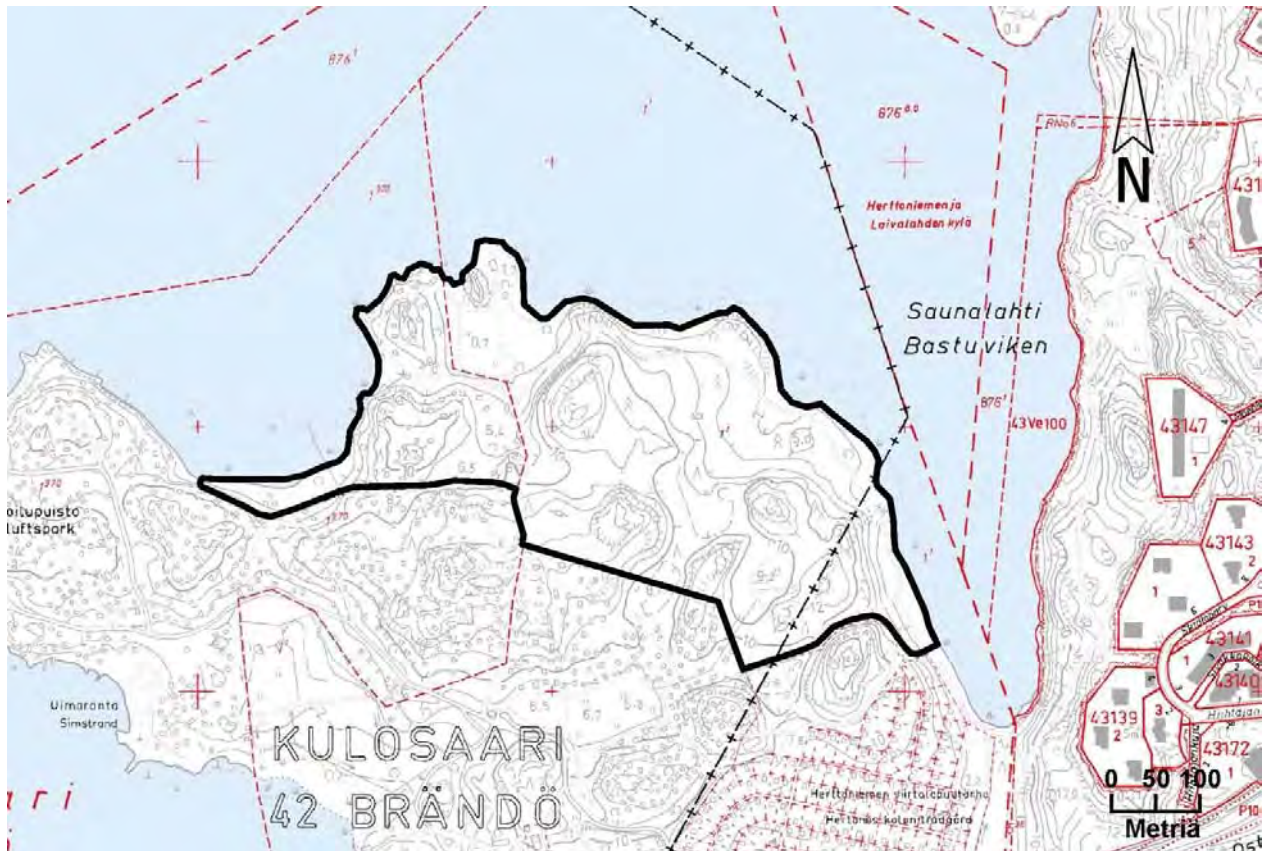
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 146/99, Matti Koivula 1999.
- Kiema, S., Saarenoksa, R. 2006: Pornaistenniemen käävät ja orvakat sekä niiden suojeluarvo. -Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu- ja 6/2006. 12 s. 1 liite.
- Mikkola-Roos, M. 2007: suullinen tiedonanto pesimälinnuston vuosivaihtelusta. Suomen ympäristökeskus.
- Rodgers, J.A. & Smiteh, H.T. 1997: Buffer zone distances to protect foraging and loafing waterbirds from human disturbance in Florida. – Wildlife Society Bulletin 25 (1): 139-145.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006: Vanhankaupunginlahden lintuvesi – Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. -Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 5/2006. 79 s. 1 liite.

Pornaistenniemi. Kuva: Ympäristökeskuksen kuva-arkisto / Pira Cousin.

Kortti 12)

Rauhoitettava alue: **Kivinokan vanha metsä ja tervaleppälehto**
Pinta-ala: **17,3 ha**

Kylä

Kuloosaari 409
Kuloosaari 409

Tila ja Rn:o

Brändö 1:1
Brändö Villastad Helsinki 1:970

Omistaja

Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: selvitysalue, jonka maankäyttö ratkaistaan yleis- tai osayleiskaavalla

Kuvaus: Kohteen keski- ja erityisesti koillisosassa on edustavaa järeää aarniometsäistä kuusikkoa, lehtoa ja kangasmetsää. Eteläosassa on pieni suo, tyyppiltään luhtainen saraneva, joka on Helsingissä harvinainen kasvillisuustyyppi. Rajauksen länsiosassa, poukaman etelärannalla, on lähes luonnontilainen tervaleppää kasvava saniaislehto. Kuusikossa on helsinkiläisittäin runsaasti lahoppuuta ja lahoppuusta hyötyvää lajistoa, kuten kääpiä (63 lajia 2007) ja orvakoita (110 lajia 2007). Kuusilahoppuun jatkumo mahdollistaa vaatelioidenkin kääpälajien esiintymisen. Kuusikkolehdossa kasvaa huomionarvoisina lajeina kotkansiipi, lehtokorte ja rantayrtti. Kuusikkolehdon ja kangasmetsän alueella pesii lintudirektiivin laji palokärki sekä vaarantunut laji tilitai. Myös Helsingissä harvalukuiset nuolihaukka, lehtopöllö, töyhtötiainen ja peukaloinen pesivät säännöllisesti alueella. Vuonna 2005 alueella on lisäksi pesinyt silmälläpidettävä laji idänuunilintu.

Länsiosan rantaan rajautuva tervalepikko on uljasta ja lähes luonnontilaista tervaleppä-tuomilehtoa (saniais- ja suurruoholehtoa). Tervaleppälehdossa pesii vaa-

rantunut lintulaji pikkutikka ja kesällä 2007 tavattiin myös vaarantunut laji käenpiika. Tervalepikon kasvilajisto on varsin runsas (mm. Helsingissä huomionarvoinen lehtotähtimö, iso- ja metsäalvejuuri, hiirenporras, metsäimarre, jänönsalaatti, puna-ailakki, suo-orvokki, ranta-alpi, rantakukka, korpikastikka, pohjanpunaherukka, koiranheisi, sudenmarja, suoputki, kurjenmiekka, punakoiso). Tervalepikon allikossa kasvaa Helsingissä erittäin uhanalainen laji ristilimaska. Tervalepikkoa ja rantametsää hyödyntää myös neljä luontodirektiivin lepakkolajia: vesisiippa, pohjanlepakko, viikisiippa ja pikkulepakko. Kivinokan alue on Helsingin parhaita ja arvokkaimpia lepakkoalueita.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää kasvistollisesti, linnustollisesti ja metsäekologisesti arvokas ja Helsingin oloissa harvinainen metsäalue. Turvata alueella elävien lepakoiden elinmahdollisuudet. Alueen sijainti Viikin-Vanhankaupunginlahden välittömässä läheisyydessä tuo alueelle suojelubiologista lisäarvoa.

Hoito ja käyttö: Kuusikon kosteimmat osat ja neva on syytä rajata polkuverkostojen ulkopuolelle haavoittuvien kosteikkopintojen säilyttämiseksi. Suo on osittain vaarallisen upottava. Tervalepikon seutua ei tulisi valaista voimakkaasti lepakoiden huomioimiseksi.

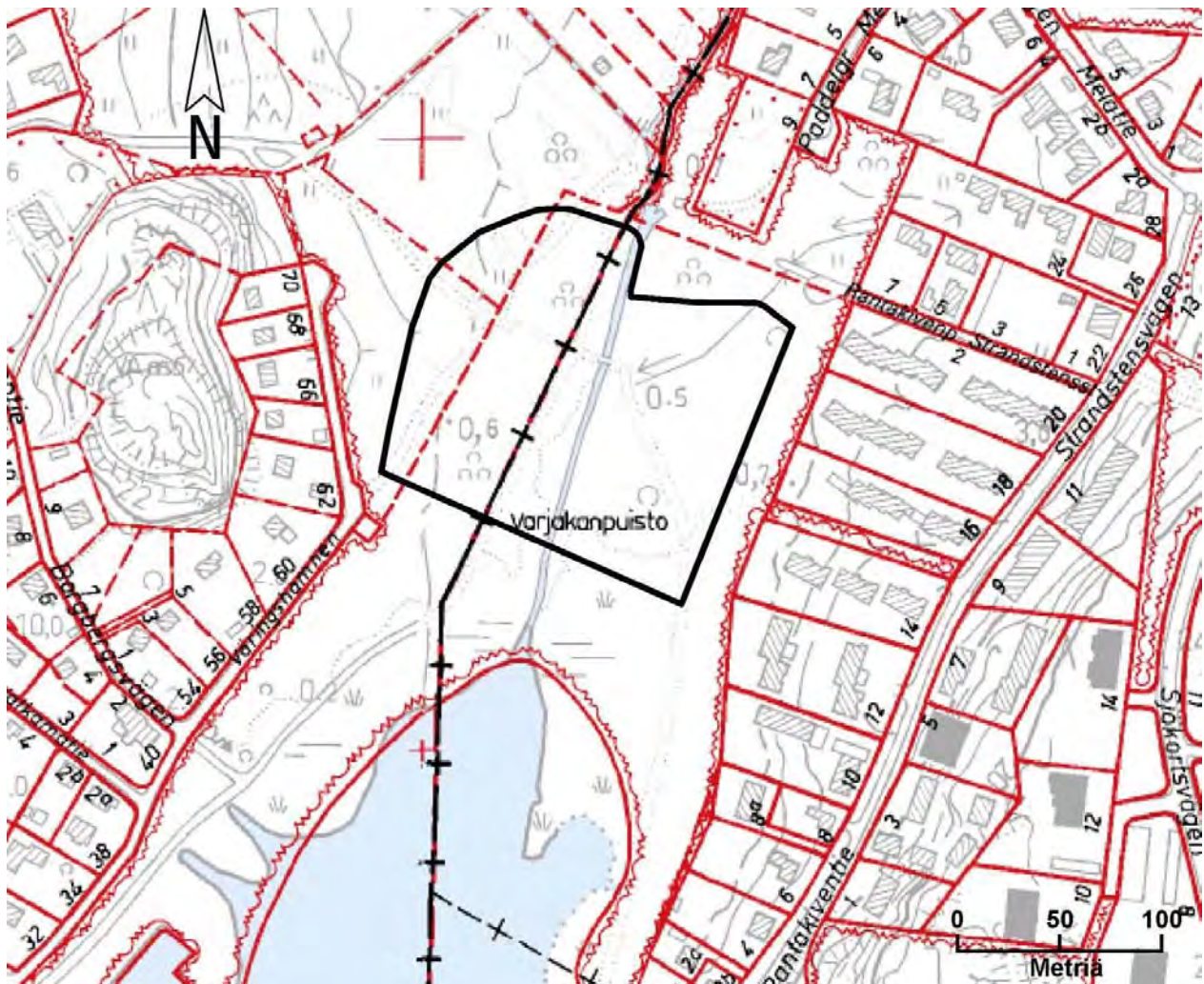
Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohteet 141/99, 142/99, Matti Koivula 1999.
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat: kohde 28/03, Yrjö Siivonen 2003
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohteet 54/90, 55/90 ja 56/90, Arto Kurtto 1990. Päivityskartoitus v. 2004.
- Kiema, S. & Saarenoksa, R. 2008: Kivinokan pohjoisen metsäalueen kääpä- ja orvakkainventointi. Käsikirjoitus.
- Mikkola-Roos M. 2007: suullinen tiedonanto Viikin alueen pesimälinnuston vuosivaihtelusta. Suomen ympäristökeskus.
- Tiira- havaintojärjestelmä 2007: tältä 1Ä Kivinokan pohjoisosassa 6.6.2007. Havainnoitsija Eero Haapanen- www.tiira.fi/ BirdLife Suomi ry.
- Tiira- havaintojärjestelmä 2007: käenpiika 1Ä Kivinokan keskiosassa 21.6.2007. Havainnoitsija Arto Ahvenainen- www.tiira.fi/ BirdLife Suomi ry.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006: Vanhankaupunginlahden lintuvesi – Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. –Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 5/2006. 79 s. 1 liite.

Kortti 13)

Rauhoitettava alue: **Varjakanpuiston tervaleppäluhta** Pinta-ala: **2,43 ha**

Kylä

Mellunkylä
Mellunkylä
Mellunkylä
45. KO
45. KO

Tila ja Rn:o

Kolmipori 1:617
Saajo 1:629
Rastböle 3:3000
Yleinen alue 45 P 28
Yleinen alue 45 E 3

Omistaja

Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue

Kuvaus: Varjakanpuisto on pääasiassa viljavaa ja allikkoista tervaleppäluhtaa sekä kosteaa suurruoholehtoa. Alueella on myös jonkin verran pajuviitaluhtaa ja avoimia osia. Varjakanpuiston luonnontila ja uhrat tervalepikot ovat säilyneet hyvin, vaikka alueen halki kulkee kevyen liikenteen väyliä, ojituksia ja purojen perkauslinjoja. Kasvillisuustyypit ovat edustavia ja laajoja. Kohteessa esiintyy Helsingissä erittäin uhanalainen kasvilaji liereäsara ja Helsingissä vaarantunut laji mätässara. Lisäarvoina alueella ovat Helsingissä silmälläpidettävät kasvilajit hirs-

sisara, pikkumatarä, mesimarja ja lähdetähtimö, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit kotkansiipi, lehtopalsami (hyvin runsas), lehtotähtimö, raate, rantayrtti ja purolitukka.

Linnuista alueella esiintyy vaarantunut pikkutikka ja lintudirektiivin laji pikkulepinkäinen sekä monipuolista yölaulaja- ja lehtimetsien lajistoa: satakieli, luhta-, viita- ja rytikerttunen, kultarinta ja mustapääkerttu. Vartiokylänlahti on kokonaisuudessaan arvioitu tärkeäksi lepakkoalueeksi. Tervalepikon ja Broändan uoman alueella tavataan ainakin vesisiippoja ja pohjanlepakoita – molemmat ovat luontodirektiivin lajeja.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää kasvistollisesti ja linnustollisesti arvokas lehto- ja kosteikkoalue. Turvata alueella elävien lepakoiden elinmahdollisuudet.

Hoito ja käyttö: Tarpeetonta kulkemista kosteimmissa osissa on syytä välttää herkästi haavoittuvien kosteikkopintojen takia. Tervalepikkoa ei tulisi valaista voimakkaasti lepakoiden elinolojen huomioimiseksi.

Huom. Varjakanpuiston eteläpuolelle suunnitellun tulvapenkereen rakentaminen on otettu suojelualueen rajauksessa huomioon ja alueen rajaa on siirretty mereltä koilliseen sekä kauemmas pientalotonteista. Tulvapenkere tulee kuivattamaan jonkin verran Varjakanpuiston tervaleppäluhtaa ehkäistessään laajamittaisen meriveden nousun lepikon alueelle.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

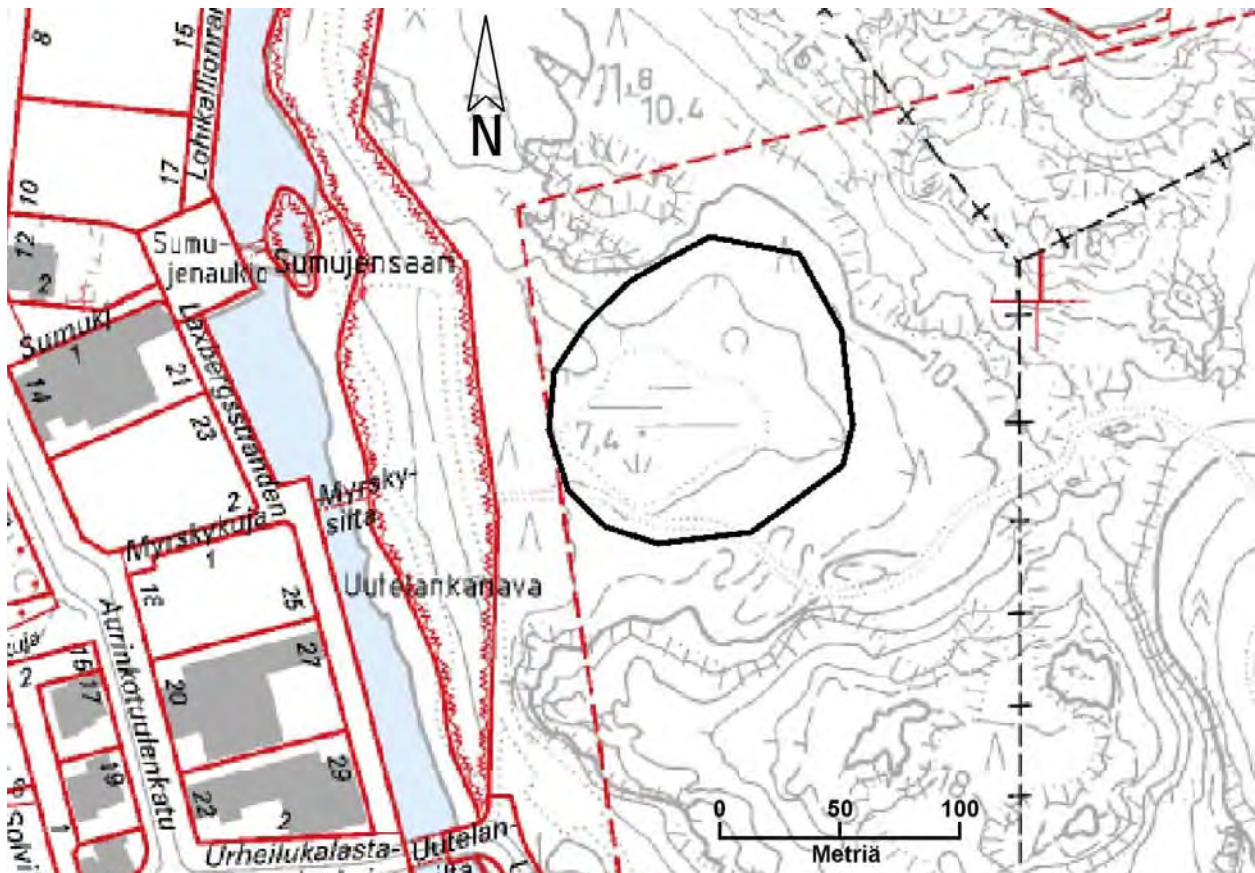
- Arvokkaat kasvisto ja kasvillisuuskohteet: kohde 13/91, Arto Kurtto 1991. Päivitetty v. 2005.
 - Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 276/99, Matti Koivula 1999.
 - Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat: kohde 31/03, Yrjö Siivonen 2003.
- Broändan purolaakso: Maisemaselvitys ja kehittämisperiaatteet, luontoselvitys, maankäytön ympäristövaikutukset. Kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 8/2001.

Kortti 14)

Rauhoitettava alue:

Uutelan neva

Pinta-ala: **1,23 ha**

Kylä

Vuosaari

Vuosaari

Tila ja Rn:o

Henriksberg 1:245

Uutela 5:43

Omistaja

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue

Kuvaus: Uutelan neva on ilmeisesti lammen laskun seurauksena syntynyt upottava suo, jonka keskeiset osat ovat keskiravinteista luhtaista nevaa. Sitä ympäröi kapea räme- ja korpivyöhyke. Suo on luonnontilainen ja esteettisesti näyttävä mm. kasvillisuutensa hienojen väriyhdistelmien ansiosta.

Uutelan nevalla kasvaa alueellisesti uhanalainen kasvilaji suovalkku, Helsingissä vaarantuneet lajit herttakaksikko ja pikkuvesiherne, Helsingissä silmälläpidettävät lajit pyöreälehtikihokki ja mesimarja, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit maariankämme ja raate. Harvinaisempien lajien ohella suolla kasvavat mm. luhtavilla (hyvin runsas), vehka, pullosara, tähtisara, riippasara, järvikorte, isokarpalo, juolukka ja suopursu.

Uutelan alue kuuluu Helsingin monipuolisimpiin matelija- ja sammakkoeläinkoh-teisiin. Alueella esiintyvät kyy, sisilisko ja vesilisko. Uutelan nevan kosteat paikat ovat tärkeitä erityisesti sammakolle. Uutelan nevan alue kuuluu myös Helsingin

tärkeisiin lepakkoalueisiin. Uutelan alueella esiintyvät luontodirektiiviin kuuluvat lajit viiksisiippa, vesisiippa ja pohjanlepakko.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää kasviston ja eläimistön kannalta arvokas luonnontilainen suo, jolla on myös maisemallista merkitystä.

Hoito ja käyttö: Tarpeetonta kulkemista kohteessa on syytä välttää herkästi haavoittuvien kosteikkopintojen takia. Suo on osittain vaarallisen upottava.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

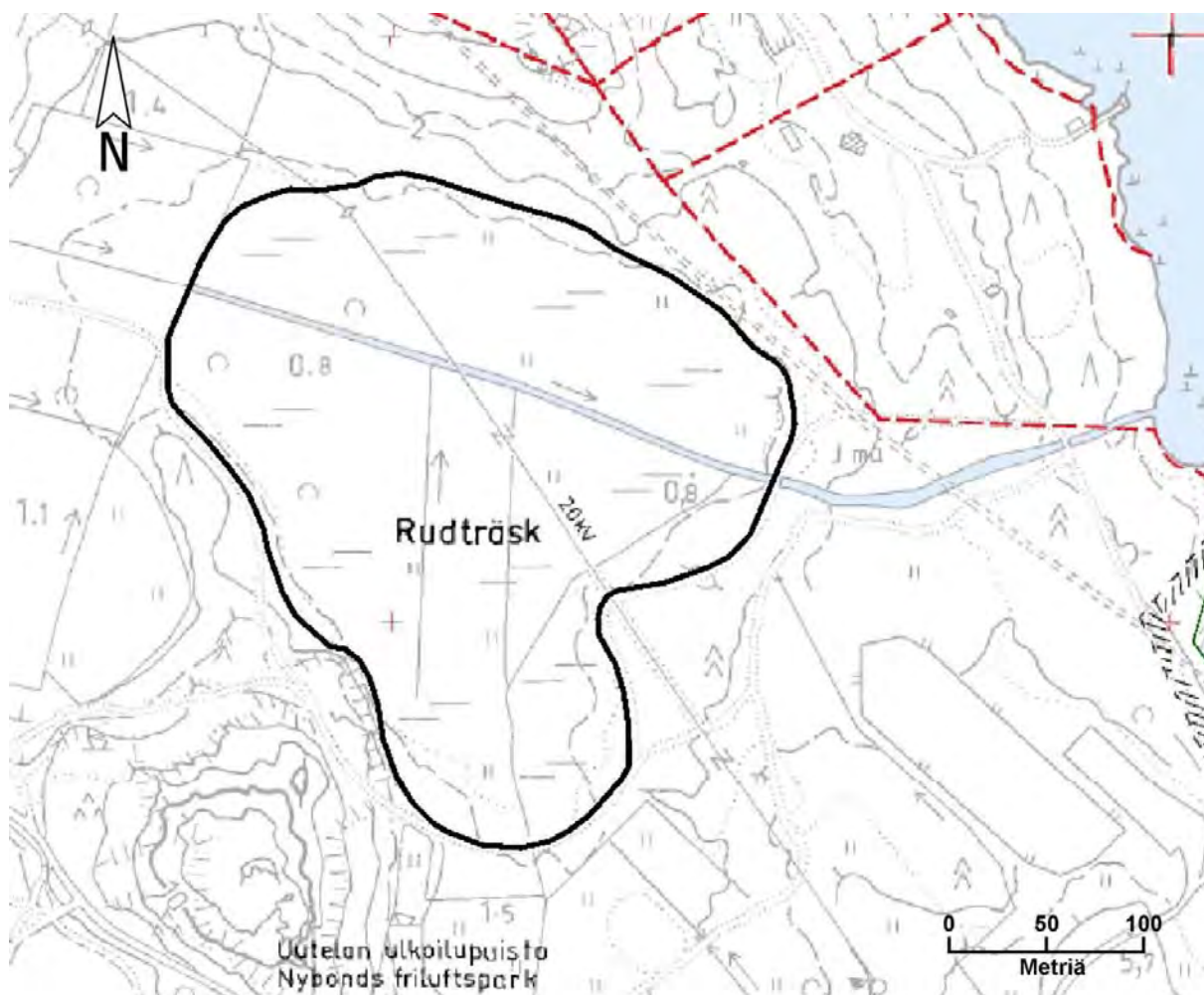
- Arvokkaat kasvisto ja kasvillisuuskohteet: kohde 13/91, Arto Kurtto 1991. Päivitetty v. 2005.
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 276/99, Matti Koivula 1999.
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat: kohde 31/03, Yrjö Siivonen 2003.
- Saarikivi, J. 2008: Helsingin matelija- ja sammakkoeläinlajisto sekä tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet vuonna 2007.- Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 8/2008.

Uutelan neva. Kuva: Pekka Paaer.

Kortti 15)

Rauhoitettava alue: **Rudträskin kosteikko** Pinta-ala: **6,91 ha**

Kylä
Vuosaari

Tila ja Rn:o
Uutela 5:43

Omistaja
Helsingin kaupunki

Kuvaus: Rudträsk on lähes tyhjiin laskettu pikkujärvi, joka on laskun seurauksena muuttunut laajaksi kosteikoksi. Alue on monipuolinen ja näyttävä uhkeine tervalepikoineen. Rudträskin kasvillisuustyytit ovat edustavia ja laajoja. Alueen laitoja luonnehtivat uloinna kosteat lehdot – etenkin saniaislehdot – sekä sisempänä korprien ja puustoisten luhtien vyöhyke ja viimein keskellä ruovikkoinen avoluhta. Rudträskin länsi- ja eteläosan korvet ja puustoiset luhdet ovat huomattavan reheviä ja vaikuttavan tervalepikon kattamia. Pohjoislaidan korvet ovat karumpia ja hieskoivikon vallitsemia. Kohteen merkittävin kasvi on neivaimarre, joka muodostaa mittavia kasvustoja eteläosan allikkoisissa tervalepikoissa ja vielä jonkin verran ruoikon puolellakin.

Rudträskin kosteikolla kasvaa Helsingissä äärimmäisen uhanalainen kasvilaji neivaimarre sekä Helsingissä silmälläpidettävä laji mesimarja, Helsingissä muuten huomionarvoiset lajit lehtopalsami, maariankämmekekä, raate ja rantayrtti.

Linnustollisesti Rudträskin alue pohjoispuolisine kuusikoineen on Uutelan ulkoilupuiston arvokkain osa. Alueen reunametsissä elää mm. harmaapäätikka, palo-

kärki, närhi, sepelkyyhky, puukiipijä ja hömötiainen. Rudträskilla on suuri merkitys myös Uutelan alueella eläville lepakoille, jotka pitävät kosteikkoa saalistuspaikkanaan. Luontodirektiiviin kuuluvat lajit viiksisiippa, vesisiippa ja pohjanlepakko esiintyvät alueella. Mahdollisesti alueella elää myös pikkulepakko.

Rudträsk ympäristöineen kuuluu Helsingin monipuolisimpiin matelija- ja sammakkoeläinkohteisiin. Tavallisen sammakon lisäksi alueella esiintyy myös viitasammakko, joka on luontodirektiivin IVA-liitteen erityisesti suojelema laji. Alueella esiintyvät myös kyy, vesilisko ja sisilisko.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää kasviston ja eläimistön kannalta arvokas kosteikko

Hoito ja käyttö: Tarpeetonta kulkemista kohteessa on syytä välttää herkästi haavoittuvien kosteikkopintojen takia. Suo on osittain vaarallisen upottava. Alueen rajaukseen on otettu mukaan kohteen laitaosien luonnontilaiset korvet ja kosteat lehdot kokonaisuudessaan.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 28/91, Arto Kurtto 1991. Päivitetty v. 2005.
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 276/99, Matti Koivula 1999.
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat: kohde 33/03, Yrjö Siivonen 2003.
- Saarikivi, J. 2008: Helsingin matelija- ja sammakkoeläinlajisto sekä tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet vuonna 2007.-Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 8/2008.

Rudträskin kosteikko. Kuva: Pekka Paaer.

Kortti 16)

Rauhoitettava alue:

Pieni Porsas -luodot

Pinta-ala: **0,97 ha**

Kylä

Lauttasaari 414

Lauttasaari 414

Tila ja Rn:o

Svartholmen-Hästholmen 1:144

Drumsö 1:680

Omistaja

Helsingin kaupunki

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- saariston osayleiskaava: suojelualue

Kuvaus: Kaksi vierekkäistä, pientä luotoa. Luodot kivisiä ja heinikköisiä. Isommalla luodolla kasvaa muutama puu ja pensas. Avaintekijänä luonnontilaisuus. Pesimälinnusto: Helsingin merialueen toiseksi suurin naurulokkikolonia (n. 500 paria v. 1998, 605 paria v. 1999, 700 paria 2000-luvun alussa), lisäksi kalalokki, selkälokki, 30–40 parin kala- ja lapintiiran sekakolonia, tukkakoskelo, tukkasotka, västäräkki.

Luodot soveltuvat kokonsa ja sijaintinsa vuoksi huonosti virkistyskäyttöön. Aiempi vuosina on ollut paljon häirintää ja lintujen pesinnät epäonnistuivat säännöllisesti. Naurulokkien invaasion jälkeen luodot eivät ole niin paljon houkuttelleet maihinnousijoita.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella luonnontilainen lintuluoto.

Hoito ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana

Huom. Lisäinventoinnit tarpeen nykytilanteen arvioimiseksi.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008.

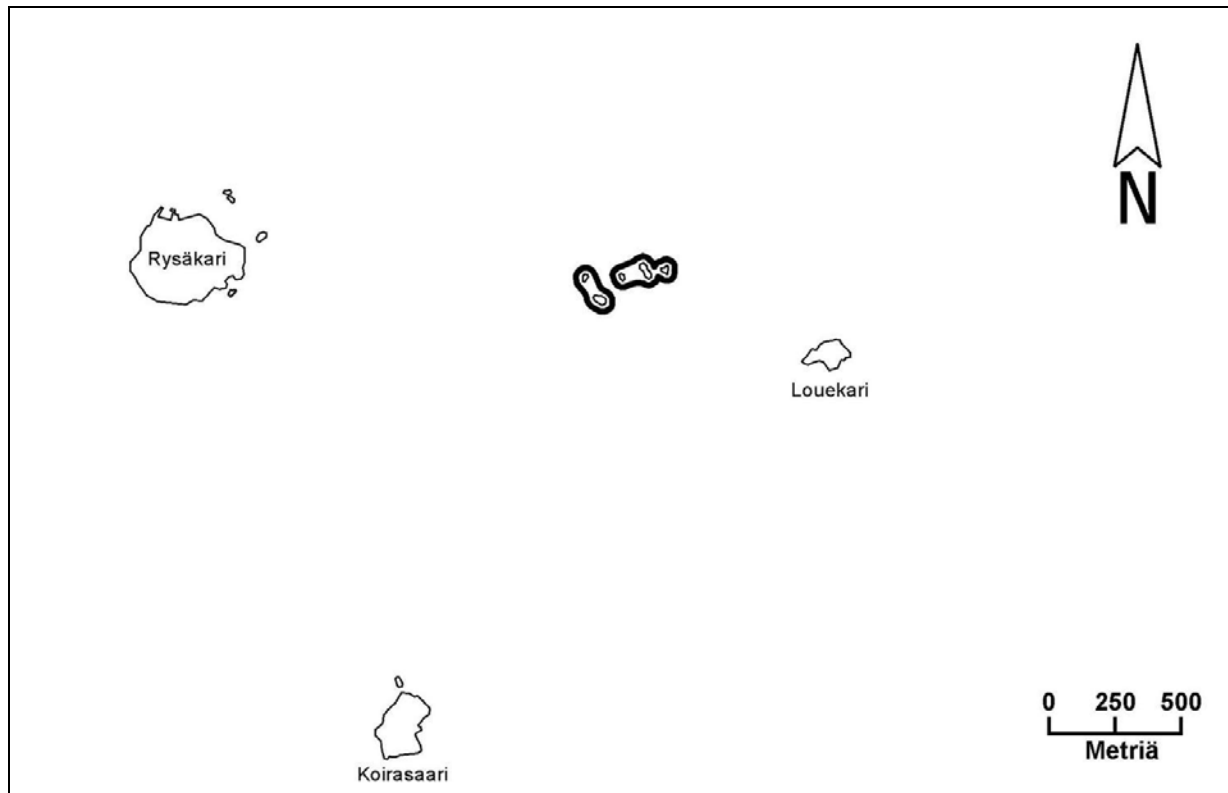
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 018/99. Matti Koivula 1999.
- Luostarinen, M. 1999: Helsingin merialueen linnustollisesti rikkaimmat rauhoittamattomat luodot. Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Julkaisematon aineisto
- Kivi, T., Kling, P. & Permanto, T. 1991: Helsingin saariston ekologinen kestävyys, osa III, saarikortisto. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisu 2/1991, Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisuja 1991:4. [s. 42])

Kortti 17)

Rauhoitettava alue:

Louekarinpaadet

Pinta-ala: **3,11 ha**

Kylä

Lauttasaari 414

Tila ja Rn:o

Drumsö 1:680

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- saariston osayleiskaava: suojelualue

Kuvaus: Matalia ja paikoin jyrkkärantaisia kasvittomia silokallioluotoja. Myrskyllä aallot pyyhkivät luotojen yli. Lintujen ruokailu- ja lepäilypaikkoja, eivät sovellu pesimäpaikoiksi.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää ulkomereiset luodot lintujen ruokailu- ja lepäilypaikkoina. Luodoilla mahdollisesti merkitystä myös hylkeiden lepäilypaikkoina.

Hoito ja käyttö: Hoitotoimet eivät tarpeen

Kortti 18)

Rauhoitettava alue:

Korkeasaarenluoto

Pinta-ala: **0,59 ha**

Kylä

Töölö 432

Tila ja Rn:o

Töölön vesi 5:2

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- saariston osayleiskaava: ei merkintää

Kuvaus: Korkeasaaren kupeessa sijaitseva pieni kallioluoto. Lintulajisto on luodon kokoon nähden huomattava. Avaintekijänä ovat heinikkoiset painanteet. Pesimälinnustona 2000-luvulla vuosittain 80 parin tiirakolonia (kalatiira 70 paria, lapintiira 10 paria), vaarantunut laji selkälökki 3 paria, kalalokki 5–6 paria, harmaa- ja merilokki, isokoskelo, tukkasotka, valkoposkihanhi (ensimmäinen pari 1998), meriharakka.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää erityisesti vaarantuneen selkälökin pesimärauha pienellä lintuluodolla muiden pesimälajien ohella. Korkeasaaren eläintarha puoltaa luodon rauhoittamista.

Hoito ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana. Luodolle tuotu eläintarhan toimesta täytemaata kasvillisuuden juurruttamiseksi. Tämä on lisännyt luodon pesimälinnustumääriä.

Huom. Korkeasaaren eläintarha on tehnyt kirjallisen esityksen luodon rauhoittamiseksi.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 185/99. Matti Koivula 1999.
- Luostarinen, M. 1999: Helsingin merialueen linnustollisesti rikkaimmat rauhoittamattomat luodot. Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Julkaisematon aineisto.

Kortti 19)

Rauhoitettava alue:

Kajuuttaluodot

Pinta-ala: **2,9 ha**

Kylä

Vuosaari 435

Tila ja Rn:o

Vesialue 876:3

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- saariston osayleiskaava: suojelualue

Kuvaus: Monimuotoinen luotopari Skatanniemen kaakkoispuolella. Luotojen rannat kivikkoisia, kallioisia, somerikkoisia tai kivikkoisten rantaniittyjen luonnehimioita. Pääluodon korkeimmassa osassa kurttulehtiruusupensaikkoja. Yksi Helsingin parhaista lintuluodoista, jolla elää monipuolinen pesimälajisto. Lintudirektiiviin kuuluva ja Suomessa vaarantunut räyskä on pesinyt pääluodolla vuosittain vuodesta 1997 lähtien. Luodon pesimälinnustoon kuuluu 40–50 paria kala- ja lapintiiroja, 10–20 paria naurulokkeja, 80–100 parin kalalokkikolonia, valtakunnallisesti vaarantunut selkälökki, valkoposkihanhi, kanadanhanhi, tukkasotka, haapana, karikukko, punajalkaviklo ja meriharakka. Pienemmällä luodolla pesii 2–3 paria harmaalokkeja.

Rauhoituksen tarkoitus: Turvata monipuolisen pesimälinnuston pesimärauha.

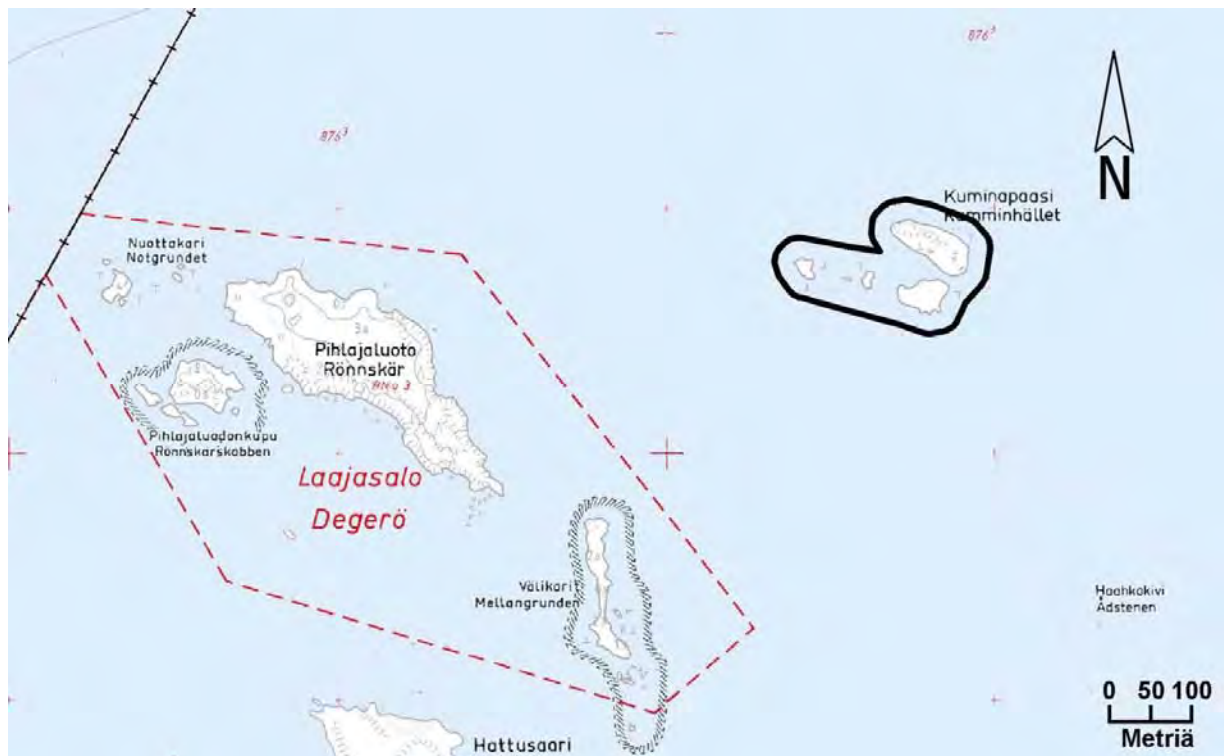
Hoito ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana.

Kortti 20)

Rauhoitettava alue:

Kuminapaasi

Pinta-ala: **2,7 ha**

Kylä

Vuosaari 435

Tila ja Rn:o

Vesialue 876:3

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue
- saariston osayleiskaava: retkeilyalue

Kuvaus: Yksi Helsingin parhaita lintuluotoja. Luodot kivikkoisia ja silokallioisia. Pohjoinen suurin pääluoto on kivikkoinen ja eteläisin luoto kallioinen. Kasvilajeja on 62. Pienimmät luodot lännessä ovat matalia ja silokallioisia. Pääluodolla on pesinyt vuodesta 1998 lähtien useimpina vuosina räyskä, Suomessa vaarantunut lintudirektiivin laji. Pesimälinnustoon kuuluu myös 30–40 parin lapin- ja kalatiira-kolonia (lintudirektiivin lajeja), 60–80 parin kalalokkikolonia, 8–10 paria haahkoja ja pesimälajistoon lisäksi kyhmyjoutsen, haapana, lapasorsa, tukkasotka, karekukko, punajalkaviklo ja meriharakka.

Rauhoituksen tarkoitus: Turvata monipuolisen pesimälinnuston – erityisesti vaarantuneen ja lintudirektiivin lajin räyskän – pesimärauha ja suojella pesimäluotojen läheiset lepäilykalliot.

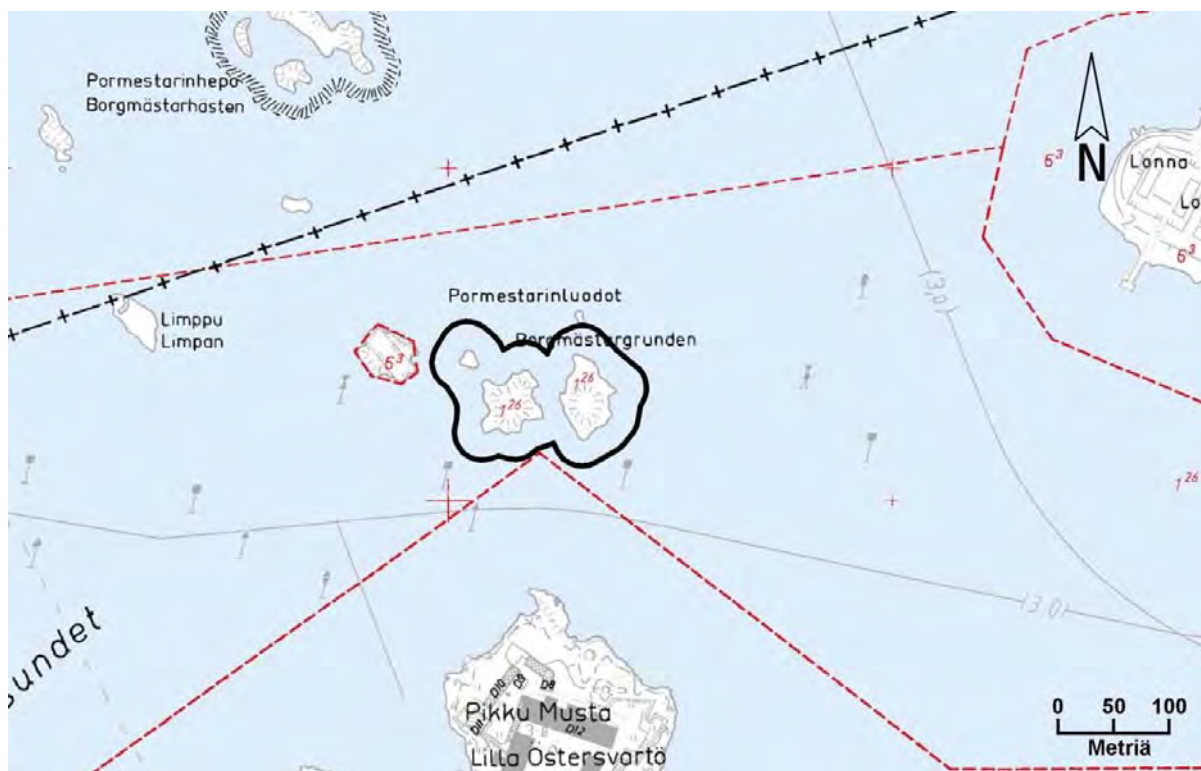
Hoito ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana. Rantautumispainetta vähentävät länsipuolen yleiset saaret.

Kortti 21)

Rauhoitettava alue:

Pormestarinluodot

Pinta-ala: **2,68 ha**

Kylä

Töölö 432

Tila ja Rn:o

Töölö-Tölö 1:26

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue
- saariston osayleiskaava: retkeilyalue

Kuvaus: Runsaslinnustoinen neljän luodon ryhmä Suomenlinnan pohjoispuolella. Itäisimmät kolme luotoa kuuluvat kaupungille. Kaupungille kuuluvat luodot ovat lakiosistaan silokallioisia, rannat lisäksi paikoin heinikköisiä, kivikkoisia tai rantaniityn luonnehtimia. Lintudirektiiviin kuuluva ja Suomessa vaarantunut laji räyskä on pesinyt 2000-luvulla useimpina vuosina itäisimmällä luodolla yhden parin voimin. Valtakunnallisesti vaarantuneeksi luokiteltu selkälokki pesii luodoilla 20 parin voimin. Lintudirektiivin suojaama on lisäksi noin 20 parin pesivä tiirakolonia.

Rauhoituksen tarkoitus: Turvata monipuolisen pesimälinnuston – erityisesti lintudirektiivilajin räyskän ja valtakunnallisesti vaarantuneen selkälokin – pesimärauha luodoilla.

Hoito ja käyttö: Vilkkaan veneväylän vuoksi lähestymisetäisyyttä on lyhennetty. Luodolle tulee sallia lähestyminen 15 m päähän rannasta ja kieltää maihinnousu 1.4.–15.8. välisenä aikana.

Kortti 22)

Rauhoitettava alue:

Pitkäouri

Pinta-ala: **4,09 ha**

Kylä

Töölö 432

Tila ja Rn:o

Töölö-Töölö 1:26

Omistaja

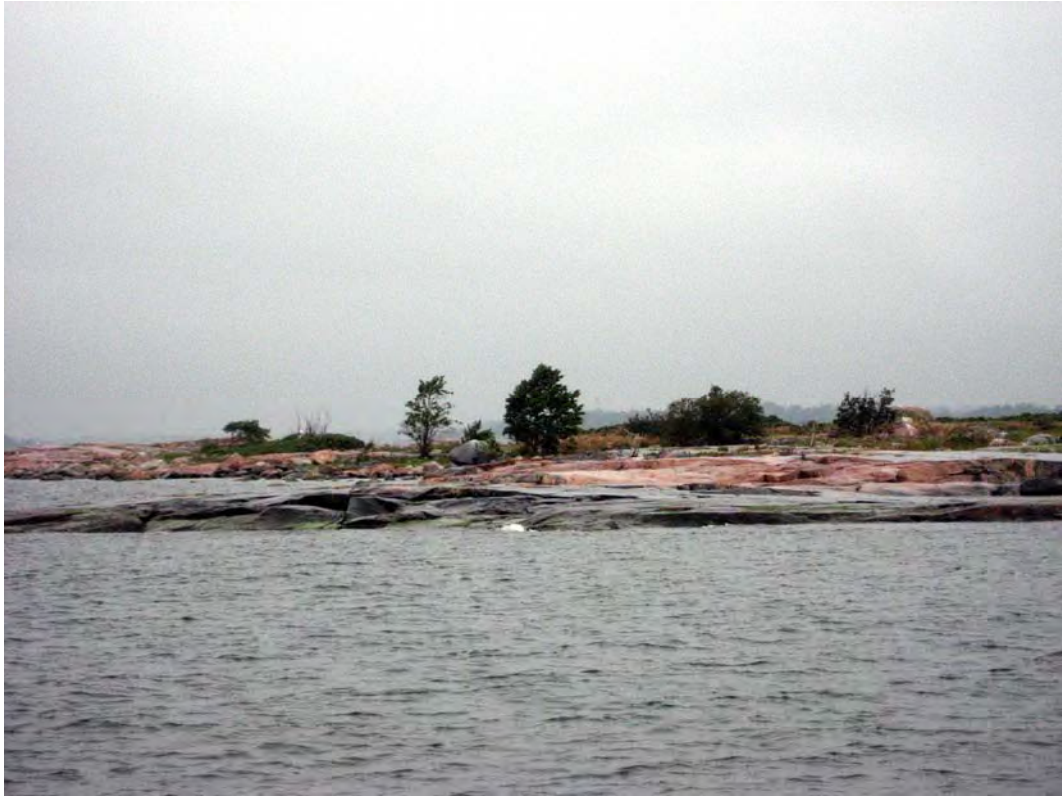
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue ja luonnonsuojelualue
- saariston osayleiskaava: retkeilyalue

Kuvaus: Somerikkorantainen ja kalliainen linnustollisesti rikas saari. Saaren keski- ja eteläosassa on arvokas luonnontilainen merenrantaniitty (0,27 ha), joka on rajattu v. 2000 luonnonsuojelulain mukaiseksi suojelluksi luontotyyppiä. Pohjoisosan somerikko- ja hiekkavyöhykkeellä kasvaa laajoja kurtulehtiruusupensaikkoja ja saaren lakiosissa joitakin matalia pihlajia, mäntyjä ja tervaleppiä. Merenrantaniitty on avointa ja matalakasvuista. Niityllä on tyypilliset kasvillisuusvyöhykkeet. Rannan matalakasvuisen vyöhykkeen valtalajeja ovat rönsyrölli ja suolavilvilä, joukossa kasvaa merirannikkia ja suolasänkiötä. Kapean korkeakasvuisen vyöhykkeen luonnehtilajeja ovat ruokohelmi, pietaryrtti ja rantatädyke. Näiden kahden vyöhykkeen välissä kasvaa punanataa.

Saarella pesii 40–50 paria kala- ja lapintiiroja (molemmat lintudirektiivin lajeja), noin 20 paria kalalokkeja, noin 20 paria haahkoja, tukkasotka, pilkkasiipi, valkoposkianhi, 1–2 paria karikukkoja, meriharakka ja tylli. Vaarantunut lintulaji räyskä ainoastaan oleskelee, mutta ei pesi saarella – todennäköisesti vilkkaan vene liikenteen vuoksi.

Pitkäouri. Kuva: Pekka Paaer.

Rauhoituksen tarkoitus: Turvata merilinnuston pesimärauha monimuotoisella – myös kasvistollisesti arvokkaalla – saarella.

Hoito ja käyttö: Maihinnousu sallittu syksystä alkukevääseen. Lintujen pesintäkaudella alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rannaa 1.4.–15.8. välisenä aikana.

Lisätietoja:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Pitkäourin merenrantaniitty. Luonnonsuojelulain mukainen suojeltu luontotyyppi. Uudenmaan ympäristökeskus 4.7.2000.
- -Luostarinen M. 2007: tiedonannot saaristolintutkimuksesta ja rengastuksista 2000–2007. Luonnontieteellisen keskusmuseon rengastustoimisto.

Kortti 23)

Rauhoitettava alue:

Tiirakari

Pinta-ala: **2,66 ha**

Kylä

Töölö 432

Tila ja Rn:o

Töölö-Tölö 1:26

Omistaja

Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava2002: virkistysalue
- saariston osayleiskaava: retkeilyalue

Kuvaus: Silokallioinen lintuluoto, jonka pohjoisosassa on somerikkorantaa ja eteläosassa pieni tulvalampare. Värikäs ja rikas kasvillisuus (82 lajia), mm. uhanalainen laji ruskokaisla ja silmälläpidettävä laji meriasara. Luodolla pesii valtakunnallisesti vaarantunut selkälokki ja 70–80 paria kalalokkeja. Luodon linnusto on köyhtynyt pesimäaikaisen rantautumisen takia.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella kasvistoltaan ja linnustoltaan arvokas luoto ja turvata erityisesti vaarantuneen selkälökin pesimärauha monimuotoisella lintuluodolla.

Hoito ja käyttö: Maihinnousu sallittu syksystä alkukevääseen. Lintujen pesintäkaudella alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välillä.

Lisätiedot:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

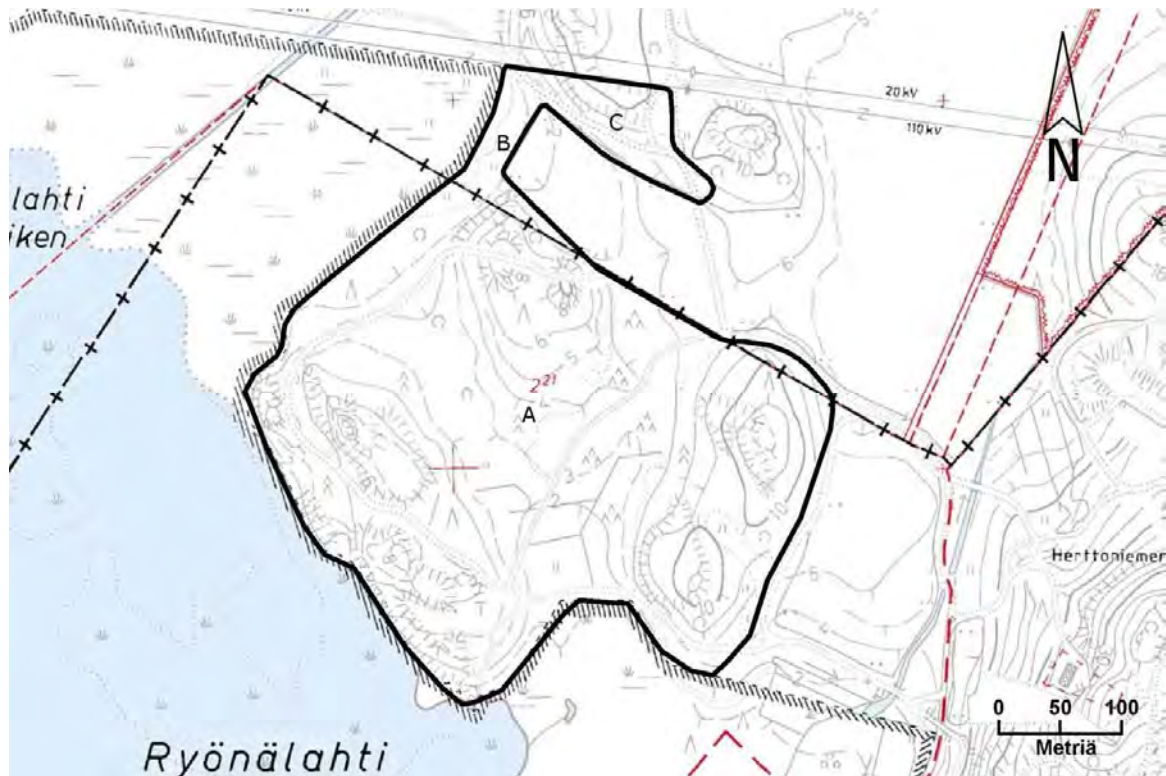
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 60/92, Arto Kurtto 1992.

VALTION, YKSITYISTEN TAI YHTEISÖJEN MAILLA KOKONAAN TAI OSITTAIN SIJAITSEVAT KOHTEET

Kortti 24)

Rauhoitettava alue:
Pinta-ala: 13,77 ha

Mölylän metsä ja Bäcksin rinneriitty

Kylä

Viikin Latokartano 434
Viikin Latokartano 434

Tila ja Rn:o

Viikmäki 2:21
Wiks 1:27

Omistaja

Helsingin kaupunki
Suomen valtio

Omistus: Helsingin kaupunki (metsäalue A), valtio (rinneriitty C ja reunakoivikko B)

Hallinta: Rakennusvirasto (metsäalue A), Helsingin yliopisto (reunakoivikko B ja rinneriitty C)

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: Helsinki-puisto, virkistysalue sekä kulttuurihistorian ja maisemakulttuurin kannalta merkittävä alue.

Kuvaus: Kuusivaltainen rehevä metsäalue ja ahomainen rinneriitty Bäcksin torpan vanhoilla sijoilla sekä näitä yhdistävä rantakoivikkovyö. Mölylän metsän lounaisreuna on kallioinen, koillisnurkka rehevämpi ja lehtomainen. Metsäalueen keskellä on pieni vanhahko istutuskuusikko ja alueen eteläosa on hyvin rehevä ja tervalepikkoinen. Metsäalueella pesii vaarantunut laji pikkutikka, silmälläpidettävä lintudirektiivin laji pikkusieppo sekä Helsingissä harvalukuinen hömötiainen. Mölylän metsä rantoineen ja metsänreunoineen on myös tärkeää lepakoiden esiintymisaluetta ja siellä on tavattu kolme luontodirektiivin lajia – viiksisiippa, vesisiippa

ja pohjanlepakko. Huhtikuussa 2007 alueella tavattiin lisäksi luontodirektiivin laji koivuhiiri.

Bäcksin torpan rinneriitty on ketomainen ja alkuaan tn. laidunnuksen seurauksena syntynyt. Rinteellä kasvaa valtakunnallisesti silmälläpidettävät lajit ketonoidanlukko ja ketoneilikka sekä Helsingissä silmälläpidettävä laji kissankäpälä.

Rinneriittyä ja metsäaluetta yhdistävä rantakoivikko on nykyisen karjalaitumen reunalla ja avoimen hakamainen. Koivikon keskiosassa on sammakkoeläinten kutualueeksi sovelias suojainen avo-ojan haara.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella linnustoltaan ja nisäkäslajistoltaan arvokas metsäalue ja kasvistollisesti arvokas perinnebiotooppi. Turvata alueella elävien uhanalaisten lintu- ja lepakkolajien sekä silmälläpidettävien kasvilajien elinmahdollisuudet.

Hoito ja käyttö: Möylän metsäalue on luontevaa liittää Viikin-Vanhankaupunginlahden luonnonsuojelualueeseen, koska aluetta hoidetaan jo nykyisin hyvin varovaisin metsänhoitotoimin. Alueen suojelustatus selkiyttäisi hoidon periaatteet. Erityisesti ulkoilureittien osalta on hoitosuunnitelmaan on tärkeä kirjata, miten polunvarsia käsitellään. Bäcksin rinneriitty on kasvamassa umpeen ja metsittymässä, mutta pikaisesti aloitettava hoito palauttaisi kohteen Helsingin edustavimpien pienperinnebiotooppien joukkoon.

Huom. Rauhoituksen toteutuessa valtio rauhoittaa rajausehdotuksen kohteet C ja B (Bäcksin torpan rinneriitty ja rantakoivikko).

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

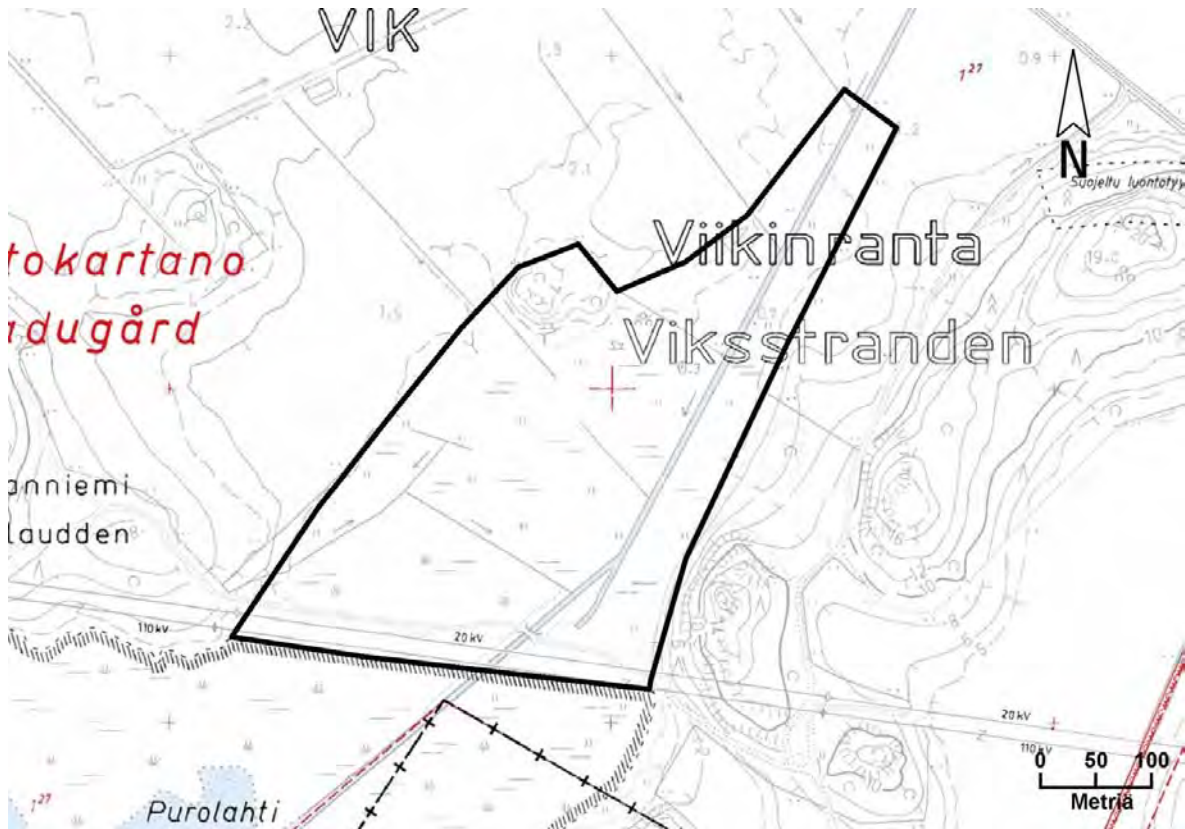
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 164/99, kohde 161/99 ja kohde 162/99, Matti Koivula 1999.
- Lepakoiden tärkeät esiintymispaikat: kohde 36/03, Yrjö Siivonen 2003
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 67/90, Arto Kurtto 1990. Päivitetty v. 2004.
- Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2006: Vanhankaupunginlahden lintuvesi Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. -Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 5/2006. 79 s. 1 liite.
- Haapanen E. 2007: suullinen tiedonanto koivuhiiri -havainnosta. Viikin luontovalvonta.

Kortti 25)

Rauhoitettava alue:

Purolahden rantaniitty

Pinta-ala: **13,49 ha**

Kylä

Viikin Latokartano 434

Tila ja Rn:o

Wikis 1:27

Omistaja

Suomen valtio

Kaavat ja suunnitelmat:

- Natura 2000: sisältyy Vanhankaupungin lintuvesi Natura 2000 -alueeseen (FI0100062), toteutus luonnonsuojelulailla
- Yleiskaava 2002: suojelualue
- Viikin osayleiskaava: suojelualue

Kuvaus: Laaja avoluhta- ja luhtaniittyalue, joka on arvokas sekä linnustoltaan, kasvistoltaan että kasvillisuudeltaan. Kohde on merkittävä kahlaajien ja vesilintujen levähdysalue, mm. yksi maamme tunnetuimmista heinäkurpan levähdyspaikoista. Lisäksi Purolahden pohjukan rantaniitty on maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi. Siellä kasvaa mm. ojakurjenpolvea, joka on Uudellamaalla erittäin uhanalainen laji.

Rauhoituksen tarkoitus: Koko Natura 2000 -alueen (Vanhankaupunginlahden lintuvesi FI0100062) toteuttaminen luonnonsuojelulailla.

Hoito ja käyttö: Aluetta tulisi laiduntaa erillään peltolaitumista, jotta se ei rehevöityisi enempää (Pykälä & Bonn 2000). Purolahtea hoidetaan osittain samoilla ohjeilla kuin viereisiä Viikin-Vanhankaupunginlahden rantaniittyjä.

Huom. Valtio rauhoittaa tämän alueen.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 11/98, Arto Kurtto 1998. Päivitetty v. 2006
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet: kohde 160/99. Matti Koivula 1999.
- Natura 2000 -lomake FI0100062 (Vanhankaupunginlahden lintuvesi)

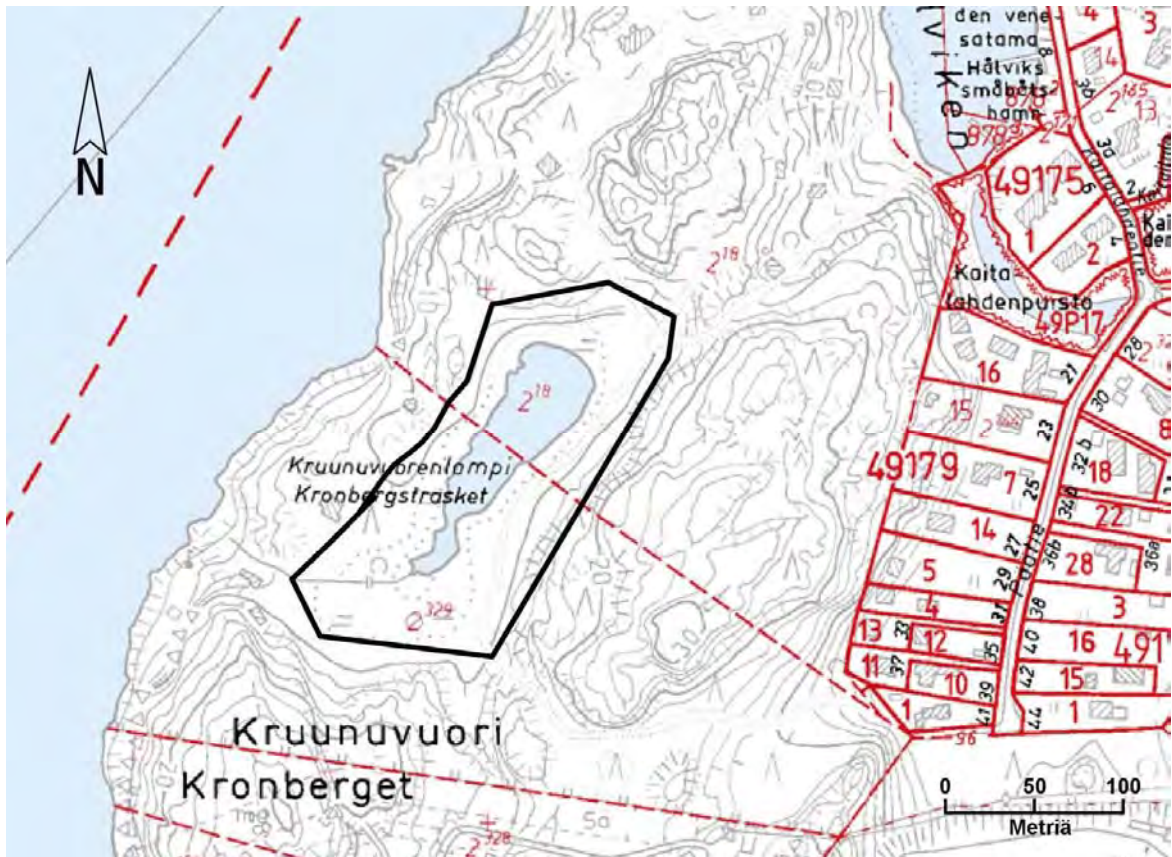
- Pykälä, J. & Bonn, T. 2000: Uudenmaan perinnemaisemat. –. Suomen ympäristökeskus ja Uudenmaan ympäristökeskus. Helsinki. 367 s.

Kortti 26)

Rauhoitettava alue:

Kruunuvuorenlampi ja suo

Pinta-ala: 2,3 ha

Kylä

Laajasalo 412
Laajasalo 412

Tila ja Rn:o

Hålvik-Håkansvik II 2:18
Hålvik-Håkansvik III 2:329

Omistaja

yksityinen
yksityinen

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- Kruunuvuorenrannan osayleiskaava 2007: suojelualue ja virkistysalue

Kuvaus: Kruunuvuorenlampi edustaa Helsingissä hyvin harvinaista ympäristö- ja kasvillisuustyyppiä ja lammessa kasvaa Helsingissä vaarantuneita kasvilajeja. Lampi on suorastaan erämainen ja sitä ympäröivät vesirajan tuntuman vaihtelevan levyiset nevat ja kapeat rämemäisetkin osuudet sekä erityyppiset korpisuot ja uloinna vaikuttavan järeäpuustoiset, liki luonnontilaiset metsät. Vedessä kasvavat Helsingissä vaarantuneet lajit pohjanlumme ja pikkuvesiherne ja reunussoilla mm. jouhisara, riippasara, pyöreälehtikihokki, raate, vehka, muurain, isokarpalo ja suopursu. Korpien kirjo on laaja ulottuen rehevimmistä tervaleppäkorvista sarniaiskorpien kautta isoalvejuuri-, metsäkorte-, muurain- ja kangaskorpiin. Kohde on luonnontilainen, maisemallisesti hieno ja erämainen. Kohteen kasvillisuustyyppit ovat helsinkiläisittäin laajoja ja monipuolisia. Kruunuvuorenlampi edustaa Helsingissä hyvin harvinaista ympäristötyyppiä 'suolampi' ja hyvin harvinaista kasvillisuustyyppiä 'maaduntaneva'.

Kruunuvuorenlampi. Kuva: Ympäristökeskuksen kuva-arkisto / Pira Cousin.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää luonnonsuojelullisesti ja maisemallisesti arvokas erämaalampi ja suokokonaisuus.

Hoito ja käyttö: Suojeltavalle lammelle tulee määritellä suojavyöhyke, jonka maankäyttö suunnitellaan siten, että lammen luontainen valuma-alue ei muutu. Aluetta tulee hoitaa niin, että luonnontilaisuus ja erämaisuus säilyvät. Virkistyskäyttö tulisi ohjata lammen ympäri nykyisin kulkevalle reitille. Reitin käyttö edellyttää lammen eteläpuolella kulkevien pitkospuiden ylläpitoa sekä uuden, lyhyen pitkospuujakson rakentamista lammen laskuojan yli. Lammen itäpuolitse kulkevan hiekkatien nykyisen kaltainen käyttö ei vaaranna suojelutavoitteita.

Huom. Kruunuvuorenrannan osayleiskaavan ehdotus on lausuntokierroksella 2008.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, heinäkuu 2007.

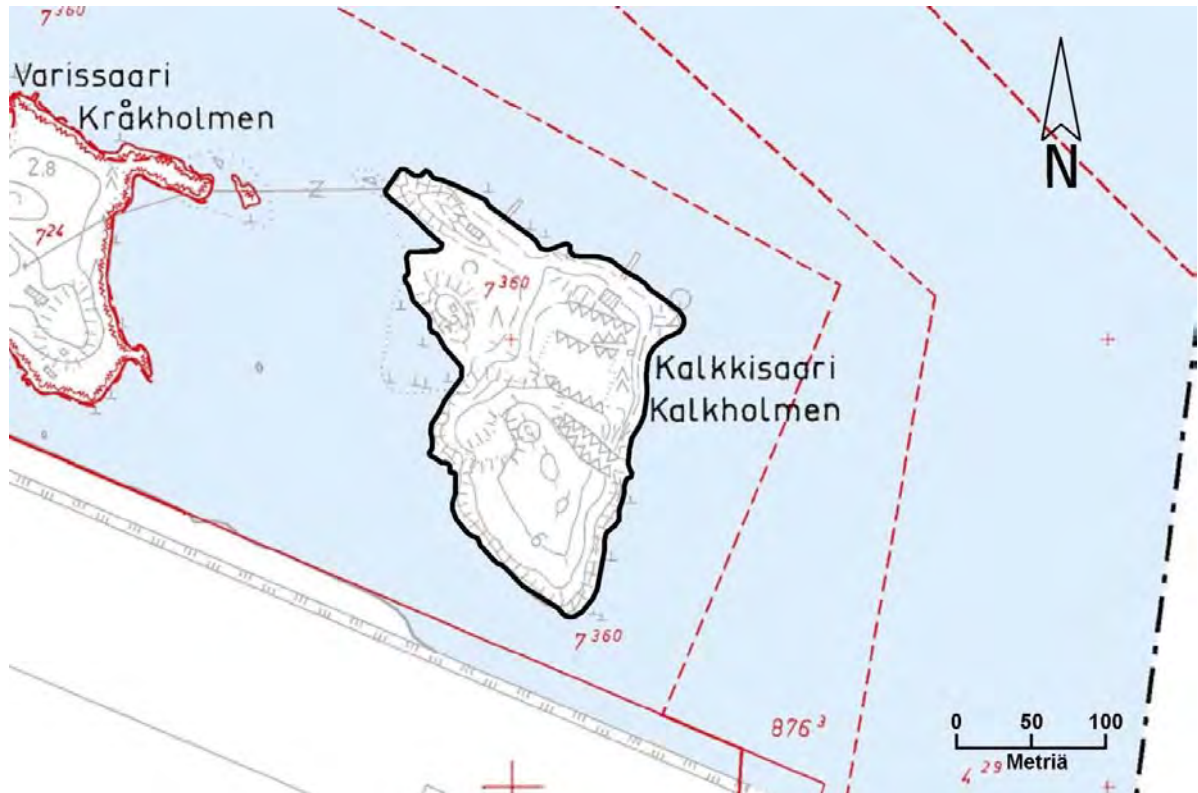
- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 12/90. Arto Kurtto 1990, päivitetty v. 2005.
- Linnustollisesti arvokkaat kohteet 224/99. Matti Koivula 1999.
- Helsingin pienvesiohjelma. Helsingin kaupungin rakennusviraston julkaisuja 2007:3. Katu- ja puisto-osasto.
- Hosiaislouma, V. 1985: Pääkaupunkiseudun suoluonto ja sen suojelu. Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta (YTV) 1985.
- Enviro Oy 2005: Kruunuvuorenrannan osayleiskaava-alueen luontoselvitys ja maankäytön luontovaikutusten arviointi. 39 s., 4 liitettä.

Kortti 27)

Rauhoitettava alue:

Kalkkisaari

Pinta-ala: **3,18 ha**

Kylä

Länsisalmi 417
Länsisalmi 417

Tila ja Rn:o

Westerkulla 7:360:M601
Retkeilyalue 7:362

Omistaja

Yksityinen
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue ja loma-asuntoalue
- saariston osayleiskaava: suojelualue, retkeilyalue ja loma-asuntoalue

Kuvaus: Vanhastaan kasvistokeitaan tunnettu kalkkilouhos- ja kalkkikallioalue. Kallio on myös maisemallisesti erittäin merkittävä ja koostuu kerroksellisesta sarviväkeliuskeesta. Rajatulla alueella kasvaa 191 putkilokasvilajia – enemmän kuin millään saman kokoluokan saarella Helsingin saaristossa. Kasvillisuus on edustavaa kalkkikalliolajistoa, jota Suomessa löytyy lähimpänä Ahvenanmaalta. Kasvitieteilijöiden syksyllä 2005 tekemän maastokäynnin perusteella saaren jäkälälajisto on erittäin merkittävä ja siihen kuuluu mm. Suomelle uusi laji (*Clauzadea metzleri*) sekä kuusi Uudenmaan eliömaakunnalle uutta lajia. Kallioniittyjen merkittävin laji on keihäsvuohennokka, jota ei muualla Helsingissä kasva. Niityllä tavataan myös aho- ja karvamansikan risteymä, mahdollisesti myös aitoa karvamansikkaa. Saarella kasvaa Helsingin suurin keväthanhikkiesiintymä. Laji on eteläsuomalaisella alueella taantumassa. Muita harvinaisuuksia helsinkiläisittäin ovat hietaorvokki, harmaapoimulehti ja hakarasara. Ketojen ja kallioiden yleislajisto on rikas, mm. kissankäpälä, mäkiarho, -kattara, -lemmikki, ukontulikukka, pölkkyruoho, ruotsinpitkäpalko, lituruoho, ketokeltto, haurasloikko, mäkihorsma, karvaskallioinen, keltamatara, haisukurjenpolvi, litteänurmikka, mäkikuisma, aholeinikki, kevättädyke, mäkivirvilä, karvakiviyrtti ja orjanruusu. Louhosten partailla kasvaa

runsaasti kookkaita lehtokuusamia. Itärantaan avautuvan louhoskuilun suuniityn kasvistoon kuuluu ruskokaisla.

Rauhoituksen tarkoitus: Säilyttää alueen monipuolinen kasvillisuus ja kasvisto, jossa on erityisesti voimakasta kalkkikalliovaikutusta.

Huom. Saaren lunastusprosessi kaupungille on meneillään. Tavoitteena on saaren rauhoittaminen luonnonsuojelullisin perustein. Tutkija Juha Pykälän syksyllä 2005 tekemän maastokäynnin perusteella saaren jäkälälajisto on erittäin merkittävä ja siihen kuuluu mm. Suomelle uusi laji (*Clauzadea metzleri*). Myös saaren sammallajistoa tulee tutkia tarkemmin.

Lisätietoa:

Helsingin kaupungin ympäristökeskus: Luontotietojärjestelmä, toukokuu 2008:

- Arvokkaat kasvisto- ja kasvillisuuskohteet: kohde 52/92. Arto Kurtto 1992. Päivitetty v.2006.
- Vuosaaren sataman koillisrannan sekä viereisen Varissaaren ja Kalkkisaaren välisen alueen toteuttaminen lintu- ja virkistysalueeksi. 2006. - Helsingin Satama. 37s.

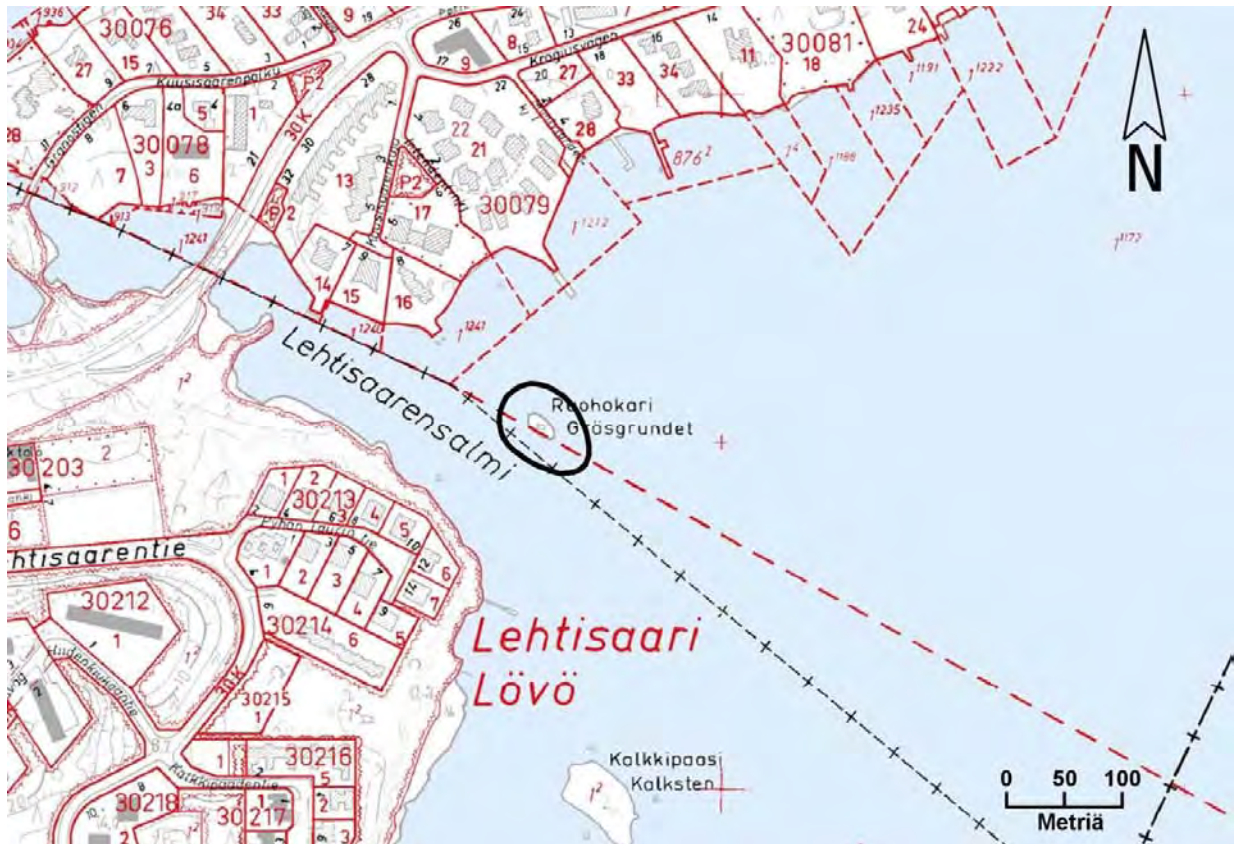
Kalkkisaari. Kuva Pekka Paaer.

Kortti 28)

Rauhoitettava alue:

Ruohokari

Pinta-ala: **0,44 ha**

Kylä

Lehtisaari 415
Munkkiniemi 420

Tila ja Rn:o

Lehtisaari 1:2
Munkkiniemi 1:1172

Omistaja

Ev.lut. srk:t
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: suojelualue
- saariston osayleiskaava: suojelualue

Kuvaus: Heinikkoa kasvava luoto, jota reunustaa leveä ruoikkovyö. Luodon keskellä suurehko kurttulehtiruusukasvusto. 2000-luvun alussa luodolla pesinyt 200 parin naurulokkikolonia välivuosien taukojen jälkeen. Kyhmyjoutsen pesivänä.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella potentiaalinen naurulokkien pesimäluoto.

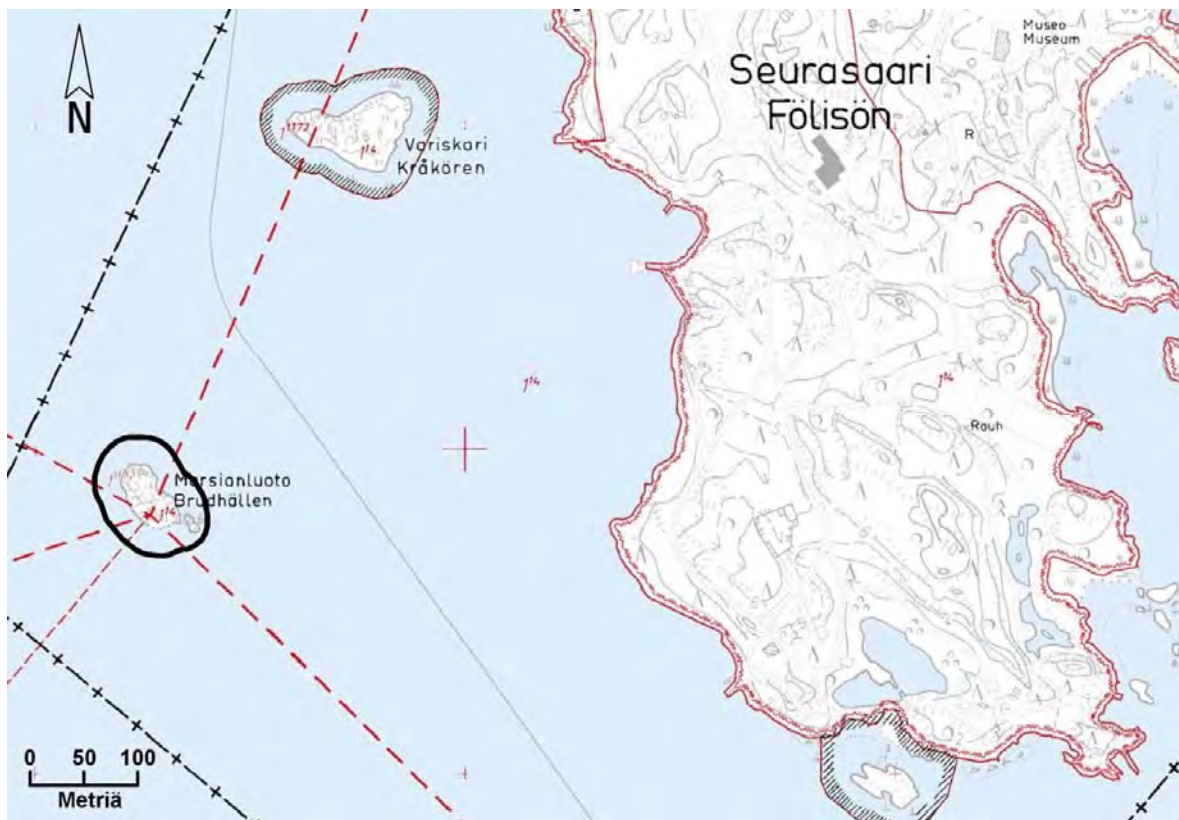
Hoito- ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana.

Kortti 29)

Rauhoitettava alue:

Morsianluoto

Pinta-ala: 0,85 ha

Kylä

Lauttasaari 414
Lauttasaari 414
Lehtisaari 415
Munkkiniemi 420
Vähä-Meilahti 437

Tila ja Rn:o

Svarholmen-Hästholmen 1:144
Vesialue 876:1
Lehtisaari 1:2
Munkkiniemi 1:1172
Vähä-Meilahti – Lill Mejlsans 1:14

Omistaja

Helsingin kaupunki
Yhteinen vesialue
Ev.lut. srk:t
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki

Kaavat ja suunnitelmat:

- Yleiskaava 2002: virkistysalue
- saariston osayleiskaava: retkeilyalue

Kuvaus: Pienehkö, kallioinen luoto, jonka etelärannalla kasvaa ruovikkoa. Luodon keskiosassa kasvaa pari puuta ja matalaa heinikkoa. Lintujen määrä on luodon kokoon nähden hyvin huomattava. Yli 600 parin naurulokkikolonia – Suomessa vaarantuneeksi luokiteltu laji sekä lintudirektiivin suojaama 20 parin kala- ja lapintiiirakolonia, kalalokkeja noin 8 paria, pesimälajeina lisäksi tukkasotka, telkkä, haapana, valkoposkihanhi, kanadanhanhi, meriharakka. 2000 -luvun alussa luodolla pesi enemmän tiiroja.

Kokonsa puolesta luoto sopii huonosti retkeilyyn. Joskus esiintyy häirintää, mm. onkimista sekä lintujen pesien ja poikasten hävittämistä.

Rauhoituksen tarkoitus: Suojella kallioisen luodon monipuolinen pesimälinnusto.

Hoito ja käyttö: Alueella tulee kieltää maihinnousu ja lähestyminen 25 m lähemmäs rantaa 1.4.–15.8. välisenä aikana.

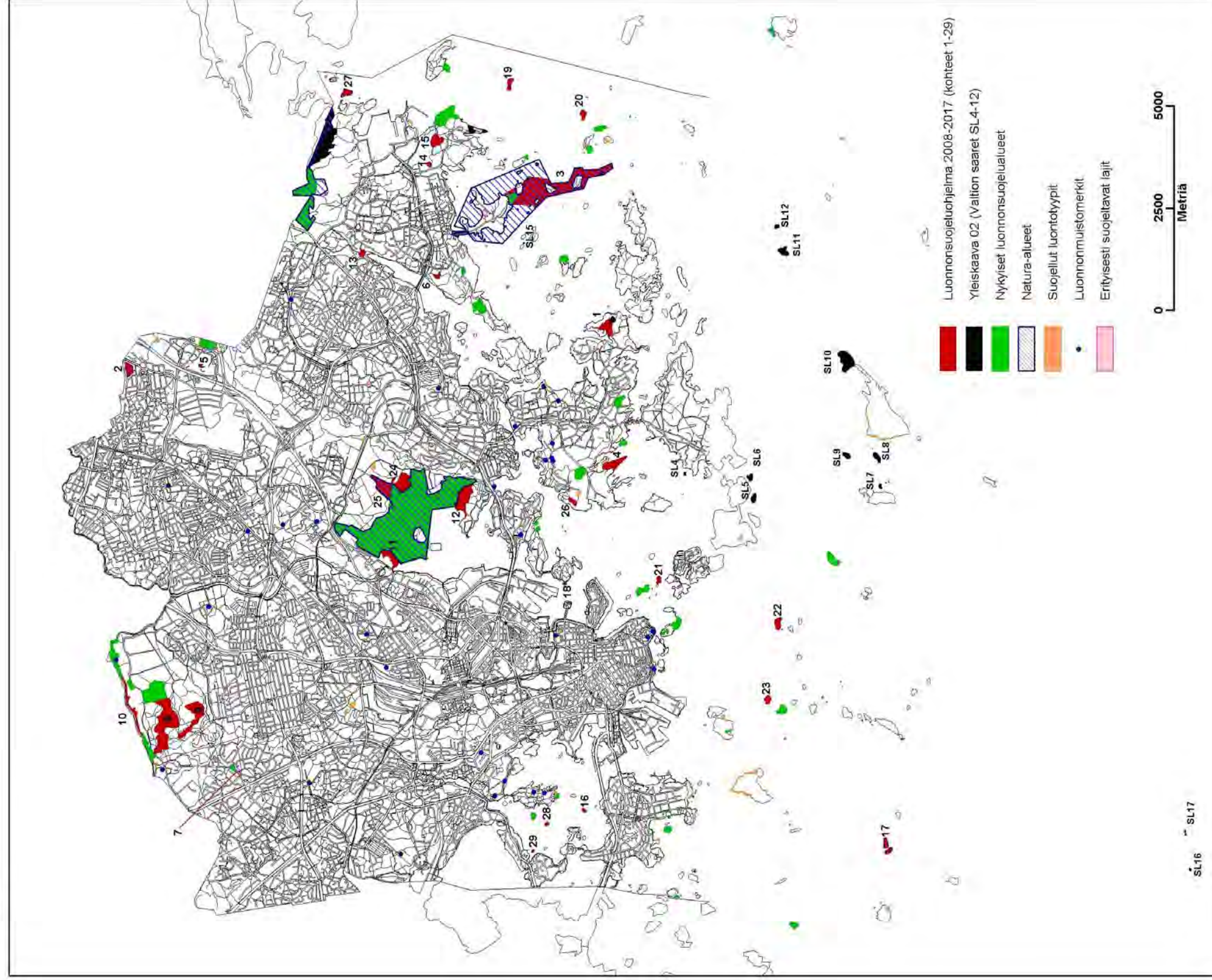
Huom. Luodon rannoilta niitetty tn. yksityisten toimesta järviruokoa mahdollisesti käsityötarpeisiin tms.

Lisätietoa:

- Luostarinen, M. 1999: Helsingin merialueen linnustollisesti rikkaimmat rauhoittamattomat luodot. Helsingin kaupungin ympäristökeskus. Julkaisematon aineisto
- Luostarinen, M. 2007: suullinen tiedonanto Helsingin saaristolinnuston vuosivaihteluista. Luonnontieteellisen keskusmuseon linnustoseuranta. Helsingin yliopisto.

LUONNONSUOJELUOHJELMA
Helsingin kaupungin ympäristökeskus
22.8.2008

LIITE 2

Luonnonsuojelulain mukaiset suojellut luontotyypit, rajauspäätökset

KOHDE	Päätös pvm	Pinta-ala ha
1. Kruunuvuoren lehmusmetsikkö	3.10.2001	0,65
2. Jakomäen pähkinäpensaslehto	27.2.2001	0,9
3. Maunulan pähkinäpensaslehto	27.2.2001	1,8
4. Viikin pähkinäpensaslehto	27.2.2001	0,9
5. Viikintien pähkinäpensaslehto	27.2.2001	0,4
6. Pasilan pähkinäpensaslehto	27.2.2001	0,4
7. Vallisaaren tervaleppäkorpi	3.11.2000	0,7
8. Laajasalon hiekkaranta	27.3.2000	0,2
9. Melkin hiekkarannat	3.11.2000	1,76
10. Iso Leikosaaren hiekkaranta	15.1.2001	0,14
11. Santisen hiekkarannat	3.10.2001	0,4
12. Hattusaaren hiekkarannat	4.7.2001	0,49
13. Koivusaaren merenrantaniitty	15.1.2001	0,1
14. Särkiniemen merenrantaniitty	26.11.1999	0,1
15. Vattuniemen merenrantaniitty	26.11.1999	0,3
16. Seurasaaren merenrantaniitty	26.11.1999	0,1
17. Takaniemen merenrantaniitty	26.11.1999	0,3
18. Vuosaarenlahden merenrantaniitty	29.4.1999	0,2
19. Rysäkarin merenrantaniitty	3.11.2000	0,36
20. Melkin merenrantaniitty	3.11.2000	0,68
21. Länsi- Pihlajasaaren merenrantaniitty	14.7.2001	0,24
22. Pitkäourin merenrantaniitty	4.7.2000	0,24
23. Pikku Kuivasaaren merenrantaniitty	3.11.2000	0,21
24. Isosaaren merenrantaniitty	3.11.2000	1,3
25. Kivisaaren merenrantaniitty	15.1.2001	0,16
26. Itä-Villingin merenrantaniitty	3.11.2001	0,22
27. Iso Leikosaaren merenrantaniitty	21.2.2000	0,24
28. Pikku Niinisaaren merenrantaniitty	7.1.2002	0,13
Yhteensä ha		13,62

Erityisesti suojeltavat putkilokasvit, sienet ja linnut Helsingissä

Laji	Tieteellinen nimi	Uhanal. luokka	Elinympäristöt	Viimeisin havaintovuosi	Kasvien ja sienten esiintymiä
rantaruttojuuri	<i>Petasites spurius</i>	CR	Hietikkorannat	2007	1 s
raspikieli	<i>Trichoglossum walteri</i>	CR	Kuivat niityt ja kedot	2003	1
valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i>	CR	Vanhat lehtimetsät, tuoreet ja lehtomaiset kankaat	2005	
keltahierakka	<i>Rumex maritimus</i>	EN	Avoimet tulvarannat, ruderaattialueet, tienvieret, ratapenkereet	2004	4
ketokatkerokero	<i>Gentianella campestris</i>	EN	Tuoreet ja kuivat niityt ja lehdot, hakamaat	2005	1 *
lehtonata	<i>Festuca gigantea</i>	EN	Kosteat lehdot, lähteiköt	2006	1
rantarypykkä	<i>Phlebia lindtneri</i>	EN	Niitty- ja luhtarannat, kosteat lehdot	1995	1
tuoksuvyökääpä	<i>Trametes suaveolens</i>	EN	Lehtometsät, puistot, pihamaat, puutarhat	2004	3
sääskenvalkku	<i>Malaxis monophyllos</i>	VU	Rehevät korvet, lähteiköt, ojanpientareet, kosteat niityt	2005	2 **
kenttäorakko	<i>Ononis arvensis</i>	VU	Niitty- ja luhtarannat, sora-somerikko ja kivikkorannat	2007	2 * s
mehikääpä	<i>Aurantiporus fissilis</i>	VU	Vanhat tuoreet ja kuivat lehdot, puistot, pihamaat, puutarhat	2004	6
räyskä	<i>Sterna caspia</i>	VU	Itämeren rannikkoalue	2007	

* Esiintymän rajuus päätös tehty

s Esiintymä sijaitsee suojelualueella

Helsingin luonnonmuistomerkit

- 1 Rapakiven siirtolohkare ja migmatiittipaljastuma, Kaivopuisto
- 2 Viiden tammen ryhmä, Meilahti
- 3 Kynäjalavaryhmä, Haltiala
- 4 Kuninkaan tammi, Kaarela
- 5 Mantshurian jalopähkinä, Malmi
- 6 Mukuramänty, Tullisaari
- 8 Vanha metsälehmus, Tullisaari
- 9 Tammi, Tullisaari
- 10 Mäntyryhmä, Tapaninkylä
- 11 Hiidenkirnu, Käpylä
- 12 Mänty, Herttoniemi
- 13 Hopeapoppeli, Laajasalo
- 14 Mänty, Laajasalo, uimaranta
- 15 Kaksi hiidenkirnua, Roihuvuori
- 16 Metsälehmus, Tullisaari
- 17 Kalliorotko, Kaivopuisto
- 19 Ryhmä jättihaapoja, Käpylä
- 20 Käärmeukuusi, Pohjois-Haaga
- 21 Tammi (Helsingin seudun paksuin), Tali
- 22 Yksikotinen haapa, Meilahti
- 23 Hiidenkirnu, Seurasaari
- 24 Mänty ja muurahaispesä, Seurasaari
- 25 Mänty tien varressa, Meilahti
- 26 Käärmeukuusi, Tuomarinkylä
- 27 Kaksi koivua, Kulosaari
- 28 Mänty, Laajasalo
- 29 Salava, Kruununhaka
- 30 Kaksi hiidenkirnua, Pihlajamäki
- 31 Vaahtera, Pihlajisto
- 32 Puumainen tyrni, Eira
- 33 Vesalan mänty, Vesala

LIITE 6

[illegible]

LIITE 6

[illegible]

LIITE 6

[illegible]

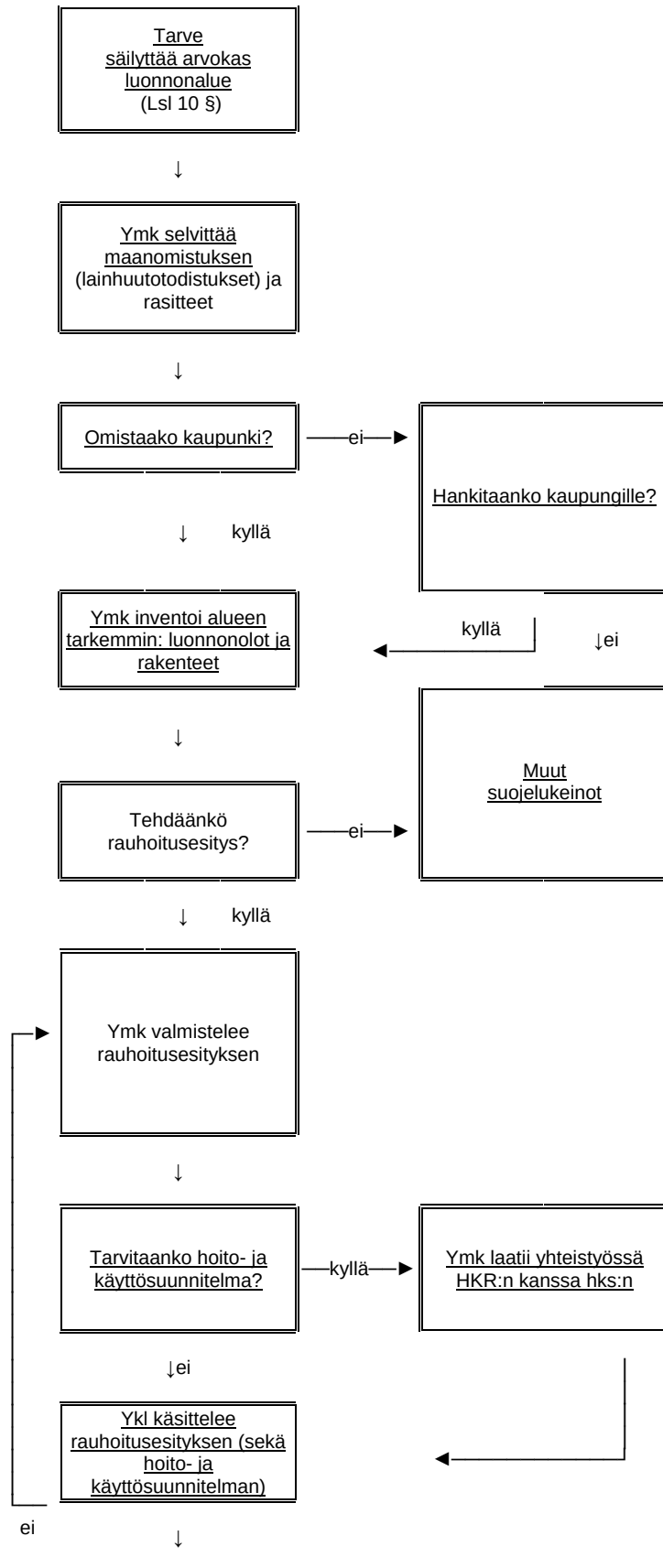
LIITE 6

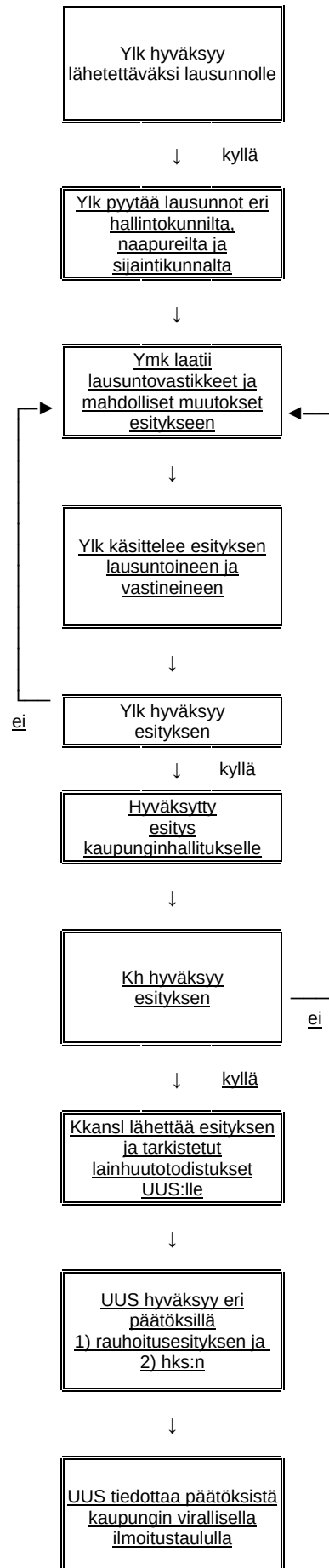
[illegible]

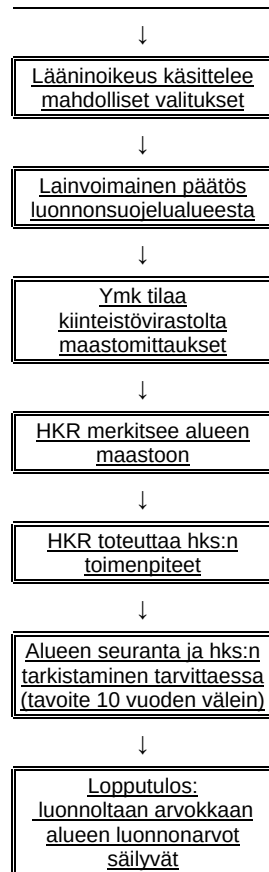
Luonnonsuojelualan rauhoitusesityksen valmistelu

luonnonsuojelulaki, pykälät 10, 19 ja 24

Vastuutaho

Lyhenteet:

HKR= rakennusvirasto

hks= hoito- ja käyttösuunnitelma

Kh= kaupunginhallitus

Lsl= luonnonsuojelulaki

UUS=Uudenmaan ympäristökeskus

Ylk= ympäristölautakunta

Ymk= Helsingin kaupungin ympäristökeskus

Luonnonsuojelualan rauhoitusesityksen valmistelu

luonnonsuojelulaki, pykälät 10, 19 ja 24

Tarve säilyttää arvokas luonnonalue

Alueiden rauhoitusesitykset sekä hoito- ja käyttösuunnitelmat laaditaan ympäristökeskuksessa yhteistyössä rakennusviraston, kaupunkisuunnitteluviraston sekä alueen sijainnin ja luonteen mukaan tarvittaessa muiden hallintokuntien kanssa. Ympäristölautakunta lähettää esitykset lausuntokierrokselle, jonka jälkeen esitys kulkee reittiä ympäristölautakunta, kaupunginhallitus, kaupunginvaltuusto ja Uudenmaan ympäristökeskus, joka tekee rauhoituspäätöksen. Uudenmaan ympäristökeskus asettaa rauhoituspäätöksen nähtäville kaupungin viralliselle ilmoitustaululle. Valituksen päätöksestä voi tehdä lääninoikeudelle 30 päivän kuluessa.

Rauhoitusesityksen vaiheet:

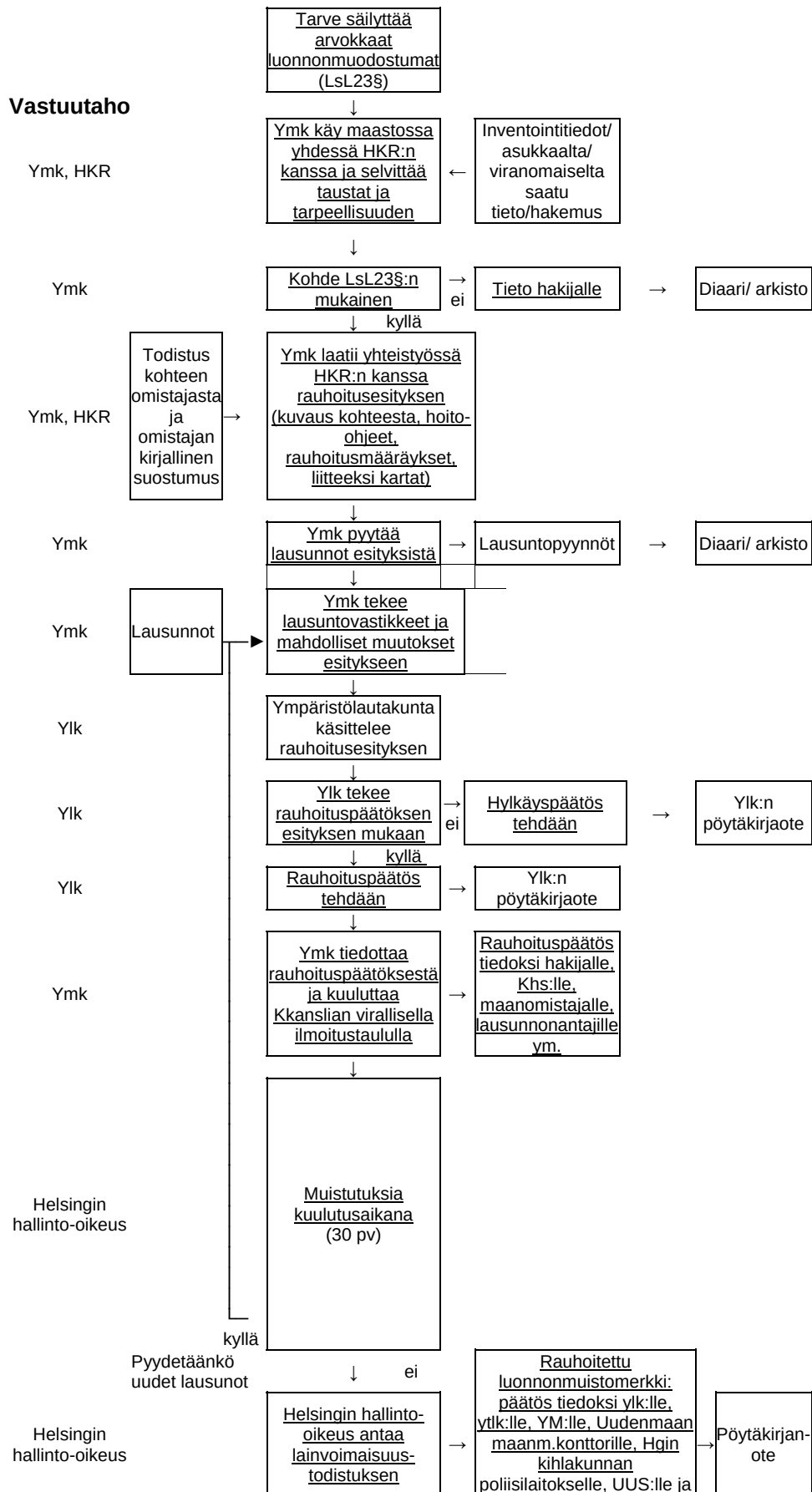
1. Luonnonalueitten inventointien yhteydessä joku alue on havaittu niin arvokkaaksi, että se tulee rauhoittaa luonnonsuojelulain nojalla.
2. Ympäristökeskus selvittää maanomistusolot.
 - 2.1 Jos alue on kaupungin, ympäristökeskus valmistelee rauhoitusesityksen. Tiedot omistuksesta ja alueen hallinnasta saa kiinteistöviraston kiinteistöluettelon hoitajalta
 - 2.2 Jos alue on yksityisessä omistuksessa
 - 2.2.1 Omistaja voi tehdä itse rauhoitusesityksen Uudenmaan ympäristökeskukselle, joka pyytää siitä kaupungilta lausunnon. Ympäristökeskus voi antaa opastusta tai myös yksityisen suostumuksella ja kanssaan yhteistyössä valmistella rauhoitusesityksen.
 - 2.2.2 Kaupunki voi hankkia alueen omistukseensa. Käytännössä tämä tulee kysymykseen silloin, kun alue on kaavassa merkitty luonnonsuojelulla rauhoitettavaksi.
 - 2.2.3 Alue voidaan suojella lievemällä kaavamerkinnällä.
3. Ympäristökeskus inventoi alueen tarkemmin: kasvillisuus, eläimistö ym. luonnonolot sekä alueen mahdolliset rakennukset ja rakenteet.
4. Ympäristökeskus arvioi hoito- ja käyttösuunnitelman (hks) tarpeen yhteistyössä rakennusviraston kanssa. Yleensä hks tarvitaan, poikkeuksena esim. lintuluodot. Tarvittaessa konsultoidaan UUS:ta.
5. Ympäristökeskus laatii rauhoitusesityksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman yhteistyössä ao. hallintokuntien kanssa. Tarvittaessa konsultoidaan UUS:ta.
6. Rauhoitusesitys ja hoito- ja käyttösuunnitelma viedään ympäristölautakuntaan. Tarvittaessa rauhoitusesitys voidaan tehdä ennen hks:n valmistumista, koska UUS tekee molemmista erillisen päätöksen. Kaupungin käytäntönä on kuitenkin ollut, että rauhoitusesitys ja hks käsitellään yhdessä.
7. Ympäristölautakunta lähettää rauhoitusesityksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman lausunnon eri hallintokunnille:
 - aina kaupunkisuunnittelulautakunnalle, kiinteistölautakunnalle ja yleistentöiden lautakunnalle.
 - jos alue on jonkin muun hallintokunnan hallinnassa tai sen rauhoittamisella on vaikutuksia jonkin muun hallintokunnan toimintaan, pyydetään lausunto asianosaiselta lautakunnalta, kuten liikuntalautakunnalta, ja satamalautakunnalta jne.

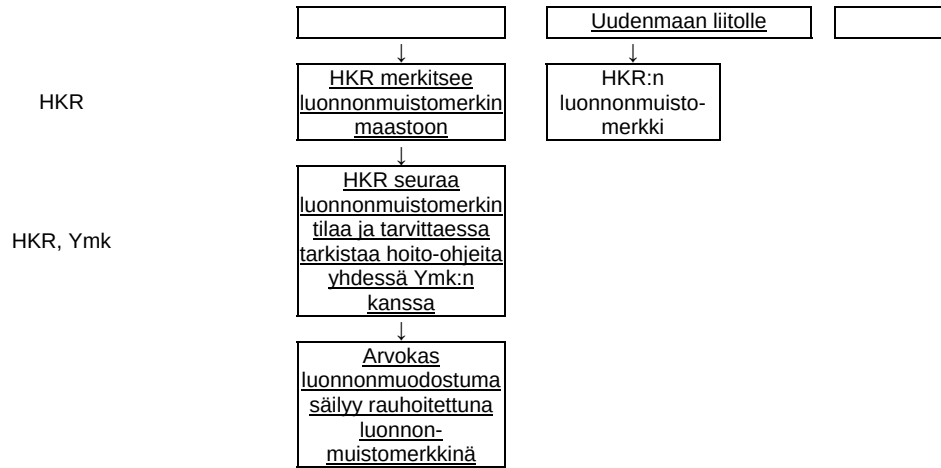
Jos alue sijaitsee toisessa kunnassa, lausuntopyyntö lähetetään myös ko. kunnalle.

Tapauskohtaisesti lausunto voidaan pyytää myös rauhoitettavaan alueeseen rajautuvilta yksityisiltä maanomistajilta sekä mm. luonnonsuojeluyhdistykseltä sekä ko. alueen asukasyhdistykseltä. Tämä ei ole välttämättä tarpeen, jos rauhoitushanke on ollut tiedossa ja kaavoitukseen liittyvässä kuulemisessa. Kaupunginhallitus voi myös pyytää lausuntoja ja UUS pyytää lausunnon Uudenmaan maanmittaustoimistolta ja toisesta kunnassa sijaitsevasta alueesta ko. kunnalta. Sijaintikunta saa siten lausuntopyynnön sekä ylk:lta että UUS:lta.

8. Saadut lausunnot käsitellään ja niihin laaditaan vastineet. Rauhoitusesitykseen ja hoito- ja käyttösuunnitelmaan voidaan lausuntojen perusteella tehdä niissä toivottuja muutoksia.
9. Ympäristölautakunta käsittelee rauhoitusesityksen sekä hoito- ja käyttösuunnitelman lausuntoineen ja vastineineen.
Ympäristölautakunta
 - 9.1 hyväksyy esityksen ja lähettää sen edelleen kaupunginhallitukselle
 - 9.2 ei hyväksy, vaan haluaa muutoksia, ja palauttaa ympäristökeskukselle uudelleen valmisteltavaksi.
 - 9.3 voi luopua lausuntojen perusteella esityksestä
10. Kaupunginhallitus
 - 10.1 hyväksyy esityksen ja lähettää sen edelleen UUS:lle
 - 10.2 ei hyväksy, vaan palauttaa uudelleen valmisteltavaksi ympäristökeskukselle
 - 10.3 siirtää asian kaupunginvaltuustolle, jos se on taloudellisesti tai periaatteellisesti merkittävä (teoreettinen vaihtoehto)
11. Kaupunginkanslia lähettää esityksen ja tarkistetut lainhuutotodistukset Uudenmaan ympäristökeskukselle.
12. Uudenmaan ympäristökeskus käsittelee esitykset. Se tekee rauhoitusesityksestä ja hoito- ja käyttösuunnitelmasta erilliset päätökset. Tämä siksi, että rauhoituspäätöstä ei tarvitse uusua, jos hoito- ja käyttösuunnitelmaa aikanaan tarkistetaan. Uudenmaan ympäristökeskus voi vielä tehdä rauhoitusmääräyksiin muutoksia (tämän välttämiseksi ollaan jo valmisteluvaiheessa yhteistyössä).
13. Uudenmaan ympäristökeskus tiedottaa päätöksistä kaupungin virallisella ilmoitustaululla.
14. Lääninoikeus käsittelee mahdolliset valitukset
15. Lainvoimainen päätös luonnonsuojelualueesta saantitodistuksella maanomistajalle
16. Ympäristökeskus tilaa kiinteistövirastolta maastomittaukset, jotta alue voidaan merkitä maastoon.
17. Rakennusvirasto merkitsee alueen maastoon.
18. Rakennusvirasto toteuttaa hoito- ja käyttösuunnitelman toimenpiteet
19. Alueen seuranta ja hoito- ja käyttösuunnitelman tarkistaminen tarvittaessa (ympäristökeskus ja rakennusvirasto)
20. Lopputulos: Luonnonsuojelualueena arvokkaan alueen luonto säilyy

Luonnonmuistomerkin rauhoitusesityksen valmistelu

Lyhenteet:

HKR=rakennusvirasto

Khs= kaupunginhallitus

Kkanslia= kaupunginkanslia

LsL= luonnonsuojelulaki

UUS= Uudenmaan ympäristökeskus

Ylk= ympäristölautakunta

YM= ympäristöministeriö

Ymk= Helsingin kaupungin ympäristökeskus

Ytlk= yleisten töiden lautakunta

LUONNONMUISTOMERKIN RAUHOITUSESITYKSEN VALMISTELU

Luonnonsuojelulaki 23 ja 26 §

Tarve säilyttää arvokkaat luonnonmuodostumat

Luonnonmuistomerkin rauhoittamisen tekee uuden luonnonsuojelulain mukaan se kunta, jonka alueella luonnonmuistomerkki sijaitsee. Helsingissä luonnonmuistomerkkien rauhoittaminen on delegoitu ympäristölautakunnalle. Ympäristölautakunta rauhoittaa sekä kaupungin omistamat että yksityiset luonnonmuistomerkit. Yksityisen maanomistajan tulee osoittaa lainhuutotodistuksen avulla omistusoikeutensa esitystä tehdessään. Yksityinen henkilö voi tehdä ehdotuksen myös kaupungin omistaman kohteen rauhoittamiseksi. Rauhoituspäätöksestä tiedotetaan kaupungin virallisella ilmoitustaululla. Päätöksestä voi valittaa 30 päivän kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle.

Luonnonmuistomerkin rauhoittamisen vaiheet

1. Tiedot uuden luonnonmuistomerkin rauhoittamiseksi saadaan joko kaupungin omista inventoinneista tai jonkun asukkaan ilmoituksesta. Yksityinen maanomistaja voi tehdä omistamastaan luonnonmuistomerkistä rauhoitusesityksen ympäristölautakunnalle.
2. Ympäristökeskuksen edustaja käy maastossa rakennusviraston edustajan kanssa ja selvittää tässä yhteydessä taustat ja rauhoittamisen tarpeellisuuden.
3. Selvitetään, onko kohde luonnonsuojelulain pykälän 23 mukainen. Selvitetään maanomistus kiinteistövirastosta. Yksityisen hakijan tulee liittää hakemukseen lainhuutotodistus, josta selviää hänen omistusoikeutensa kohteeseen.
 - a) jos kohde täyttää vaatimukset, ympäristökeskus laatii rauhoitusesityksen yhdessä rakennusviraston edustajan kanssa. Esitykseen kuuluu kuvaus kohteesta, sijaintikartta sekä tarkempi kohdekartta sekä hoito-ohjeet ja lisäksi tärkeänä osana rauhoitusmääräykset.
 - b) jos kohde ei täytä ehtoja, ilmoitetaan siitä mahdolliselle ulkopuoliselle hakijalle
4. Ympäristökeskus pyytää lausunnot ainakin seuraavilta: kaupunkisuunnitteluvirasto, kiinteistövirasto (kiinteistövirastolta pyydetään samalla myös maanomistajan suostumus kohteen rauhoittamiseksi) ja rakennusvirasto. Kohteen sijainnista riippuen myös muilta virastoilta, kuten liikuntavirastolta pyydetään lausunto.
5. Saadut lausunnot käsitellään ja ympäristökeskus tekee lausuntoihin vastineet ja mahdolliset muutokset esitykseen.
6. Ympäristölautakunta käsittelee rauhoitusesityksen lausuntovastineineen
 - a) lautakunta hyväksyy esityksen
 - b) lautakunta joko hylkää esityksen tai lähettää sen uudelleen valmisteltavaksi
7. Ympäristölautakunta tekee luonnonmuistomerkistä rauhoituspäätöksen. (Uuden luonnonsuojelulain mukaan rauhoituspäätöksen luonnonmuistomerkeistä tekee se kunta, jonka alueella luonnonmuistomerkki sijaitsee. Helsingissä luonnonmuistomerkkien rauhoituspäätösten tekeminen on delegoitu ympäristölautakunnalle.) Pöytäkirjanote liitteineen lähetetään tiedoksi kaupunginhallitukselle, kaupunkisuunnitteluvirastolle, kiinteistövirastolle, rakennusvirastolle, rakennusviraston viherosastolle, mahdollisille muille lausunnonantajille, hakijalle ja maanomistajalle.
8. Ympäristölautakunnan sihteeri tilaa rauhoituspäätöksestä ruotsinnoksen ja lähettää sekä suomen- että ruotsinkielisen päätöksen kaupunginkansliaan. Rauhoituspäätöksestä kuulutetaan kaupungin virallisella ilmoitustaululla 30 päivän ajan, minkä jälkeen kaupunginkanslia palauttaa päätöksen kuultusmerkintöineen ympäristökeskukselle.

9. Rauhoituspäätöksestä voi valittaa 30 päivän kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle.
10. Nähtävillä olon jälkeen Helsingin hallinto-oikeus antaa lainvoimaisuustodistuksen, joka merkitään leimalla rauhoituspäätökseen.
11. Lainvoiman saanut rauhoituspäätös lähetetään tiedoksi ympäristölautakunnalle, yleisten töiden lautakunnalle, ympäristöministeriölle, Uudenmaan maanmittauskonttorille, Helsingin kihlakunnan poliisilaitokselle, Uudenmaan ympäristökeskukselle ja Uudenmaan liitolle. Luonnonmuistomerkin rauhoittamisesta tiedotetaan myös Helsingin eri hallintokunnille. HKR tallentaa luonnonmuistomerkin tiedot luonnonmuistomerkkirekisteriin.
12. Rakennusvirasto merkitsee luonnonmuistomerkin maastoon.
13. Rakennusvirasto seuraa luonnonmuistomerkin tilaa ja tarkistaa tarvittaessa hoito-ohjeita yhdessä ympäristökeskuksen kanssa.
14. Lopputulos: arvokas luonnonmuodostuma säilyy rauhoitettuna luonnonmuistomerkkinä.

Luonnonsuojelulaki 28 §:

Luonnonmuistomerkin rauhoituksen lakkauttaminen

Kunta voi omistajan hakemuksesta tai alueellisen ympäristökeskuksen esityksestä lakkauttaa 26 §:ssä tarkoitetun luonnonmuistomerkin rauhoituksen, jos rauhoitukselle ei ole enää perusteita tai jos rauhoitus estää yleisen edun kannalta merkittävän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Hakemuksesta on hankittava alueellisen ympäristökeskuksen lausunto. Jos asia on tullut vireille alueellisen ympäristökeskuksen esityksestä, alueen omistajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

KUVAILULEHTI / PRESENTATIONSBLAD / DOCUMENTATION PAGE

Julkaisija Utgivare Publisher	Helsingin kaupungin ympäristökeskus Helsingfors stads miljöcentral City of Helsinki Environment Centre	Julkaisuaika/Utgivningstid/ Publication time Marraskuu 2008 / November 2008	
Tekijä(t)/Författare/Author(s)	Pekka Paaer, Tiia Stén		
Julkaisun nimi Publikationens title Title of publication	Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008–2017 Helsingfors natuskyddsprogram 2008–2017 City of Helsinki Nature Conservation Programme 2008–2017		
Sarja Serie Series	Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja Helsingfors stads miljöcentral's publikationer Publications by City of Helsinki Environment Centre	Numero/Nummer/No. 16/2008	
ISSN 1235-9718	ISBN 978-952-223-238-0	ISBN (PDF) 978-952-223-239-7	
Kieli Språk Language	Koko teos / Hela verket / The work in full Yhteenveto/Sammandrag/Summary Taulukot/Tabeller/Tables Kuvatestit/Bildtexter/Captions	fin fin, sve fin fin	
Asiasanat Nyckelord Keywords	Helsinki, luonnonsuojelualueet, uhanalaiset lajit, luontotyytit Helsingfors, naturskyddsområden, hotade arter, naturtyper Helsinki, protected areas, threatened species, biotopes		
Lisätietoja Närmare upplysningar Further information	Pekka Paaer / Tiia Stén, Puh./tel. (09) 310 64316 Sähköposti/e-post/e-mail: etunimi.sukunimi@hel.fi/ fornamn.efternamn@hel.fi / first name.surname@hel.fi		
Tilaukset Beställningar Distribution	Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Asiakaspalvelu PL 500, 00099 Helsingin kaupunki Helsingfors stads miljöcentral, Kundtjänst PB 500, 00099 Helsingfors stad City of Helsinki Environment Centre, Customer Service P.O. Box 500, FIN-00099 CITY OF HELSINKI Puh./tel. +358-9-310 13000 Sähköposti/e-post/e-mail: ymk@hel.fi		

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2007

1. Pönkä, A., Åberg, R., Kalso, S. Salaattien mikrobiologinen laatu Helsingissä kesällä 2006
2. Marttila, H. Helsingin lammet
3. Gorbатов, M. Uiminen Helsingissä
4. Yrjölä, R. Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta 2006
5. Pellikka, K., Räsänen, M., Viljamaa, H. Kasviplanktonin suhde ympäristömuuttujiin Helsingin ja Espoon merialueella vuosina 1969 - 2003
6. Lahti, T., Gouatarbès, B., Markula, T. Helsingin kaupungin meluselvitys 2007
7. Lahti, T., Gouatarbès, B., Markula, T. Helsingfors stads bullerutredning 2007
8. Weckström, M. Katsaus Euroopan kaupungeissa tehtyihin ilmansuojelun toimintaohjelmiin
9. Pönkä, A., Kalso, S. Pirtelöiden mikrobiologinen laatu Helsingissä
10. Viinanen, J. Helsingin kaupungin varautumissuunnitelma ilman epäpuhtauspitoisuuksien äkilliseen kohoamiseen
11. Viinanen, J. Helsingfors stads beredskapsplan för episoder med höga halter av luftföroreningar
12. Huuska, P., Miinalainen, M. (toim.). Katsaus Helsingin ympäristön tilaan 2007
13. Hakkarainen, T., Kallionpää, S., Pönkä, A. EU-uimarantojen hygieeninen taso Helsingissä vuonna 2007
14. Tervahattu, H., Kupiainen, K., Pirjola, L., Viinanen, J. Tutkimuksia katupölyn vähentämiseen tähtäävistä toimenpiteistä. KAPU-projektin loppuraportti.
15. Autio, L., Munne, P., Muurinen, J., Pellikka, K., Pääkkönen, J.-P., Räsänen, M. Helsingin ja Espoon merialueen tila vuosina 2002 - 2006. Jätevesien vaikutusten velvoitetarkkailu.
16. Lehto, T., Tikkanen, P. Ruokaleivän suola- ja ravintokuitupitoisuus helsinkiläisissä leipomoissa ja vähittäismyymälöissä

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 2008

1. Puttonen, J., Terhemaa, L. Jätehuolto Helsingin venesatamissa vuonna 2007
2. Vuorela, M., Koskela, T., Kauppinen, I. Helsingin kaupungin ympäristöjohtamisen arviointi
3. Luontotieto Keiron Oy. Haltialan aarnialueen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
4. Luontotieto Keiron Oy. Pitkäkosken rinnelehtojen luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
5. Luontotieto Keiron Oy. Ruutinkosken luonnonsuojelun hoito- ja käyttösuunnitelma
6. Munne, P., Muurinen, J., Pääkkönen, J.-P., Räsänen, M. Helsingin ja Espoon merialueen tila vuonna 2007. Jätevesien vaikutusten velvoitetarkkailu.
7. Pienmunne, E., Pakarinen, R., Paaer, P., Nummi, P. Kauppatorin lokkitutkimus 2007
8. Saarikivi, J. Helsingin matelija- ja sammakkoeläinlajisto sekä tärkeät matelija- ja sammakkoeläinalueet vuonna 2007
9. Yrjölä, R. Vuosaaren satamahankkeen linnustoseuranta 2007
10. Ilmansuojelutyöryhmä. Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008 - 2016
11. Ilmarinen, K., Oulasvirta, P. Vesikasvillisuus Espoon ulkosaariston–Helsingin itäisen ulkosaariston alueella kesällä 2007
12. Viinanen, J., Pitkänen, E. (toim.). Helsingin kaupungin ilmansuojelun toimintaohjelma 2008 - 2016. Terveys- ja ympäristövaikutusten arviointi.
13. Åberg, R., Nousiainen, L.-L., Lampinen, H., Klemetilä-Kirjavainen, E. Graavisuolatun ja kylmäsavustetun kalan hygieeninen laatu ja säilytyslämpötilat vähittäismyynnissä ja laitoksissa
14. Åberg, R. Sushituotteiden valmistus, HACCP ja valmistukseen liittyvät hygieeniset riskit
15. Niskanen, I., Päivänen, J., Virrankoski, L., Alanko, M., Jokinen, S., Pesu, M., Leppänen, P., Gröhn, L. Helsingin kaupungin meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2008
16. Helsingin luonnonsuojeluohjelma 2008 - 2017